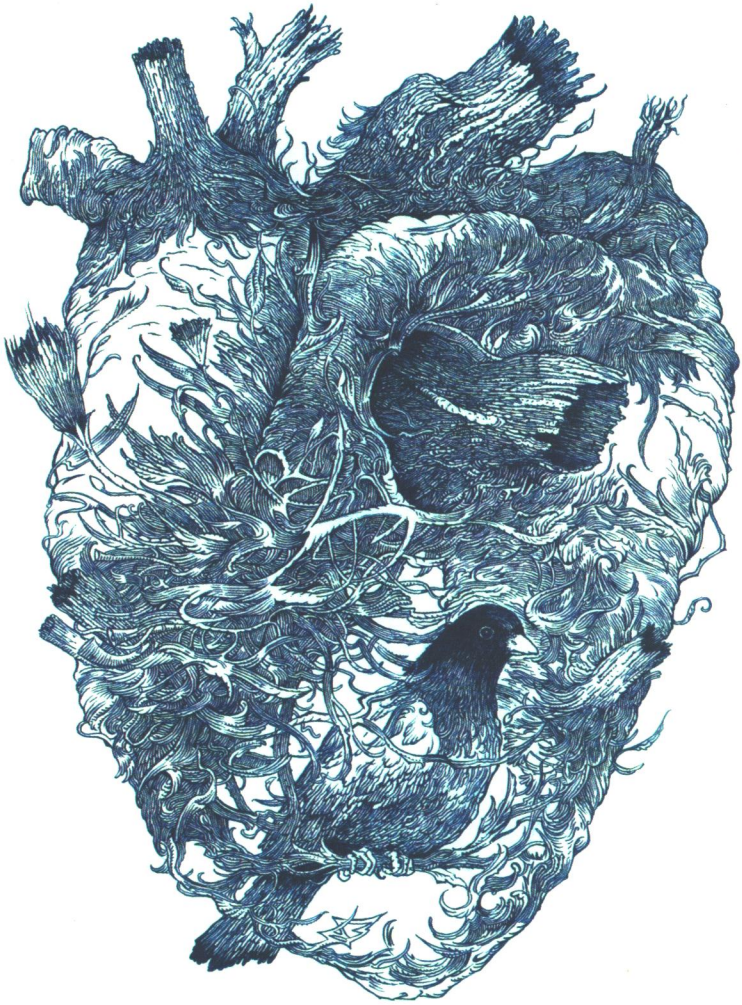
2016 ULUSLARARASI MAN BOOKER ÖDÜLLÜ
VEJETARYEN'İN YAZARI

HAN KANG

ÇOCUK GELİYOR

Telegram: @cinciva

Yayın No: 191

1. Baskı: Eylül 2019

ISBN: 978-605-81088-3-7

Yayın Yönetmeni
K. Egemen İPEK

Özgün Adı:
소년이 온다

Koreceden Çeviren
Göksel TÜRKÖZÜ

Editör
Nazlı Berivan AK

Katkıda Bulunanlar
Eser DEMİRKAN
Habibenur ÇIKILIOĞLU

Kapak İllüstrasyon ve Tasarım
Murat YILMAZ

İç Tasarım
Adem ŞENEL

Baskı
Ayrıntı Basımevi
Sertifika No: 13987

Yayın
A.P.R.I.L Yayıncılık
Tarık Zafer Tunaya Sokak
21/3 Gümüşsuyu-Beyoğlu-İSTANBUL
Tel: (00 90) 212 252 94 38
Faks: (00 90) 212 252 94 39
www.aprilyayincilik.com
bilgi@aprilyayincilik.com

This book is published with the support of the Literature Translation Institute of Korea (LTI Korea).

Copyright © Han Kang, 2014

Bu kitabın yayın hakları Rogers, Coleridge & White Ltd aracılığıyla alınmıştır.

Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası Hükümleri gereğince alıntı yapılamaz, fotokopi yöntemiyle çoğaltılamaz, resim, şekil, şema, grafik vb yayınevinin izni olmadan kopya edilemez.

Telegram: @cinciva

Telegram: @cinciva

Telegram: @cinciva

1. Bölüm

Küçük Kuş

Çocuk, 1980

Yağmur yağacak gibi.

Kendi kendine mırıldanıyorsun.

Gerçekten yağmur yağarsa ne yaparız...

Gözlerini hafifçe kısarak vilayet binasının önündeki ginko ağaçlarına bakıyorsun. Sallanan ağaç dallarının arasından beklenmedik ani bir rüzgâr esecekmiş gibi. Hava boşluğunda saklanan yağmur damlaları, birden kendilerini bırakıp şeffaf mücevherler misali boşlukta parıldayacakmış gibi.

Gözlerini kocaman açıyorsun. Az önce gözlerini kıstığın zamana kıyasla ağaçlar şimdi bulanık görünüyor. Bir ara gözlük almalısın. Çerçevesi köşeli, lacivert bir gözlük kullanan küçük ağabeyinin tombul yüzü aklına geliyor, sonra fıskiye tarafından yükselen haykırış ve alkış seslerine gömülüp bulanıklaşıyor. Gözlüğünün yazın ikide bir burnundan kaydığını, kışın da dışarıdan içeri girince camları buğulandığından hiçbir şey göremediğini söylemişti küçük ağabey. Gözleri daha fazla bozulamayacağına göre gözlük kullanmasa olmaz mıydı?

"Bak güzellikle söylüyorum derhâl eve gel."

Siniri tepesine çıkmış küçük ağabeyinin kızgın sesinden ve hayalinden kurtulmak için başını sallıyorsun. Mikrofonla bağıran genç kadının sesi, fıskiyenin önündeki hoparlörden bangır bangır

Telegram: @cinciva

duyuluyor. Ucuna oturduğun Ticaret Odasının giriş merdiveninden fıskiye görünmüyor. Uzaktan da olsa anma törenini görmek için binanın sağ tarafına geçmen gerek. *İlla görmem gerekmez,* diye düşünüp olduğun yerden kadının sesine kulak kabartıyorsun.

"Halkımız! Hayatını kaybeden sevgili vatandaşlarımızın naaşları şu an Kızıl Haç Hastanesinden buraya getirilmektedir."

Kadının önderliğinde millî marş söylenmeye başlıyor. Binlerce insanın sesi, binlerce metrelik bir kule gibi kat kat yükselerek kadının sesini bastırıyor. Ağır ağır yükselen, sonra zirveden dalga dalga hüzünle alçalan o melodiye sen de belli belirsiz eşlik ediyorsun.

Bugün Kızıl Haç Hastanesinden gelen ölülerin sayısı tam olarak kaçtır acaba? Sabah sorduğunda Cinsu Ağabey hızlıca cevaplamıştı. "Bir otuz kişi vardır." Marşın nakaratı bir kez daha belli belirsiz bir kule gibi yükselip alçalırken otuz tabut birer birer kamyondan indirilecek. Sabah ağabeylerinle birlikte Ticaret Odasından fıskiyenin önüne kadar taşıdığınız yirmi sekiz tabutun yanına konulacak.

Ticaret Odasında bulunan seksen üç tabuttan yirmi altısının toplu anma töreni henüz yapılmadı ama dün gece iki ailenin gelip cenazelerini teşhis etmesi ve bunların aceleyle tabuta konmasıyla sayı yirmi sekize çıktı. Kayıt defterine, ölenlerin isimleri ve tabut numaralarını yazdıktan sonra listeyi, köşeli parantezle *Toplu Anma Töreni 3* ismiyle kaydettin. Çünkü Cinsu Ağabey bir sonraki töreni yaparken aynı tabutun tekrar törene çıkarılmaması için kayıtların iyi tutulmasını tembihlemişti. En azından bu kez sen de anma törenine katılmak istedin ama o, sana Ticaret Odasında kalmanı söyledi.

"Arada yeni birilerinin gelip gelmeyeceğini bilemeyiz ki. Buraya göz kulak ol."

Birlikte çalıştığın ağabey ve ablaların hepsi törene gitti. Birkaç geceyi tabutların önünde sabahlayarak geçiren ölü yakınları, sol göğüslerine siyah kurdele takıp içine kum veya çaput doldurulmuş korkuluklar gibi ağır ağır tabutların peşinden çıktı. Sen en son kalan Insuk Abla'ya, yalnız kalabileceğini, çabucak gidip gelmesini söylediğinde o, çarpık dişi hafifçe görünecek şekilde güldü.

Telegram: @cinciva

Çarpık dişi yüzünden bir şeyi yadırgadığı ya da mahcubiyet hissettiğinde bile gülümserken ifadesinde hep bir muziplik hissedilirdi.

"Öyleyse, törenin sadece başını izleyip hemen gelirim."

Tek başına kalınca Ticaret Odasının giriş merdivenlerine kaykılarak oturdun. Siyah karton ciltli kayıt defterini dizlerinin üzerine koydun. Açık gök mavisi eşofmanın ince olduğundan beton merdivenin soğukluğunu hissettin. Eşofmanın üzerine geçirdiğin asker ceketinin düğmelerini ilikleyip kollarını sıkıca bağladın.

Ağaç hatmilerle üç bin ri, muhteşem nehir ve dağlar

Marş söylerken birden susuyorsun. "Muhteşem nehirler ve dağlar" nakaratını tekrarlarken Hanca dersinde ezberlediğin *muhteşem* anlamına gelen *ryo* ideogramı aklına geliyor. Artık doğru yazmak konusunda kendine güvenemediğin, bilhassa karışık bir ideogram. Çiçeklerin muhteşem olduğu nehirler ve dağlar mı yoksa çiçek gibi muhteşem olan nehirler ve dağlar mı? Yazları avlunun kenarında açan ve boyunu aşan gülhatmi çiçekleri zihninde bu ideogramla birleşiyor. Beyaz kumaştan bir fincan altlığını andıran çiçekleri taşıyan uzun ve düz dallar. Hayalinde doğru düzgün canlandırmak istediğinden gözlerini kapatıyorsun. Kirpiklerini hafifçe araladığında vilayet binasının önündeki ginko ağaçları hâlâ rüzgârda sallanıyor. Henüz rüzgârın arasından bir yağmur damlası bile düşmedi.

♠

Millî marş bittiği hâlde tabutlar düzenlenemedi herhâlde. Kalabalığın uğultusu arasından birinin feryatları belli belirsiz duyuluyor. Zaman kazanmak için olsa gerek, mikrofonu tutan kadın bu sefer de *Arirang*'ı söyleyelim diyor.

Beni bırakıp giden sevgili
On ri bile gidemeden ayağını incitir

Ağlama sesleri artarken kadın konuşuyor.

"Önce, merhumlar için saygı duruşunda bulunalım."

Binlerce kişinin uğultusu hep birden kesildiği an etrafa baskın bir sessizlik çöküyor ve şaşırıyorsun. Hep beraber saygı duruşunda bulunmaktansa kayıt defterini koltuğunun altına alıp Ticaret

Telegram: @cinciva

Odasının yarıya kadar açık giriş kapısına yönelerek basamakları çıkıyorsun. Eşofmanının cebinden bir maske çıkarıp takıyorsun.

Mum yaksak da nafile.

Kokuya dayanmaya çalışarak oditoryuma giriyorsun. Hava kapalı olduğundan odanın içi alacakaranlık. Kapı tarafına anma töreni yapılmış tabutlar dizilmiş, henüz aileleri bulunamadığından tabuta konulmamış otuz iki cansız beden ise geniş pencerenin altında üzerlerinde beyaz bir örtüyle uzanmakta. Boş meşrubat şişelerinin ağızlarındaki mumlar, ölülerin yüzlerinin hizasında sessiz sedasız yanıyor.

Oditoryumun arkalarına doğru ilerliyorsun. Köşede bir yere yatırılmış yedi cansız bedene bakıyorsun. Bunlar, baştan ayağa tamamen beyaz bir kumaşla sarılmış; genç bir kız veya bir çocuk arayan kişilere kısa bir süre için sadece yüzleri gösteriliyor. Çünkü çok korkunç hâldeler.

İçlerinden en kötüsü en dipteki kız. İlk gördüğünde onlu yaşlarının sonunda ya da yirmili yaşlarının başında minyon bir kızdı ama cesedi çürüdüğünden bedeni artık yetişkin bir erkeğe benziyor. Kızını veya kız kardeşini arayanlar için örtüyü her açışında karşılaştığın çürüme hızına şaşırıyorsun. Kızın alnından itibaren sol gözünde, elmacık kemikleri ve çenesinde, açıkta kalan çıplak sol göğsü ve böğründe sayısız bıçak darbesi var. Başının sağ tarafı cop darbesi almış gibi hafifçe oyulmuş, kafatası görünüyor. Önce göze çarpan bu yaralar çürüdü. Ardından belden yukarısındaki morluklar çürüdü. Şeffaf ojeli ayak parmaklarında yara yoktu ve temizdiler ama zaman geçtikçe zencefil yumruları gibi kalınlaşıp kararddılar. Baldırlarını tamamen kapatan puantiyeli pilili etek, kızın şişmiş dizlerini artık örtemiyor.

Giriş kapısına dönüyorsun. Sehpanın altındaki kutudan yeni bir mum çıkarıp köşede yatanlara yöneliyorsun. Cesetlerin başında sessiz sedasız yanan uzun mumun alevine yeni mumun fitilini eğiyorsun. Elindeki mumu yakınca diğerini üfleyerek söndürüyorsun ve elini yakmamaya dikkat ederek eskisini çıkarıp yeni mumu yerleştiriyorsun.

Telegram: @cinciva

Bir elinle hâlâ sıcak olan mumu tutan sen, eğiliyorsun. Burnunun direğini sızlatan ceset kokusuna katlanarak mumun alevine bakıyorsun. Kokuyu giderdiği söylenen yarı şeffaf mum alevi hafifçe titriyor. Turuncu iç alev gözünü alırcasına sıcacık parlıyor. Fitili çevreleyen mavimsi alevin tam ortasında titreyen ufak bir kalp ya da elma çekirdeği şekline bakıyorsun.

Kokuya daha fazla dayanamadığından doğruluyorsun. Karanlık salonda etrafına bir göz attığında, ölülerin başucunda bulunan titreyen mum alevleri sakin birer göz bebeği gibi sana bakıyorlar. Birden aklına bir soru takılıyor:

Beden ölünce ruh nereye gider ki? Bedenin yanında ne kadar kalır acaba?

Değiştirilecek başka mum olup olmadığına dikkatlice bakarak girişe doğru yürüyorsun.

Yaşayanlar ölülere bakarken ruh da onların yanında kendi yüzüne bakmaz mı acaba?

Oditoryumdan çıkmadan hemen önce dönüp arkana bakıyorsun. Hiçbir yerde ruh yok. Yalnızca sessizce yatan insanlar ve korkunç ceset kokusu.

♠

İlk zamanlarda bu cesetler Ticaret Odasında değil, vilayet binasındaki Sosyal Hizmetler Merkezinin koridorunda yatıyordu. Üzerinde geniş yakalı, Supia Kız Lisesi yazlık forması olan bir ablanın, kendiyle yaşıt görünen sivil kıyafetli başka bir ablayla kanlı yüzleri ıslak havluyla silmelerini ve bükülmüş kolları zorla açarak cesedin göğsüne yerleştirmek için çabalamalarını bomboş gözlerle izledin.

“Neden geldin?”

Formalı abla, başını kaldırıp maskesini çenesine kadar indirerek sana sordu. Gözleri hafif pörtlek. Sevimli ve iki kulak topladığı saçlarının altında kıvırcık bebek saçları oldukça gür. Terden ıslanan saçları, alnına ve şakaklarına yapışmış.

“Arkadaşımı aramak için.”

Telegram: @cinciva

Kan kokusu yüzünden burnunu kapadığın elini indirerek cevapladın.

"Burada mı buluşacaktınız?"

"Hayır, şu insanların arasında..."

"O zaman kontrol et."

Koridorda duvarın dibinde yatan yirmiden fazla cesede ve yüzlerine tek tek baktın. Teşhis etmek için iyice bakman lazımdı ama uzun süre bakmaya dayanamadığından sık sık gözlerini kırpıştırdın.

"Yok mu?"

Açık yeşil gömleğinin kollarını dirseklerine kadar kıvıran abla doğrularak sordu. Forma giyen abla ile yaşıt olduğunu sanmıştın ama maskeyi indirdiğinde gördüğün yüz sanki yirmili yaşlardaydı. Kanı çekilmiş gibi solgun cildi ve ince boynuyla biraz çelimsiz görünüyordu. Sadece bakışları canlıydı. Sesi de toktu.

"Yok."

"Connam Üniversite Hastanesi ve Kızıl Haç Hastanesi morguna gidip baktın mı?"

"Evet."

"Arkadaşının anne babası nerede ki sen arıyorsun?"

"Sadece babası hayatta, o da Decon'da çalışıyor. Arkadaşım ve ablası da bizim kiracımız, evimizin bir odasında kalıyorlar."

"Bugün de şehirler arası arama yapılamıyor, değil mi?"

"Olmuyor, birkaç kere denedim ama."

"Peki ya arkadaşının ablası?"

"Ablası pazardan beri dönmediğinden ikimiz onu aramaya çıkmıştık. Ama askerler ateş açtığında mahalleliler şu ön tarafta arkadaşımın vurulduğunu görmüş."

Formalı abla yüzünü kaldırmadan araya girdi.

"Yaralanıp hastaneye kaldırılmış olmasın?"

Kafanı sallayarak cevap verdin.

Telegram: @cinciva

“Öyle olsaydı bir şekilde telefon ederdi. Bizim endişeleneceğimizi tahmin ederdi.”

Açık yeşil gömlekli abla, “O zaman birkaç gün daha buraya gelip bak. Artık bütün cesetler buraya geliyormuş. Çok fazla vurulan olduğundan hastane morgunda yer yokmuş,” dedi.

Süngüyle kesilmiş boğazından küçük dili kıpkırmızı dışarıya sarkmış genç adamın yüzünü, formalı abla ıslak havluyla sildi. Gencin hafif aralık gözlerini eliyle bastırarak kapattıktan sonra havluyu kovadaki suda durulayarak iyice sıktı. Kanlı su kovanın dışına sıçradı. Açık yeşil gömlekli abla kovayı kaldırıp doğrularak şöyle dedi:

“Zamanın varsa bugünlük bize yardım eder misin? Yardım edecek kimse yok. Zor bir şey değil... Bu parça kumaşları keserek şuradakilerin üzerine örtsen yeter. Senin gibi biri ailesini aramaya gelirse birer birer açıp gösterirsin. Yüzleri tanınmayacak kadar yaralı olduğundan ancak kıyafetlerine ve bedenlerine bakarak kimin kim olduğu teşhis edilebilir.”

O günden itibaren o kızlarla bir ekip oldun. Insuk Abla tahmin ettiğin gibi Supia Kız Lisesi üçüncü sınıf öğrencisiydi. Açık yeşil gömleğinin kollarını katlayan abla ise Çunğcanğ Caddesi’ndeki terzide çalışıyordu ama dükkân sahibi karı koca, üniversite öğrencisi oğullarını alıp Yonğam’daki akrabalarının evine sığındığı için yapacak bir şeyi kalmamıştı. İnsanların kan kaybından öldüklerine dair sokak anonsunu duyan kızlar kan vermeye Connam Üniversitesi Hastanesine gitmişler ve halk seferberliğinin başladığını, valilikte yardıma ihtiyaç olduğunu duyup apar topar cesetlerin sorumluluğunu üstlenmişler.

Boy sırasına göre sıralara oturtulan sınıfta her zaman en önde oturan çocuktun. Ortaokul üçüncü sınıf olduğun mart ayından itibaren ergenlik başlayınca sesinde biraz çatallaşma oldu ve boyun da biraz uzadı ama hâlâ yaşını göstermiyorsun. Acil durum odasından gelen Cinsu Ağabey, seni ilk gördüğünde şaşkınlıkla sordu.

“Sen orta bir değil misin? Burada işler zor, evine git.”

Telegram: @cinciva

Normalden iri gözleri ve uzun kirpikleriyle bir kız gibi güzel görünen, Seul'de üniversitede okurken eğitime ara verildiği için Goanğcu'ya geldiği söylenen Cinsu Ağabey'e "Hayır, orta üçüm. Benim için zor değil," dedin.

Doğruydu. Senin işin zor değildi. Soncu Abla ile Insuk Abla kaplama kontrplak ve köpük plakalara muşamba yayıp üzerlerine cesetleri yatırmışlardı. Cesetlerin yüzlerini ve boyunlarını ıslak havluyla silip dağınık saçlarını ince bir tarakla toparladıktan sonra kokuyu önlemek için bedenlerini naylonla sarmışlardı. O arada sen ölülerin cinsiyetlerini ve tahmini yaşlarını, giydikleri elbise ve ayakkabıların türüne göre kaydedip numaralandırıyordun. Not kâğıtlarına aynı numaraları yazarak göğüslerine iğneyle iliştirip beyaz örtüyü yüzlerini örtecek şekilde serdikten sonra ablalarla birlikte duvar tarafına iterek koyuyordun. Vilayet binasındaki en meşgul kişi gibi görünen Cinsu Ağabey, gün içinde defalarca koşar adımlarla yanına geliyor, senin deftere kaydettiğin kişisel bilgileri giriş kapısına yapıştırmak için büyük kâğıtlara yazıyordu. O kâğıtları gören ya da bilgileri duyan ailelere beyaz örtüleri açıp ölü bedenleri gösteriyordun. Kimlikleri teşhis edilince geri çekilip ailelerin feryat figan ağlamalarının kesilmesini bekliyordun. Ölü yakınları, çok zarar vermeden üstünkörü yatırılmış cesetlerin burun ve kulaklarını pamukla tıkayıp kıyafetlerini de temizleriyle değiştiriyordu. Böyle basitçe kefenlenip tabuta konan kişilerin Ticaret Odasına taşınmasının deftere kaydedilmesine kadarı senin işindi.

Bu aşamada senin anlamadığın olay, tabuta konduktan sonra yapılan kısa anma töreninde ölü yakınlarının millî marşı söylemesiydi. Tabutların üzerine Kore bayrağının serilip sıkıca bağlanması da sana tuhaf geliyordu. Askerlerin öldürdüğü insanlar için neden millî marş okunur ki? Neden tabutları Kore bayrağıyla sarılır ki? Sanki bu insanları öldüren devletin kendisi değilmiş gibi.

Çekinerek sorduğunda Insuk Abla, büyük gözlerini daha da açarak cevapladı.

"Otoriteyi sağlamak için generaller isyan çıkarttı. Sen de gördün ya hani. Askerler güpegündüz insanları dövüp bıçakladılar, bu da

Telegram: @cinciva

yetmezmiş gibi üzerlerine ateş ettiler. Öyle yapın diye onlar emir verdi. O insanlara nasıl devlet diyebiliriz?"

Tamamen farklı bir sorunun cevabını almış gibi kafan karıştı. Özellikle o gün öğleden sonra epey bir ceset teşhis edildi ve koridorun her bir köşesinde aynı anda cesetler tabuta kondu. Hıçkırıklar arasında, dile pelesenk olmuş gibi millî marş söylenirken, bir dizeyle diğerinin üst üste gelmesiyle oluşan ince ahenksizliğe nefesini tutarak kulak verdin. Sanki böyle yaparsan devlet denilen şeyin ne olduğunu anlayabilecekmişsin gibi.

♠

Ertesi sabah, ağır kokmaya başlayan bedenlerden birkaçını ablalarla Sosyal Hizmetler Merkezinin arka bahçesine indirdiniz. Çünkü yeni getirilen ölüleri yatıracak daha fazla alan yoktu. Her zamanki gibi koşar adım acil durum odasından gelen Cinsu Ağabey şaşırarak sordu.

"Yağmur yağarsa ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

Ölüler yüzünden adım atacak yer kalmayan koridora şaşkın bir ifadeyle bakan Cinsu Ağabey'e, Soncu Abla maskesini çıkararak cevap verdi:

"Burası çok dar olduğu için yapabileceğimiz bir şey yok. Akşam yine cesetler geleceği için ne yapabiliriz? Ticaret Odasının durumu nasıl? Orada boş alan yok mu?"

Daha bir saat geçmeden Cinsu Ağabey'in gönderdiği dört kişi çıkageldi. Savunma nöbetinde omuzlarına tüfek asmış ve ateş açan çevik kuvvettekilerin giderken bıraktıkları miğferleri takmışlardı. Dördü arka bahçe ve koridordaki cesetleri kamyona yüklerken sen ve ablaların malzemeleri toparladınız. Hareket eden kamyonun peşinden yavaşça Ticaret Odasına doğru yürüdünüz. Öğleden önce hava yumuşak ve ılıktı. Tam büyümemiş ginko ağacının altından geçerken alnına kadar uzanan alçak bir dalı anlamsızca tutup bıraktın.

Önden yürüyen Insuk Abla, Ticaret Odasına girdi. Peşinden girdiğinde Insuk, siyahımsı kan bulaşmış pamuk eldivenlerini sıkıca tutmuş oditoryumu tamamen dolduran tabutlara bakıyordu.

Telegram: @cinciva

Arkandan gelen Soncu Abla senin bir adım önüne geçip omzuna kadar inen saçlarını mendille sıkıca bağlayarak şöyle dedi:

"Oradan sürekli gönderdiğimiz için anlamamıştım ama... toplanıp bir yere konulunca gerçekten çoklarmış."

Diz dize oturan ölü yakınlarına baktın. İlgilendikleri tabutların üstünde ölülerin çerçeveli fotoğrafları duruyor. Başucunda yan yana iki Fanta şişesinin durduğu bir tabut bile var. Cam şişelerin birinde bir demet beyaz kır çiçeği var, diğerineyse bir mum dikilmiş.

O akşam Cinsu Ağabey'e bir kutu mum bulup bulamayacağını sorduğunda başını sallayarak şöyle dedi:

"Doğru, mum yakarsak koku da kaybolur."

Pamuk bezden ahşap tabuta, not kâğıdından Kore bayrağına varana kadar gereken her şeyi not defterine yazıp gün içerisinde hepsini buluveriyordu. Cinsu, Soncu Abla'ya her sabah, ya Dein ya Yanğdonğ pazarında alışveriş yaptığını, orada bulamadığı şeyleri şehir merkezindeki marangoz, cenaze levazımatçısı ya da manifaturacılara gidip bulduğunu söyledi. Toplantıda yapılan bağıştan kalan para hâlâ fazlaydı, üstelik vilayet binasından geldiğini söyleyince çoğu esnafın bol bol malzeme verdiğini, hatta çoğunun para bile almadığını, bu yüzden hiç sıkıntı yaşamadığını da ekledi. Artık şehir merkezinde tabut kalmadığından aciliyetine göre kontrplak bulup marangozda tabut yaptırdığını da söyledi.

Cinsu Ağabey'in elli mum ve beş kutu kibrit bırakıp gittiği sabah, sen de vilayetin ana ve ek binalarını köşe bucak dolaşıp şamdan olarak kullanılmak üzere meşrubat şişeleri toplayıp getirdin. Girişteki sehpada teker teker mumları yakıp cam şişelere koyduğunda merhumların aileleri, bu mumları alıp tabutların önüne koydu. Mumlar fazla olduğundan başında ailelerinin beklemediği tabutları ve kimliği belirsiz cesetleri de aydınlatıyordu.

♠

Her sabah toplu anma köşesinin olduğu Ticaret Odasına yeni tabutlar geliyordu. Yeni gelenler büyük hastanede tedavi görürken hayatını kaybedenlerdi. Ölü yakınları terden mi yoksa gözyaşından

Telegram: @cinciva

mı olduğu anlaşılmayan parlayan yüzleriyle el arabasındaki tabutu getirdikçe, eskilerin arasındaki mesafeyi daraltarak onlara yer açıyordun.

Akşam olunca sıkıyönetim askerlerinin konuşlandığı banliyöde vurulan insanlar araçlarla getiriliyordu. Askerlerin saldırısıyla ya da acile nakledilirken ölenlerdi bunlar. Ölmelerinin üstünden fazla zaman geçmemiş insanların hâli çok canlıydı, durmadan dışarı fırlayan yarı saydam iç organlarını ölünün karnına geri sokarken dayanamayan Insuk Abla oditoryumdan çıkıp kusardı. Burnu kolayca kanayan zayıf bünyeli Soncu Abla ara sıra başını arkaya atıp maskenin üzerinden burun kemiğine bastırarak oditoryumun tavanına bakardı.

Onlarınkine kıyasla senin işin hiç de zor değildi. Sosyal Hizmetler Merkezinde yaptığın gibi kayıt defterine saat ve tarihi yazıp ölenlerin fiziksel özelliklerini kaydediyordun. Beyaz örtüyü önceden uygun büyüklükte kesip not kâğıtlarına çengelli iğne geçirerek çabucak numara yazılacak şekilde hazırlıyordun. Kimliği tespit edilemeyenleri birbirlerine yaklaştırıp öbür tabutları daha da sıklaştırarak yeni gelen ölülere yer açıyordun. Özellikle çok ölünün geldiği gecelerde, yer açacak zaman da, boş yer de kalmadığı için büyüklü küçüklü tabutların köşelerini birbirine değecek şekilde hizalıyordun. O gece, oditoryumu tamamen dolduran ölülerin hâline bakarak birden *sanki hepsi burada toplanmak için sözleşmiş gibi*, diye düşündün. Ne bağıran, ne hareket eden ne de el ele tutuşan, yalnızca ağır bir ceset kokusu yayan kalabalığın arasından, kayıt defterini kolunun altına alarak hızla yürüdün.

♠

Gerçekten yağmur boşanacak.

Oditoryumdan çıkarak derin bir nefes alıp düşünüyorsun. İçine daha temiz bir hava çekmek istiyorsun, arka bahçeye doğru yönelecekken *çok uzaklaşırsam olmaz*, diye düşünüp binanın köşesinde duruyorsun. Genç bir adamın mikrofonla konuşması duyuluyor.

"Onların emrettiği gibi koşulsuz şartsız silahlarımızı iade edip teslim olamayız. Önce onlar halkımızın cesetlerini geri vermeli. Zorla götürdükleri yüzlerce kişiyi de serbest bırakmalı. Her şeyden

Telegram: @cinciva

önce burada meydana gelen olayların iç yüzünü tüm ülkeye açıklayıp bizim itibarımızı yeniden sağlayacakları konusunda söz vermeliler. Ondan sonra silahları iade etmemiz sizce de daha doğru olmaz mı?"

Hep bir ağızdan bağırarak alkışlayanların seslerinin hızla alçaldığını hissediyorsun. Askerlerin çekilmesinin ertesi günü yapılan mitingi hatırlıyorsun. Valiliğin çatısından saat kulesinin tepesine kadar iğne atsan yere düşmezdi. Araçların giremediği damalı yolda, binaların dışında kalan her yerde on binlerce insan dev bir dalga gibi salınıyordu. On binlerce kişi etten kule oluşturarak millî marşı söylediler. On binlerce havai fişeğin ardı ardına patlaması gibi el çırptılar.

Bir önceki sabah Cinsu Ağabey'le Soncu Abla'nın konuşmalarını duymuştun. Askerler tekrar gelirse tüm halkı öldürecekleri ne dair bir söylentinin dolaştığını konuşmuşlardı. Cinsu Ağabey ciddi bir ifadeyle "Korku yüzünden mitingin boyutu hızla küçülüyor, katılanlar azalıyor," demişti. Sonra eklemişti. "Böyle bir durumda sayımız çok olmalı ki kafalarına göre giremesinler... İçimde kötü bir his var. Tabutlar gitgide çoğalıyor. İnsanlar artık evden dışarı çıkmaya çekiniyor."

Tekrar adamın konuşmasına kulak veriyorsun. Adamın sesi konuşmanın sonunda iyiden iyiye çatallaşıyor.

"Çok fazla kan dökmediler mi? Ölen kardeşlerimizin ruhları gözlerini açmış bizi izliyorken bu dökülen kanın üstünü nasıl öylece örtebiliriz?"

İkide bir tekrarlanan kan kelimesi nedense göğsünü sıkıştırıyor ve ağzını tekrar açarak derin bir nefes alıyorsun. *Ruhların bedeni yok ki, nasıl gözlerini açıp bize baksınlar?*

Anneannenin geçen kış vefatını hatırlıyorsun. Hafif bir soğuk algınlığı vereme dönüşünce anneannen yaklaşık on beş gün boyunca hastanede yatmıştı. Dönem sonu sınavlarının ardından cumartesi öğleden sonra iç rahatlığıyla annenle birlikte hastaneye ziyarete gitmiştin. Birden anneannenin durumu ağırlaşmış, dayınla

Telegram: @cinciva

yengen taksiye atlayıp telaşla yanınıza gelmeye çalışırken o çoktan hayata gözlerini yummuştu.

Küçükken anneannenlere ne zaman gitsen hatırladığın şey, beli doksan derece bükülmüş anneannenin sakince "Peşimden gel bakalım," diyerek önden gidişiydi. Onun peşinden kiler olarak kullanılan karanlık odaya girerdin. Anneannenin telli dolabın kapağını açacağını, ataları anma töreninde sofraya koymak için ayırdığı ballı kurabiye *yugoa* ile pirinç kızartması tatlı *ganğcon*'u sana uzatacağını biliyordun. Sen *yugoa*'yı eline alıp sevinçle gülünce anneannenin de gözlerinin içi gülerdi. Sakin mizacına uygun olarak, vefatı da sessiz sedasız olmuştu. Oksijen maskesi takılmış hâldeyken gözlerini yuman anneannenin yüzünden sanki minik bir kuş havalanıvermişti. Bir anda ceset olan kırışık yüzüne bakarken o minik kuşa benzettiğin şeyin nereye gittiğini bilmeden ayakta donup kalmıştın.

Şimdi Ticaret Odasında yatan insanların ruhları da bir kuş gibi aniden bedenlerini terk etmiş midir ki? O şaşkın kuşlar nerede acaba? Uzun zaman önce Paskalya'da dağıtılan yumurtalardan almak için arkadaşlarınla akın ettiğiniz İncil okulunda anlatılan cennet ya da cehennem gibi mistik diyarlara uçup gitmiş olamazlar. Özellikle korkutucu hâle getirilmiş tarihi dizilerdeki gibi dağınık saçlar ve beyaz elbiselerle sislerin içinde dolaşıyor da olamazlar.

Yağmur damlaları başının üstüne düşüyor. Yüzünü kaldırınca yanağına da alnına da rastgele damlıyor. Bir anda bardaktan boşanırcasına yağmaya başlıyor.

Mikrofonu tutan adam telaşla bağırıyor, "Sayın halkımız, lütfen oturun. Anma töreni henüz bitmedi. Bu yağmur erkenden giden ruhların döktüğü gözyaşlarıdır."

Eşofmanının yakasından giren damlalar atletini ıslatarak beline kadar iniyor. *Ruhların gözyaşları soğukmuş.* Kolundaki, sırtındaki tüyler diken diken oluyor. Yağmurdan korunmak için girişteki tentenin altına koşuyorsun. Yağmur damlaları valiliğin önündeki ağaçlara şiddetle çarpıp sıçrıyor. Merdivenin en üst basamağına çömelerek bir süre önce aldığın biyoloji dersini düşünüyorsun. Öğlen birdeki güneş ışığından rehavete kapıldığınız beşinci derste, bitkilerin

Telegram: @cinciva

solunumu hakkında öğrendiklerin şimdi başka bir dünyada yaşanmış gibi. O derste ağaçların günde bir kere nefes aldıklarını, güneş batınca da uzun uzun karbondioksit saldıklarını öğrenmiştin. Bu denli sabırla derin nefes alan ağaçların ağızlarına ve burunlarına yağmur işte böyle şiddetle çarpıyor.

Eğer o öbür dünya devam ediyor olsaydı geçen hafta yazılılara girmiş olacaktın. Bugün yazılılardan sonraki ilk pazar olurdu, horul horul uyur ve kalktıktan sonra da avluda Conğde ile badminton oynardın. Yaşadığın bu bir hafta rüyaymış, gerçek değilmiş gibi geliyor sana ve artık o eski dünyanın zamanını hissetmiyorsun.

Her şey okulun önündeki kitapçıdan soru bankası almak için evden tek başına çıktığın pazar günü başladı. Ansızın caddeyi dolduran silahlı askerlerden nedense korktun ve dere kenarındaki yola indin. Yeni evli bir çifte benzeyen, takım elbiseli adam ve lacivert elbiseli kadın ellerinde İncil ve ilahi kitabıyla karşıdan geliyordu. Yukarıdaki caddeden birkaç kez keskin çığlıklar duyuldu ve omuzları silahlı, elleri coplu üç asker yamaçtan inip genç çiftin etrafını kuşattı. Birilerini kovalarken yanlışlıkla gelmiş gibiydiler.

"Neler oluyor, şimdi biz kiliseye..."

Takım elbiseli adam daha sözünü bitirmeden bir insanın kolunun ne hâle gelebileceğini gördün. Bir insanın ellerine, beline, bacaklarına neler yapılabileceğini gördün. *Yardım edin!* Adam acıyla bağırdı. Çırpınan adamın ayaklarını hareketsiz kalana kadar copladılar. Yanında çığlık çığlığa bağıran ve saçlarından tutularak sürüklenen kadına ne olduğunu bilmiyorsun. Çünkü çenen tir tir titrerken dere kenarındaki yamaçtan tırmanıp daha vahşi manzaraların yaşandığı caddeye çıkmıştın.

♠

Ürperip yüzünü kaldırıyorsun. Sağ omzuna dokunan bir el yüzünden. Parmak uçları kat kat soğuk pamuklu bezlerle sarılmış gibi bir elle ince ve ruhani bir dokunuş.

"Donğho!"

Telegram: @cinciva

Tepesinde topladığı saçlarından beyaz montuna, kot pantolonun paçalarına kadar sırılsıklam ıslanmış Insuk Abla eğilip sana gülümsüyor.

"Neden bu kadar ürktün?"

Solgun yüzünle sen de belli belirsiz gülümsüyorsun. *Tabii ya. Bir ruhun ellerinin olması mümkün değil.*

"Erken gelmek istedim fakat yağmur yağdığından oradan ayrılmak ayıp olur diye... Ben çıkarsam başkaları da peşim sıra orayı terk eder diye. Burada bir sorun yoktu değil mi?"

"Hiç kimse gelmedi."

Başını sallayarak cevap veriyorsun.

"Buradan geçen dahi olmadı."

"Şu taraf da öyleydi. Çok gelen yoktu."

Insuk Abla yanına çöküyor. Montunun cebinden paketi hışır hışır eden bir kek ve yoğurt çıkarıyor.

"Kilisedeki teyzeler dağıtıyordu, sana da aldım."

Aç olduğunun farkında değildin ama alelacele paketleri açıyorsun. Kekten ağız dolusu ısırıyorsun. Insuk Abla yoğurdun folyo kapağını yırtıp sana uzatıyor.

"Artık ben burada olacağım, sen eve gidip üzerini değiştir. Gelecek olanların hepsi gelip gitti galiba."

"Pek ıslanmadım ki. Sen üstünü değiştirip gel abla."

Keki şapur şupur çiğneyerek cevaplıyorsun. Boğazın tıkandığından biraz yoğurt yiyorsun.

"Sen çok ter kokuyorsun. Uzun süredir valilikte yatıp kalkıyorsun değil mi?"

Yüzün kızarıyor. Ek binadaki tuvalette elini yüzünü yıkarken her seferinde mutlaka saçını da yıkıyordun. Ölü insan kokusunun üzerine sindiği düşüncesiyle her gece dişlerin takır takır vurarak soğuk suyla bedenini de yıkıyorsun ama işe yaramışa benzemiyor.

Telegram: @cinciva

"Mitingde duydum da sıkıyönetim askerleri bu gece gelecekmiş. Eve gidersen artık buraya geri gelme."

Insuk Abla başını iki yana sallıyor. Saçları boynunu kaşındırdı herhâlde. Islak saçlarını parmaklarıyla yakasının üzerine çıkarışını sessizce izliyorsun. İlk gördüğünde sevimli bulduğun tombul yüzü birkaç gün içinde süzüldü. Kararan ve çöken göz altlarına dikkatle bakarken düşünüyorsun. *İnsanlar öldüğünde havalanan küçük kuş, yaşarken bedenlerinin neresindedir acaba? Kaşlarının çatında mı, kafasının üstünde mi yoksa kalbinde bir yerlerde mi?*

Son sözü duymamış gibi keki ağzına atarak konuşuyorsun.

"Asıl yağmurdan ıslanan birinin kıyafetlerini değiştirmesi gerekir, azıcık ter kokuyorsam ne olmuş ki?"

Insuk, cebinden bir yoğurt daha çıkarıyor.

"Elinden kimse alacak değil ya... Yavaş yavaş ye. Bunu Soncu Abla'ya vermeyi düşünüyordum ya neyse."

İştahla onu da alıyorsun. Folyo kapağı tırnağınla açıp sırıtıyorsun.

♠

Soncu Abla gizlice yaklaşıp omzuna elini koyacak biri değil. Uzaktan net bir sesle ismini söyleyerek yürüyor. Yaklaşır yaklaşmaz soruyor, "Kimse yok mu? Şimdiye kadar yalnız mıydın?" Sonrasında yosun sarması *gimbabı*'yı sana uzatıyor. Merdivende basamağın ucuna yan yana oturup gitgide sıklaşan yağmur damlalarını izleyerek bölüşüp yiyorsunuz.

"Arkadaşını hâlâ bulamadın mı?"

Düşüncesizce pat diye soruveriyor. Sen başını sallayınca konuşmasını sürdürüyor.

"...Şimdiye kadar bulunmadığına bakılırsa askerler bir yerlere gömmüştür herhâlde."

Susuz yuttuğun yosun sarması boğazına takılmasın diye elinle göğsünü ovuşturuyorsun.

Telegram: @cinciva

"Çünkü ben de o gün oradaydım. Askerler ön tarafta vurulanları kamyona yükleyip gittiler."

Gelişigüzel konuşmaya devam edecek gibi duran ablanın sözünü kesip diyorsun ki,

"Sen de ıslanmışsın abla, eve gidip gel. Insuk Abla da üstünü değiştirmeye eve gitti."

"Ne gerek var? Akşam çalışınca yine ter içinde kalacağız nasılsa."

Boş alüminyum folyoyu kıvırıyor ve serçe parmağı boyutuna getirip sıkıca tutarak yağmuru izliyor. Yandan son derece sakin ve güçlü göründüğü için birden bir şeyler sormak istiyorsun.

Bugün geride kalan insanların hepsi gerçekten ölecek mi?

Sorup sormama konusunda tereddütte kalıyorsun. *Herkesin ölme ihtimali varsa neden vilayet binasını boşaltıp hep birlikte kaçmıyorlar? Neden bazıları gidip bazıları kalıyor?*

Elinde tuttuğu folyo parçasını çiçekliğin üzerine atıveriyor. Boş avuçlarına bakarken yorulmuşçasına göz çukurlarını, yanaklarını, alnını, hatta kulaklarının arkasını yıkıyormuş gibi bastırarak sıvazlıyor.

"Hareketsiz kalınca da gözlerim kendi kendine kapanıyor... Ek binaya gidip... rahat bir koltuk bulduktan sonra uyuyup gelsem iyi olur. Hem üstümdekiler de kurur."

Soncu, küçük ve sevimli dişlerini göstererek gülümsüyor sana. Sitem edercesine diyor ki,

"Kusura bakma canım ya, cezalı gibi seni de burada tek başına nöbete bıraktık."

♠

Soncu Abla'nın söyledikleri belki de doğru. Belki de askerler Conğde'yi kamyona yükleyip bir yere gömmüşlerdir. Ancak annenin söylediği de doğru olabilir. Conğde herhangi bir hastanede tedavi görüyordur belki de, henüz bilinci yerinde olmadığından ailesine haber verilemiyordur. Dün öğleden sonra küçük ağabeyinle annen seni almaya geldiklerinde Conğde'yi bulmam gerekiyor diye

Telegram: @cinciva

itiraz edince annen, "Önce yoğun bakımda aramalıyız. Bütün hastanelere gidip birlikte arayalım," dedi.

Annen seni eşofmanının kolundan tutup çekiştirdi.

"İnsanlar seni burada gördüklerini söylediklerinde yüreğim ağzıma geldi. Aman tanrım, burada bu kadar çok ceset varken korkmuyor musun seni ödlek velet?"

Yarım ağız gülerek dedin ki:

"Korkunç olan askerler, ölmüş insanların nesi korkunç?"

Küçük ağabeyin korkunç bir şekilde ciddileşti. Ağabeyin küçüklüğünden beri dersten başka bir şey bilmiyor, hep sınıf birincisi oluyordu ama üç kez girdiği hâlde üniversite sınavını kazanamamıştı. Babana benzediği, yüzü büyük, sakalı da gür olduğu için hepi topu yirmi bir yaşında olmasına rağmen yetişkin bir adam gibi görünüyordu. Seul'de dokuzuncu derece bir memur olan büyük ağabeyin tam aksine güzel yüzlü ve minyon olduğundan tatilde eve geldiğinde üçünüzü bir arada görenler küçük ağabeyini en büyüğünüz sanırdı.

"Makineli tüfekleri ve tankları olan özel askerî birlikteki sıkıyönetim askerlerinin, elinde sadece Kore Savaşı'ndan kalma karabina tüfekleri olan halk ordusundan korkacağını mı sanıyorsun? Harekât tarihini bekliyorlar sadece. Burada kalırsan ölürsün."

Küçük ağabeyin alnına bir fiske atar korkusuyla bir adım geri çekildin.

"Ben ne yapmışım ki öleyim? Burada yaptığım sadece ayak işleri."

Hızlı bir şekilde kolunu geri çekip annenin elini ittirdin.

"Merak etmeyin. Birkaç gün daha yardım edip geleceğim. Conğde'yi bulduktan sonra."

Tuhaf bir şekilde el salladın ve koşarak Ticaret Odasına girdin.

♠

Telegram: @cinciva

Yavaş yavaş açılan gökyüzü birdenbire göz kamaştıracak derecede aydınlanıyor. Kalkıp binanın sağına dolanıyorsun. Meydan, kalabalığın ardından şimdi bomboş. Siyah ve beyaz elbiseler giymiş ölü yakınları fıskiyenin önünde üçer beşer toplanıyor. Platformun altına konan tabutları kamyona taşıyan ağabeyleri görüyorsun. Kimin kim olduğunu ayırt etmek için gözlerini kısıyorsun, kirpiklerin ışıkta titriyor. Göz kapaklarındaki kasılma yanaklarına yayılıyor.

Ablalarla ilk tanıştığında söylediklerinden birisi doğru değildi.

Karşı saldırıda silahla vurulan iki adamın cesedini el arabasına koyup gösteri grubunun en önünde yürüyüş yaptığınız gün, fötr şapkalı yaşlılardan on iki, on üç yaşındaki çocuklara, renk renk şemsiyeler açmış kadınlara kadar insan seline dönmüş şu meydanda, Conğde'yi son gören mahalleli değil, sendin. Sadece görmekle kalmayıp böğründen vuruluşunu da izledin. Hayır, Conğde ile sen başından beri el ele tutuşup ön saflara, önlerdeki coşkuya doğru ilerliyordunuz. Kulakları sağır eden silah sesleri yüzünden herkes gerisin geriye koşmaya başladı. *Uyarı atışı, önemli bir şey değil.* Birinin bağırışı yüzünden bir güruh insanın ön saflara doğru geri dönmek için çabaladıkları hengâmenin içinde Conğde'yi kaybettin. Silah sesleri tekrar kulaklarında yankılandığında, yanına düşen Conğde'yi arkanda bırakıp koştun. Kepengi kapalı elektronik eşya dükkânının yan duvarına orta yaşlı üç adamla birlikte sığındın. Başka bir adam sanki onları tanıyormuş da aralarına katılacakmış gibi yanlarına koşarken omzundan kan fışkırdı ve yere kapaklandı.

"Eyvah, çatıdan!"

Yanındaki yarı kelleşmiş adam nefes nefese homurdandı.

"...Çatıdan Yonğgyu'yu vurdular."

Yandaki binanın çatısından yine silah sesi duyuldu. Can havliyle kalkmaya çalışan adam sırtından vuruldu. Karnından boşalan kan kısa sürede gövdesini sardı. Başını kaldırıp yanında dikilen adamların yüzüne baktın. Kimse bir şey söylemedi. Kel adam ağzını elleriyle kapatmış, sessizce titriyordu.

Telegram: @cinciva

Gözlerini kısıp yolun ortasına yığılmış onlarca insana baktın. Bir an üzerindeki gök mavisi eşofman altınının aynısından görür gibi oldun. Spor ayakkabısı çıkmış çıplak bir ayak kımıldamıştı sanki. Koşup kaçmaya çalıştığın an ağzını kapatmış titreyen adam seni omzundan yakaladı. Aynı anda yan sokaktan koşarak üç genç çıktı. Yere yığılan insanları koltuk altlarından tutup kaldırmaya çalıştıkları sırada meydandaki askerlerin olduğu tarafta art arda silahlar patladı. Gençler bitkince yere yığılıp kaldılar. Yolun karşısındaki geniş sokağa doğru baktın. Kadınlı erkekli yaklaşık otuz kişi duvarın iki tarafına yaslanmış, donakalmışçasına o manzarayı izliyordu.

Silah seslerinin azalmasından yaklaşık yarım saat sonra epey kısa bir adam karşı sokaktan fırlayarak yerdekilerden birine doğru tüm gücüyle koştu. Silahlar tekrar ateşlenmeye başladığında koşan adam da vurulup yere yığıldı. O ana kadar seni sımsıkı tutan adam kocaman elleriyle senin gözlerini kapatarak, "Şimdi çıkarsak tahtalıköyü boylarız," dedi.

Yanındaki adam gözlerinden elini çektiği an, karşı sokaktan iki erkeğin sanki devasa bir mıknatıs tarafından çekiliyormuş gibi yerde yatan genç kıza doğru koştuklarını, onu kollarından tutarak doğrulttuklarını gördün. Bu sefer çatı katından ateş açıldı. Onlar da oldukları yere yığılıp kaldılar.

Artık kimse vurularak yere düşenlere doğru koşmuyordu.

Sessizlik içinde on küsur dakika geçtikten sonra, yirmi kadar asker ikili saflar hâlinde geldi. Önlerde yığılan insanları hızlıca sürükleyip götürmeye başladılar. Tam o ânı bekliyormuş gibi yan ve karşı sokaklardan neredeyse on kişi koşarak arkadakileri kaldırıp sırtlarına aldılar. Bu sefer çatı katından ateş edilmedi. Fakat sen herkes gibi koşarak Conğde'nin yanına gitmedin. Senin yanındaki adamlar son nefesini veren arkadaşlarını sırtlayarak aceleyle arka sokaklara koşup gözden kayboldular. Ansızın yalnız kalınca korktun ve keskin nişancının gözüne çarpmayacağın bir yer arayarak meydana arkanı dönüp duvarın dibinden tüm gücünle koşmaya başladın.

♠

Telegram: @cinciva

O gün öğleden sonra evde sessizlik hâkimdi. Annen tüm kargaşaya rağmen Dein Pazarı'ndaki deri dükkânına gitmişti, deri kumaş kolilerini taşırken belini inciten baban yatak odasında yatıyordu. Tam kilitlenmemiş sürgülü kapıyı itip avluya girince odasında yüksek sesle İngilizce kelimeleri ezberlemeye çalışan küçük ağabeyinin sesini duydun.

"Donğho sen misin?"

Baban oturma odasından gür sesiyle bağırıyordu.

"Donğho! Geldiysen içeri girip belimi çiğne biraz."

Cevap vermedin.

Duymamış gibi yaparak çiçekliğe gidip tulumbadan su çektin. Bakır leğeni soğuk ve temiz suyla doldurdun. Önce ellerini sonra da yüzünü suya soktun. Başını kaldırınca yüzünden ve boynundan sular aktı.

"Hey Donğho! Dışarıdaki sen değil misin? Buraya gel!"

Su damlayan iki avucunu ıslak göz kapağının üzerine koyup eşikte bir süre ayakta dikildin. Spor ayakkabılarını çıkarıp verandadan geçerek oturma odasının kapısını açtın. Baban pelin otu tütsüsünün hâkim olduğu odada yüzükoyun yatıyordu.

"Biraz önce tekrar burktum, ayağa kalkamayacağım. Kalça tarafımı biraz çiğne bakayım."

Çoraplarını çıkardın. Babanın belinin alt tarafına doğru sağ ayağınla basıp sadece ağırlığının bir kısmını verdin.

"Nerelerde gezindin de şimdi geliyorsun? Annen eve gelip gelmediğini sormak için kaç kez aradı biliyor musun? Miting yapılan yere asla gitme. Geçen gece Şin İstasyonu'nda insanların üzerine ateş açmışlar... Olacak şey değil. Çıplak elle silahlı insanlara nasıl karşı gelebilirler ki?"

Alışık olduğun hareketle ayağını değiştirip babanın omurgasına ve kuyruk sokumuna usul usul bastırdın.

"Hah işte tam orası... Oh be dünya varmış."

Telegram: @cinciva

Yatak odasından çıkıp mutfağın yanındaki odana girdin. Bir top gibi büzülerek muşamba döşenmiş yere uzandın. Kendini kaybetmişçesine uykuya daldın, birkaç dakika geçmeden hatırlayamadığın korkunç bir kâbusla uyandın. Kâbustan da korkunç gerçek seni bekliyordu. Conğde ile ablasının kaldığı müştemilattan hiç ses gelmiyor. Akşam olunca da durum değişmeyecek. Müştemilatın ışığı yanmayacak, anahtarı taş eşiğin yanındaki çömlekte öylece kalacak.

Sessizlik içinde Conğde'nin yüzünü zihninde canlandırdın. Açık mavi eşofman altının kıvrılışını hatırladığın an, karnında ateşten bir top varmışçasına nefes almakta güçlük çektin. Nefes alabilmek için Conğde'nin hep bildiğin hâlini düşündün. Hiçbir şey olmamışçasına kapıdan içeri girecekmiş gibi hissettiğin Conğde'yi düşündün. Hâlâ bir ilkokul öğrencisi gibi boyu uzamamış Conğde'yi. Bu yüzden Conğmi Abla'nın kısıtlı imkânlara rağmen süt sipariş edip içirdiği Conğde'yi. Conğmi Abla ile öz kardeş oldukları doğru mu acaba dedirtecek kadar çirkin olan Conğde'yi. Gözleri düğme deliğini andıran, burun kemiği basık Conğde'yi. Yine de sevimli olduğundan burnunu kırıştırarak güldüğünde herkesi güldürebilen Conğde'yi. Piknik günü öğrenciler arasındaki yetenek yarışmasında balon balığı gibi yanağını şişirip disko dansları yaparak sert sınıf öğretmenine bile kahkahalar attıran Conğde'yi. Ders çalışmaktan çok, para kazanmak isteyen Conğde'yi. Ablasının zoruyla sosyal bilimler lisesi sınavlarına hazırlanan Conğde'yi. Ablasından gizli gazete dağıtım işi yapan Conğde'yi. Kışın ilk günlerinden itibaren yanakları kızaran, ellerinde çirkin siğiller çıkan Conğde'yi. Bahçede seninle badminton oynarken millî sporcu havalarına giren, sürekli smaç vuran Conğde'yi.

Gayet doğal bir şekilde tahta silgisini çantasına koyan Conğde. Neden bunu eve götürüyorsun? Ablam için alıyorum. Ablan bunu ne yapacak? Bilmem, bu sık sık aklına geliyormuş. Ablam ortaokuldayken ders çalışmaktansa sınıf nöbetçisi olmaktan daha çok zevk alırmış. Bir keresinde 1 Nisan diye çocuklar yazı tahtasının her köşesine bir şeyler yazmışlar. Bekâr erkek öğretmenlerinin tahtayı sileceğini sanmışlar ama öğretmen sınıf nöbetçisi kim diye öfkeyle haykırınca ablam silmek zorunda kalmış. Herkes dersteyken

Telegram: @cinciva

ablam tek başına koridorda pencereyi açarak tahta silgisini sopayla tak tak vurarak temizlemiş. İki senelik ortaokul hayatından ne hikmetse en çok o ânı hatırlıyormuş.

İki elinden güç alarak ayağa kalktın. Terliklerini sürüyerek dar avluyu geçip müştemilatın önünde durdun. Omzuna kadar gelen derin küpü yoklayıp çekiç ve balyozun altında tıkırdayan anahtarı bulup çıkardın. Kilidi açıp terliklerini çıkararak odaya girdin.

Birilerinin uğradığına dair hiçbir işaret yoktu. Pazar gecesi ağlamaklı olan Conğde'yi teselli ederken Conğmi Abla'nın gitmiş olabileceği yerleri yazdığınız defter bile masada öylece açık hâlde duruyordu. Gece okulu, fabrika, ara sıra gittiği kilise, babalarının amcasının İlgok Mahallesi'ndeki evi. Ertesi gün, sabahtan itibaren Conğde ile birlikte buraları tek tek dolaştınız ama Conğmi Abla hiçbir yerde yoktu.

Kararmaya başlayan bomboş odanın ortasında dikilip şişmiş gözlerini ovuşturdun. Kızarana, yanana dek ovuşturdun. Önce Conğde'nin çalışma masasına oturdun, ardından da zemine yüzükoyun uzandın. Acıyan göğüs kemiklerindeki çukuru elinle bastırdın. Şimdi Conğmi Abla kapıyı açıp içeri girse koşarak önünde diz çökersin. Birlikte vilayet binasının önüne gidip Conğde'yi arayalım dersin. *Sen nasıl bir arkadaşsın be! Sen de insan mısın?* Varsın Conğmi Abla seni eşek sudan gelinceye kadar dövsün. O vurdukça sen de af dilersin.

♠

20 yaşındaki Conğmi Abla da kısa boylu. Üstelik küt saçlı olduğu için arkasından bakınca ortaokullu ya da ilkokul son sınıf öğrencisi bir kız gibi. Yüzüne bakıldığında bile eğer makyaj yapmamışsa lise birli gibi görünüyor. Bunu kendi de bildiğinden midir nedir daima hafif bir makyaj yapıyor. Bütün gün ayakta olduğu bir işte çalıştığı için ayakları şişiyor olmalı ama nedense işe giderken hep topuklu ayakkabı giyer. Birine bir fiske vurmak şöyle dursun, hayatında hiç kimseye sesini yükseltmemiş, ağırbaşlı, sessiz sakin birisidir. Ancak bir keresinde Conğde "Kimse bilmez hâlbuki.

Telegram: @cinciva

Babamdan korkmam ablamdan korktuğum kadar," dediğinde hayret etmiştin.

Conğde ve ablası bu odayı kiralayalı iki yıl olduğu hâlde Conğmi Abla'yla doğru dürüst sohbet etmişliğin yok. Çalıştığı dokuma fabrikasında sık sık gece mesaisine kalır. İlk kışlarında Conğde de gazete dağıtım işinden dolayı eve sık sık geç geldiğinden sobalarındaki briket sönmüş olurdu. Ablasına kütüphaneye gidiyorum diye yalan söylerdi bu zamanlarda. Nadiren de olsa kardeşinden erken geldiği akşamlarda Conğmi Abla mutfağın yanındaki odanın kapısını hafifçe tıklatırdı. Yorgun bir yüz ifadesiyle kısa küt saçlarını kulağının arkasına atıp çekinerek "Şey...biraz briket..." der demez sen montunu bile giymeden aceleyle evin külhanına koşardın. Yanan bir briket seçip maşayla verdiğinde sana nasıl teşekkür edeceğini bilemezdi.

Conğmi Abla'yla ilk uzun sohbetin geçen yıl kış başlarında bir akşamda oldu. Conğde çantasını fırlatıp gazete dağıtmaya çıktığı için hâlâ geri dönmemişti. Kapının çalınışından onun olduğunu hemen anladın. Parmak uçları soğuk ve yumuşak bezlerle kat kat sarılmış gibi bir şeylerden korkuyormuşçasına sessizce kapıyı tıklatışı. Çabucak odadan çıkıp kapıyı açınca "Acaba sen, birinci sınıf ders kitaplarının hepsini attın mı?" diye sordu.

"...Birinci sınıf mı?"

Sorusuna soruyla karşılık verdiğinde kasım ayından beri akşam okuluna gittiğini söyleyerek ekledi:

"Dünya değiştiğinden öyle vasıfsız işçileri çalıştıramıyorlarmış. Okursam maaşım da yükselecekmiş. Fırsat bulmuşken okuyayım dedim ben de. Okulu bırakalı uzun zaman olduğundan öncelikle birinci sınıf kitaplarına bir göz atıyorum... Tatil gelince de ikinci sınıf kitaplarına bakarsam bu iş olur gibi."

Ona biraz beklemesini söyleyerek çatı katına çıktın. Tozlu ders kitaplarıyla birkaç tane yardımcı kitabı kucaklayıp getirince Conğmi Abla'nın gözleri sevinçle büyüdü.

Telegram: @cinciva

"Aman tanrım... Nasıl da sorumluluk sahibisin. Bizim Conğde hepsini çoktan atmış."

Kitapları kucakladıktan sonra kibarca seni tembihledi.

"Conğde'ye sakın söyleme olur mu? Zaten onun yüzünden okula gidemedim diye sürekli kendini yıpratıyor. Ortaokula geçiş sınavını kazanana kadar bilmiyormuş gibi davran lütfen."

Yüzünde sanki kır çiçekleri birbiri ardına açıyormuş gibi gözleriyle güldü ve sen de onun yüzüne hayranlıkla dalgın dalgın baktın.

"Kim bilir? Conğde'yi üniversiteye gönderdikten sonra, çok çalışıp belki ben de üniversiteye gidebilirim."

O an nasıl gizli saklı ders çalışabileceğini merak etmiştin. Ders kitabını önüne açsa küçücük bedeniyle saklayabilir mi ki o daracık odada? Üstelik Conğde de erkenden yatmayıp gece geç saatlere kadar ödev yaparken.

Bunu anlık bir merak sanmıştın ama sonrasında da sık sık aklına geldi. Uyuyan Conğde'nin başucunda senin ders kitabını açan tombul eller. Küçücük dudakların titreyerek ezberleyeceği kelimeler. *Aman tanrım... Sen nasıl da böyle sorumluluk sahibisin...* Gülen gözler. Yorgun tebessüm... Yumuşak bir bezle kat kat sarılmış parmaklarla çalınıyormuş gibi kapıdan gelen ses... Tüm bunlar içini burktuğu için derin uykuya dalamıyordun. Şafak vaktinde onun sakin yürüyüşünü, tulumbadan akan suyla elini yüzünü yıkayışını her duyduğunda yorgana sarınıp kapıya doğru sürünerek uyku mahmuru gözlerini kapatıp seslere kulak verirdin.

♠

Kasasına tıka basa tabutların yüklendiği ikinci kamyon Ticaret Odasının önünde durdu. Güneş ışığından dolayı kıstığın gözlerinle, muavin koltuğundan Cinsu Ağabey'in indiğini görüyorsun. Hızlı adımlarla yaklaşıyor ve sana,

"Saat altıda burası kapanıyor. Sen de o zaman eve git." diyor.

Yutkuna yutkuna soruyorsun.

"...İçeridekilerin başında kim duracak?"

Telegram: @cinciva

"Bu gece askerler gelecek. Tüm ölü yakınlarını da evlerine göndereceğiz. Saat altıdan sonra burada kimse kalmamalı."

"Ölülerden başka kimse yok ki, neden askerler buraya kadar gelsin?"

"Hastanedeki yaralılar bile toplanıyor, hepsini vurup öldüreceklermiş. Buradaki cesetleri ve başlarında bekleyenleri öylece bırakacaklarını mı sanıyorsun?"

Sinirlenmişçesine sert adımlarla yanından geçerek oditoryuma giriyor. Ölü yakınlarına da aynı şeyleri söyleyecek herhâlde. Siyah, cildi eskimiş kayıt defterini hazine gibi göğsünde tutarak Cinsu Ağabey'in gidişini izliyorsun. Onun ıslak saçlarına, tişörtü ile kot pantolonuna, kafasını sağa sola ya da öne arkaya sallayan ölü yakınlarının tepkilerine anlamaya çalışarak bakıyorsun. Bir kadının yüksek ve titrek sesle itirazını duyuyorsun.

"Ben bir adım bile atmam, burada yavrumun yanında öleceğim."

Gözlerin birden, oditoryumun içlerindeki baştan ayağa pamuk kumaşlarla örtülmüş, henüz kimlik tespiti yapılmamış kişilere kayıyor. Köşede yatanlardan bakışlarını alamıyorsun. Sosyal Hizmetler Merkezinin koridorunda bu insanları ilk gördüğün an Conğmi Abla aklına gelmişti. O zaman çoktan çürümeye başlamış yüzünde derin yaralar açılmış, kulaklarının, gözlerinin, ağzının ve burnunun net bir şekilde ayırt edilemediği bir ceset vardı. Ama bir yerleri ona benziyor gibiydi. Onu sanki daha önce buna benzer pilili bir etekle görmüş gibiydin.

Gerçi böyle puantiyeli etekler çok yaygın değil mi? Onun böyle bir etekle bir pazar günü dışarı çıktığını görmüş de olabilirsin. Conğmi Abla'nın saçları bu kadar kısa mıydı ki? Yalnızca ortaokul öğrencileri saçlarını bu kadar kısa kestirmiyor mu? Tutumlu olan Conğmi Abla, daha yaz bile gelmemişken neden ayak tırnaklarına oje sürsün ki? Ama onun çıplak ayaklarını hiç görmemiştin zaten. Dizinde kırmızı adzuki fasulyesi büyüklüğünde bir benin olup olmadığını Conğde biliyordur. Şu an Conğde burada olsa bu cesedin Conğmi Abla olmadığını teyit edebilir.

Telegram: @cinciva

Tam tersine, Conğde'yi bulmak için de Conğmi Abla'ya ihtiyacın var. Conğmi Abla olsaydı merkezdeki bütün hastaneleri didik didik arar, yoğun bakım odasında yeni kendine gelmekte olan Conğde'yi bulurdu. Üçüncü sınıftayken ölsem de sosyal bilimler lisesine gitmem, mesleki eğitim sınıfına gireceğim diye tutturan ve şubatta evden kaçan Conğde'yi, gün içinde bir dedektif gibi arayarak çizgi roman dükkânında bulup kulağını çeke çeke eve getirdiği gibi. Öylesine küçücük ve sakin ablası karşısında sinen Conğde'nin o hâlini gören annen ve küçük ağabeyin nasıl da kahkahayı patlatmıştı. Hep ciddi olan baban bile boğazını temizlermiş gibi öksürerek gülmesini zor tutmuştu. O gün gece yarısına kadar müştemilattan iki kardeşin konuşma sesleri duyulmuştu. Biri sesini azıcık yükseltse öteki özenle yatıştırıyor, öteki sesini yükselttiğinde bu sefer beriki alçak sesle yatıştırmaya çalışıyordu. Mutfağın yanındaki odandan duyduğun tartışma ve birbirlerini yatıştırma seslerini, sessiz gülüşmelerini derin uykuya dalana kadar gittikçe ayırt edemez olmuştun.

♠

Şimdi sen Ticaret Odasının girişindeki masada oturuyorsun.

Masanın sol tarafında kayıt defterini açıp, ölen kişilerin isimlerini, sıra numaralarını, telefonlarını veya adreslerini on altı kâğıda kocaman harflerle yazıyorsun. Çünkü Cinsu Ağabey, bu gece halk ordusundaki herkes ölse bile ölü yakınlarına kesinlikle haber verilebilecek şekilde hazırlık yapmak gerektiğini söylemişti. Tek başına, saat altıdan önce bunları düzenleyip her bir tabuta yapıştırmak için acele etmelisin.

"Hey Donğho!"

Başını kaldırıyorsun.

Annen kamyonların arasından yürüyerek yaklaşıyor. Bu sefer küçük ağabeyin yok, yalnız başına. Dükkâna giderken forma gibi mutlaka giydiği gri bluzla bol siyah bir pantolon giymiş. Her zamanki hâlinden tek farkı, hep düzgünce taradığı kısa saçlarının yağmurdan ıslanıp dağılmış olması.

Telegram: @cinciva

Gayriihtiyari memnun bir şekilde ayağa kalkıp koşarak basamakları inerken birden duruyorsun. Annen aceleyle basamakları çıkıp senin elini tutuyor.

"Hadi eve gidelim."

Suya düşen birini çıkarmış gibi bir hışımla seni çekiştiren annenden kurtulmak için bileğini çekiyorsun. Diğer elinle annenin parmaklarını birer birer çözüyorsun.

"Askerler geliyormuş. Eve gidelim artık."

Sonunda annenin güçlü parmaklarından kurtuluyorsun. Tazı gibi koşarak oditoryuma kaçıyorsun. Tabutları evlerine götürmeye gelmiş ölü yakınlarının kuyruğu peşinden gelmeye çalışan annene engel oluyor.

"Saat altıda burası kapanıyormuş anne."

Kuyruğun arasından seninle göz göze gelmeye çalışan annen kararsız adımlar atıyor. Ağlayan bir çocuk gibi yüzünü buruşturan annene doğru bağırıyorsun.

"Kapı kapandığında ben de eve gelirim."

Ancak o zaman annenin gergin yüzü rahatlıyor.

"Mutlaka gel tamam mı?" diyor. "Güneş batmadan gel. Hep birlikte yemek yiyelim."

Annen gittikten sonra çok geçmeden, içeriye yaşlı bir adamın girdiğini görünce tekrar ayağa kalkıyorsun. Adamın üstünde o havada insanı terleteceğinden şüphe etmediğin kahverengi uzun bir *durumagi* paltosu var. Siyah fötr şapkasının altından görünen bembeyaz saçlı ihtiyar bastonunu toprak zemine vurarak ağır aksak yürüyor. Rüzgârda dağılmaması için kayıt defteriyle tükenmez kalemi kâğıtların üzerine koyarak merdivenden iniyorsun.

"Kimi aramıştınız?"

"Oğlumla torunumu."

Dişleri olmadığından ihtiyarın ne dediği pek anlaşılmıyor.

Telegram: @cinciva

"Dün bir tanıdığın traktörüyle Hoasun'dan geldim. Traktörün şehir merkezine girmesine izin vermedikleri için askerlerin olmadığı dağ yolunu zar zor geçtim."

İhtiyar derin bir nefes alıyor. Ağzının kenarındaki beyaz ve sert bıyıkları gri tükürük damlacıklarıyla ıslanıyor. Düz yolda bile yürümekte zorlanan bu ihtiyarın dağı aşıp buraya kadar nasıl geldiğini anlayamıyorsun.

"En küçük evladım, dilsizdir... Küçükken ateşli hastalık geçirdiği için konuşamıyor. Birkaç gün önce Goanğcu'dan gelen biri şehir merkezinde askerlerin bir dilsizi copla döve döve öldürdüğünü söyleyince..."

Yukarı çıkarken ihtiyara yardım ediyorsun.

"Bir de, büyük oğlumun kızı Connam Üniversitesinde okuyor, evi okulun önünde. Geçen gece evine gittim ama ortadan kaybolmuş... Kaç gündür ne ev sahibi ne de komşular görmüş torunumu."

Oditoryuma girerken maskeni takıyorsun. Cenaze kıyafetli kadınlar artık orayı boşaltacakları için meyve suyu şişelerini, gazeteleri, buz torbalarını, ölülerin çerçeveli resimlerini bohçalara sarıyorlar. Tabutu nispeten güvenli olan evimize mi taşısak yoksa öylece burada mı bıraksak tereddüdü yaşayan ölü yakınlarını da görüyorsun.

İhtiyar artık senin yardımını reddediyor. Buruşuk mendiliyle burnunu tıkayıp önden yürüyor. Beyaz örtülerin üzerinden görünen yüzlere teker teker bakıp başını sallıyor. Düzenli olarak yere vurduğu baston sesini, oditoryumun muşamba kaplı zemini yavaşça yutuyor.

"...Şunlar kim? Neden yüzleri örtülmüş?"

İhtiyar tamamen örtülü kişileri göstererek soruyor.

Görevden kaçmak istediğinden duraksıyorsun. Böyle anlarda hep tereddüt ettin. Kan ve başka sıvılarla yapış yapış lekelenmiş beyaz örtüyü kaldırınca, uzunca yarılmış yüzler, kesilmiş omuzlar, bluzun altında çürümekte olan göğüsler seni bekliyor. Geceleri bu görüntüler tüm gerçekliğiyle aklına geldiğinden ana binanın bodrumundaki lokantada birleştirdiğin sandalyelerde uykuya dalmışken

Telegram: @cinciva

bile gözlerin birden açılıyor. Bir süngünün yüzünü kestiği, göğsünü yararak kalbini çıkardığı sanrısı tüm bedenini sarsıyor.

İhtiyarın önüne düşüp köşede yatana doğru ilerliyorsun. Devasa bir mıknatısın bir şeyleri tüm gücüyle çekişi gibi adımların gayriihtiyari geri geri gitmeye çalışıyor. Mıknatısı alt etmek için omuzlarını öne doğru eğip yürüyorsun. Örtüyü kaldırmak için eğildiğinde yanan mumun mavimsi ışığından aşağıya doğru akmış yarı şeffaf damlalar gözüne çarpıyor.

Ruh kendi bedeninin yanında ne kadar kalır acaba...

Ruh bir kanat gibi çırpınır ve esintisi mum ışığını dalgalandırır mı acaba...

Keşke gözlerim daha çok bozulsa da yakını bile göremesem, diye geçiriyorsun içinden. Fakat hiçbir şey bulanık görünmüyor. Pamuklu kumaşı kaldırmadan önce gözlerini kapatmıyorsun. Kanayana kadar dudaklarını ısırarak pamuklu kumaşı kaldırıyorsun. Kaldırdıktan sonra da, yavaş yavaş tekrar örterken de gözlerini kapatmıyorsun. Dişlerini sıkarak *kesin kaçardın*, diye düşünüyorsun. O zaman yere yığılan Conğde değil de bu kız olsa da kaçardın. Ağabeylerin de olsa, baban da olsa, annen de olsa kaçardın.

Dönüp başını kaldıran ihtiyarın yüzüne bakıyorsun. Torunu olup olmadığını sormadan sabırlı bir şekilde onun konuşmasını bekliyorsun. *Affetmeyeceğim.* Bu dünyadaki en korkunç şeyi görmüş gibi kıvranan ihtiyarın gözlerinin içine bakıyorsun. *Hiçbir şeyi affetmeyeceğim. Kendimi bile.*

Telegram: @cinciva

2. Bölüm

Kara Nefes

Çocuğun Arkadaşı, 1980

Bedenlerimiz çaprazlamasına üst üste yığılmıştı.

Karnımın üzerine tanımadığım bir adamın bedeni, onun karnının üzerine bir gencin bedeni yine çapraz şekilde konmuştu. Yüzüme o gencin saçları değiyordu. Dizi, çıplak ayağımın üzerindeydi. Bedenime hâlâ sımsıkı bağlı olduğum için tüm bunları görebiliyordum.

Onlar hızlıca yaklaştılar. Miğferliler, alacalı bulacalı üniformalarının üzerinde, kızıl haç kolluğu takılı... İkili sıra hâlindeler... Bedenlerimizi askerî kamyona fırlatmaya başladılar. Tahıl çuvallarını yükler gibi otomatik hareketlerle. Ben bedenimi kaybetmemek için yanağıma boynuma sımsıkı sarılarak kamyona bindim. Tuhaftır ki yalnızdım. Yani başka ruhlarla karşılaşmam mümkün değildi. Etrafta birçok ruh olsa da birbirimizi ne görebiliyor ne de hissedebiliyorduk. Zaten öbür dünyada görüşelim gibi sözlerin de anlamı yoktu.

Bedenim diğer bedenlerle birlikte sarsılarak kamyona yüklendi. Çok kan kaybeden kalbim durmuş ve kalbim durduktan sonra da sürekli kanayan yüzüm kâğıt gibi incelerek saydamlaşmıştı. Kendimi ilk kez gözlerim kapalıyken gördüğüm için yüzüm daha da yabancı geldi.

Akşam çöküyordu. Merkezden çıkan kamyon karanlık bozkırın tam ortasından geçen boş yolda ilerledi. Meşe ağaçlarıyla kaplı hafif yokuştan çıkınca demir bir kapı göründü. Kamyon kısa süreliğine durunca nöbetçi iki er hazır olda selam verdi. Nöbetçiler

Telegram: @cinciva

demir kapıyı açarken bir kez, kapatırken bir kez daha keskin, metalik bir ses yükseldi. Kamyon yokuştan biraz daha çıkıp tek katlı beton binayla meşe ağacı ormanının arasındaki boş alanda durdu.

Askerler kamyondan inerek arkasına yürüdüler. Kamyon kasasının kancasını açıp yeniden ikili saflar hâlinde kol ve bacaklarımızdan tutarak taşımaya başladılar. Bedenim sanki benden ayrılmaya çalışıyor, çenem, yanağım kayar gibi benden uzaklaşıyordu. Ama ben çaresizlikten doğan güçle bedenime sımsıkı sarıldım ve ışıklı tek katlı binaya aşağıdan baktım. Ne binası olduğunu öğrenmek istedim. Buranın neresi olduğunu, bedenimin şimdi nereye gittiğini...

Askerler boş alanın arkasındaki çalılıklara girdi. Komutanları sandığım birinin emriyle cesetler tekrar çaprazlamasına üst üste yığıldı. Bedenim alttan ikincinin üzerinde kâğıt gibi ezildi. Ne kadar kâğıt gibi ezilsem de daha fazla akacak kanım kalmamıştı. Başım arkaya yatmış, gözlerim kapalı, ağzım yarı açık... Yüzüm, ormanın gölgesinde kaldığından daha da solgun görünüyor. Askerler en üstteki adamın cesedini çuvalla örttüğünde, bedenlerden oluşan kule onlarca bacağı olan devasa bir hayvan leşi gibi oldu.

Onlar gittikten sonra, hava daha da kararadı. Gökyüzünün batısındaki belirsiz parıltı da giderek kayboldu. Ben, cesetlerden kulenin tepesinde hafifçe titreyerek duruyordum, açık gri bulutların arasından yarım ayın solgun ışığı görünüyordu. O ışıkta çalıların gölgesi ölü yüzlerde dövmeye benzer acayip desenler oluşturuyordu.

Muhtemelen gece yarısıydı ince, yumuşak bir şey sessizce bana değdiğinde. Yüzü de, bedeni de, sesi de olmayan bu gölgenin kime ait olduğunu bilmediğimden hareketsiz bekledim. Ruhlarla konuşmanın bir yolunu bulmak istedim ama hiçbir yerde bunu öğrenmediğimi fark ettim.

Herhâlde o ruh da bunun yolunu bilmiyordu. Birbirimizle nasıl konuşacağımızı bilmiyorken sadece tüm gücümüzle birbirimizi düşünmekte olduğumuzu hissedebiliyorduk. O şey sonunda vazgeçer gibi uzaklaşınca yine yalnız kaldım.

Telegram: @cinciva

Gece derinleştikçe benzer olaylar tekrarlandı. Ne zaman bir şeylerin sessizce gölgeme dokunduğunu düşünsem başka bir ruhun orada olduğunu hissediyordum. Eli de, ayağı da, yüzü de, dili de olmayan bizler, sessiz gölgelerle karşı karşıyayken, onun kim olduğu düşüncesine dalıp sonunda hiçbir şey konuşamadan birbirimizden uzaklaşıyorduk. Gölgelerin benden her ayrılışında gökyüzüne baktım. Bulutlarla çevrelenmiş yarım ayın bir göz bebeği gibi bana baktığını hayal etmek istedim. Oysa bana bakan bomboş, gümüş rengi bir taş, üstünde yaşam olmayan devasa, uçsuz bucaksız bir kaya kütlesiydi sadece.

Seni birdenbire hatırlamam, bu yabani ve hareketli gecenin bittiği, lacivert gökyüzünün nihayet mavimsi bir tona dönüşmeye başladığı sıralardaydı. Sen benimle birlikteydin, değil mi? Sopa benzeri soğuk bir şey böğrüme birden indirilene kadar. Ben bezden bir oyuncak gibi yere kapaklanana kadar. Asfaltı parçalarcasına güçlü ayak sesleri ve kulak zarımı yırtan silah patlamaları arasında kollarımı iki yana açana kadar. Böğrümden fışkıran sıcak kanın omzumda ve ensemde yayılışını hissedene kadar. Sen benimle birlikteydin, o zamana kadar...

♠

Böceklerin kanat çırpışlarını duydum. Görünmeyen kuşlar canhıraş ötmeye başladı. Siyah ağaçlar rüzgârda sallanıyor ve göz kamaştıran yapraklar hışırdıyordu. Güneş solgun mu doğuyor derken şiddetli görkemiyle gökyüzünün ortasına doğru ilerleyerek yükseldi. Çalılık ormanın arkasına yığılmış bedenler artık güneşin altında çürümeye başladı. At sinekleri ve karasinek sürüleri kanın pıhtılaştığı yaralara üşüştü. Sineklerin ön ayaklarını birbirine sürtüşünü, uçup yükseldikten sonra tekrar konuşlarını izleyerek kendi bedenimin etrafında dolanıyordum. Bedenlerden kulenin içinde senin bedenini arayıp bulmak, geceleyin usul usul bana dokunan ruhlar arasında senin olup olmadığını kontrol etmek istedim ama mıknatısa yapışmışçasına bedenimden uzaklaşamadım. Kendi solgun yüzümden gözümü ayıramıyordum.

Öğlen on ikiye doğru aniden fark ettim ki...

Telegram: @cinciva

Sen burada yoktun.

Sen burada olmamakla kalmayıp hâlâ yaşıyordun üstelik. Yani ruh denilen şey yakındaki ruhların kime ait olduğunu anlayamasa da en azından kimin ölüp ölmediğini tüm gücüyle düşünürse anlayabiliyordu. Bu yabancı çalılığın altında çürümeye başlayan pek çok bedenin arasında tanıdığım hiç kimsenin olmadığını düşününce korkmaya başladım.

Daha korkunç olan birazdan gerçekleşecekti.

Korkumu yenmek için ablamı düşündüm. Kavurucu güneşin güneye, daha da güneye doğru gergin bir hâlde eğildiğini izleyerek, dik dik kendi yüzüme, kapalı gözlerime bakarak ablamı, bir tek ablamı düşündüm. Dayanılması zor bir acı hissettim. Ablam ölmüştü. Benden de önce ölmüştü. Hem dilsiz hem sessiz inlemeye çalışırken gözyaşlarımın yerine kan ve irinin sızdığı bir acı hissettim. Gözlerim olmadığı hâlde kan nereden akıyordu ki, acıyı neremden hissediyordum ki? Hiçbir şeyin akmadığı solgun yüzüme dikkatle baktım. Kirli ellerim hareket etmiyordu. Kan oksitlendiği için koyu kiremit rengine dönmüş tırnaklarımda, sessizce kırmızı karıncalar dolanıyordu.

♠

Artık on beş yaşındaymışım gibi hissetmiyordum. Otuz beş, kırk beş gibi yaşları bile genç ve az hissettim. Altmış beş, yok hayır yetmiş beş desem bile tuhaf olmaz sanki.

Artık ben sınıfın en kısa boylu Conğde'si değildim. Dünyada en çok ablasını sevip, en çok ondan korkan Conğde değildim. İçimde tuhaf ve şiddetli bir güç belirmişti ama bu ölüm yüzünden değil, sadece dur durak bilmeyen düşünceler yüzündendi. Beni kim öldürdü ki, ablamı kim öldürdü ki ve neden öldürdü ki? Düşündükçe o yabancı güç daha da arttı. İşte o güç gözlerimin de yanaklarımın da olmadığı yerlerden sürekli akan kanı koyulaştırıp yapış yapış hâle getirdi.

Ablamın ruhu da bir yerlerde dolanıyordur ama nerede ki? Artık bedenlerimiz olmadığına göre, buluşmak için onları hareket

Telegram: @cinciva

ettirmeye de gerek kalmaz. İyi de bedeni olmayan ablamla nasıl buluşabilirim ki? Bedeni olmayan ablamı nasıl tanırım?

Bedenim ağır ağır çürüdü. Açık yaralarımın içine gittikçe daha fazla karasinek üşüştü. Siyah ve ince ayaklarını sürterek göz kapaklarıma ve dudaklarıma konan et sinekleri, yavaşça hareket ettiler. Güneş meşe ağaçlarının tepesinden, turuncu ışınlar yayarak battığı sıralar, ablamın nerede olduğunu düşünmekten bitap düşünce, artık onları -katillerimizi- düşünmeye başladım. Beni öldürenler ve ablamı öldürenler şimdi nerededirler acaba? Onlar henüz ölmemiş olsalar da, ruhları olduğu için düşündükçe onlara ulaşabilecekmiş gibiydim. Bedenimden kurtulmak istedim. Cesedimden tıpkı ince ve gergin bir örümcek ağı gibi uzanarak beni kendine çeken gücü kesip atmak istedim. Onlara doğru uçup gitmek istedim. Sormak istedim. Neden beni öldürdünüz? Ablamı nasıl öldürdünüz, neden öldürdünüz?

Alacakaranlık çökünce kuşlar ötmeyi kesti. Gündüz çimenlerin arasında vızıldayanlardan daha ince sesler çıkaran böcekler kanatlarını çırpmaya başladı. Karanlık tamamen çökünce geçen geceki gibi bir gölge benim gölgeme yaklaştı. Usul usul birbirimize dokunup ayrıldık. Kim bilir, belki ikimiz de gün boyu kavurucu güneşin altında kımıldamadan dururken aynı düşüncelere dalmıştık. Bana dokunan ruh ancak gece olduğunda bedeninin mıknatısından bir süre ayrı kalacak gücü bulmuş gibiydi. Onlar tekrar gelesiye kadar biz birbirimize dokunup, birbirimizi anlamak istedik ama sonunda hiçbir şey öğrenemedik.

Demir kapının açılıp kapanırken çıkardığı keskin ses, gecenin sessizliğini böldü. Motor sesi yaklaştı. Çok güçlü parlayan kamyon farları etrafı sardı. Işık bedenlerimizi aydınlatarak hareket edince cesetlerin yüzlerinde kara dövmeler gibi görünen çalılığın gölgesi kıpır kıpır hareket etti.

Bu sefer gelen yalnızca iki kişiydi. Yeni ölenlerin kol ve bacaklarından sıkıca tutup birer birer bizim olduğumuz yere taşıdılar. Kafatası çivili sopayla ezilmiş ve üstleri kana bulanmış dört

Telegram: @cinciva

beden ve açık yeşil çizgili hastane kıyafetli bir beden vardı. Onlar o bedenleri bizim bedenlerimizin yanına, yine çapraz şekilde yığdılar. Hasta önlüğü giymiş bedeni en üste koyduktan sonra üzerini çuvalla örtüp geri çekildiler. Onların çatık kaşlarını ve boş boş bakan gözlerini görünce bir günde bedenlerimizin ağır bir koku yaymaya başladığını anladım.

Kamyona binip çalıştırdıkları sırada ben usul usul bedenlere yaklaştım. Sadece benim değil, diğer ruhların gölgelerinin de yaklaşarak yeni gelen bedenleri kuşattığını hissettim. Kafatası ezilen adamla öbür kadınların kıyafetlerinden hâlâ sulu kan damlıyordu. Başlarından su boca edildiğinden midir nedir, yarım yamalak yıkanmış yüz hatları belirgin bir şekilde ortaya çıkmıştı. İçlerinde en özel görünen hasta önlüğü giymiş genç adamdı ve göğsüne çuval örtülmüş olan bu adam, hepsinden temizdi. Birileri onun vücudunu yıkamıştı. Yarasını dikip merhem sürmüştü. Başındaki sımsıkı bağlanmış beyaz sargı bezi karanlıkta parlıyordu. Benim gibi, bizim gibi ölü olduğu hâlde, birilerinin eli ona değdiği için bedeni son derece asil görünüyordu, tuhaf bir üzüntü ve kıskançlık hissettim. Bedenlerin yüksek kulesinin altında bir hayvan gibi sıkışmış kendi bedenim hem utanç verici hem de nefret uyandırıcıydı.

Evet, işte o andan itibaren kendi bedenimden nefret etmeye başladım. Birer et yığını gibi fırlatılıp üst üste yığılan bedenlerimizden, güneş ışığı altında kötü kokular yayarak çürüyen kirli yüzlerimizden.

♠

Gözlerimi kapatabilsem.

Onlarca bacaklı bir yaratığın ölüsü gibi görünen bütünleşmiş bedenlerimize daha fazla bakmamayı becerebilsem. Derin bir uykuya dalabilsem. Karanlık bilincimin en derinlerine şimdi dalmayı becerebilsem.

Rüyalarımda saklanmayı becerebilsem.

Yok, en azından anılarımda.

Ders bittikten sonra öğretmeninizin bir türlü sınıftan çıkmadığı ve benim de sizin koridorda durup seni beklediğim geçen yaza

Telegram: @cinciva

dönebilsem. Sınıf öğretmeniniz dersten çıkınca hemen çantamı sırtıma aldığım âna gidebilsem. Bütün çocuklar çıktığı hâlde sen görünmediğin için sınıfa girerek tahtayı silmekte olan seni yüksek sesle çağırdığım âna saklanabilsem.

"Ne yapıyorsun?"

"Temizlik nöbetçisiyim."

"Geçen hafta da sendin ya."

"Asıl nöbetçi randevum var deyince değiştik."

"Enayi."

Birbirimize bakarak anlamsız güldüğümüz o an. Burnumuza tebeşir tozu kaçınca hapşıracakmış gibi olduğumuz an. Silkelediğim tahta silgisini gizlice çantana attığın an. Afallamış hâldeki yüzüne bakarak ne bir övünç ne bir üzüntü ne de bir utanç hissederek ablamdan bahsettiğim an.

O gece ben çarşafı karnıma sararak yatıp erkenden uyumuş numarası yapmıştım. Her zamanki gibi mesaiye kalan ablamın, yine her zamanki gibi katlanabilir yer sofrasını açıp mutfak tezgâhının üzerine koyduğunu ve soğuk pilava su katarak yediğini duydum. Elini yüzünü yıkayıp, dişlerini fırçalayan ablamın parmaklarının ucunda içeri girerek pencereye yaklaşmasını karanlıkta gözümü kısarak izledim. Sineksavar tütsünün yanıp yanmadığını kontrol eden ablam, benim pencerenin kenarına diklemesine koyduğum bez tahta silgisini görünce güldü. İç çekiş gibi alçak sesle bir kez, biraz sonra daha sesli ikinci kez.

Ablam kafasını iki yana sallayıp bez tahta silgisini yerine koydu. Her zamanki gibi benden biraz uzakta yatağı serip uzandı ve usul usul emekleyerek bana yaklaştı. Uyumuş numarasıyla gözlerimi biraz kısan ben, bu sefer gerçekten gözlerimi sımsıkı kapattım. Ablam bir kez alnımı, bir kez de yanağımı okşayıp kendi yerine uyumaya gitti. Biraz önceki gülüşünü karanlıkta tekrar duydum. İç çekiş gibi alçak sesle bir kez, biraz sonra daha sesli ikinci kez.

Karanlık çalılıkta benim sımsıkı tutmam gereken hatıra, işte buydu. Hâlâ bir bedenimin olduğu o gece yaşanan her şey. Gece

Telegram: @cinciva

yarısı pencere aralığından üfüren nemli rüzgâr, rüzgârın çıplak ayaklarıma yumuşakça dokunuşu. Uykuya dalan ablamdan belli belirsiz gelen vücut losyonu ve yakı kokusu. Avludaki çimenlerin arasında alçak sesle vızıldayan böcekler. Odamızın önünde açan sayısız, kocaman gülhatmi çiçekleri. Mutfağın yanındaki senin odanın karşısında, bahçe duvarına sarmaşık gibi tırmanmış o müthiş yaban güllerinin varlığı. Ablamın iki kez okşadığı yüzüm. Gözlerim kapalıyken ablamın sevdiği yüzüm.

♠

Daha fazla anıya ihtiyacım vardı.

Daha hızlı, arada kopukluk olmayacak şekilde anıları birleştirmeliydim.

Bir yaz akşamı avluda su savaşı yapmıştık. Tulumbadan yeni çektiğimiz, dünyanın en temiz ve en değerli hazinesinden farksız, bir kova soğuk suyu terlemiş sırtıma boca etmiştin. İrkilerek çığlık atan bana bakıp bir de gülmüştün.

Dere kenarındaki yol boyunca bisiklete binmiştik. Yüzümüze yüzümüze esen rüzgârı yararak ilerlemiştik. Beyaz kısa kollu gömleğim bir kanat gibi dalgalanıyordu. Arkamdan bana seslenişini duyarak tüm gücümle pedala asılmıştım. Sesinin giderek daha da uzaklaştığını hissedince daha da coşarak pedala basmıştım.

Buda'nın doğum günü *Çopail*, tam da pazar gününe denk gelmişti. Ablamla birlikte annemin mezarının bulunduğu Gangcin'deki Budist tapınağına günübirlik gitmiştik. Şehirler arası otobüsün penceresinden baktığımda bölünmüş çeltik tarlaları, baharın tüm güzelliğiyle gözler önündeydi. *Abla! Tüm dünya bir akvaryum.* Gökyüzü, ekim sezonundan hemen önceki çeltik tarlalarının sularında uçsuz bucaksız yansıyordu. Pencere aralığından akasya kokusu gelince gayriihtiyari burun deliklerim genişlemişti.

Ablam taze patatesleri buğuda pişirmiş ve dilimiz yanınca üfleyerek yemiştik.

Ağızda şeker gibi dağılan karpuzu, kapkara mücevherleri andıran çekirdeklerine kadar katur kutur yemiştik.

Telegram: @cinciva

Kasımpatı şekilli kurabiye paketini kazağımın içine sokup sol göğsümde saklayarak ablamın beklediği evimize koşmuştum. Ayaklarım donduğu için hiçbir şey hissetmiyordum. Sadece kalbim harıl harıl yanıyor gibiydi.

Boyum uzasın istemiştim.

Ardı ardına kırk kez şınav çekebilmek istemiştim.

Bir gün mutlaka bir kıza sarılmak istemiştim. Bana ilk kez izin verecek bir kıza. Yüzünü bilmediğim o kızın kalbinin üzerine titreyen elimi koymak istemiştim.

♠

Çürüyen böğrümü düşün.

Orayı delip geçen mermiyi düşün.

İlk başta soğuk mu soğuk bir sopa gibi hissettiği şey,

Bir anda karnının içini alt üst edip ateş topuna dönüşen o şey,

Onun böğrümde oluşturduğu, benim bütün sıcak kanımın akıp gitmesine sebep olan o deliği düşün.

Onun çıktığı namluyu düşün.

Soğuk mu soğuk tetiği düşün.

Onu çeken sıcak parmağı düşün.

Bana nişan alan gözleri düşün.

Ateş emrini veren kişinin gözlerini düşün.

Onların yüzlerini görmek istiyorum, onlar uyurken göz kapaklarının üzerinde dolaşmak istiyorum, aniden rüyalarına girmek istiyorum, bütün gece alınlarından göz kapaklarına, göz kapaklarından alınlarına gidip gelmek istiyorum. Ta ki kâbuslarında kanayan gözlerimi görünceye kadar. Benim sesimi duyana kadar. Neden bana ateş ettiniz, neden beni öldürdünüz?

♠

Sessiz günler ve geceler geçip gitti. Şafak vakti ve akşamın mavi karanlığı geçip gitti. Her gece yarısı gelen askerî kamyonun motor sesi, keskin, güçlü far ışıkları geçip gitti.

Telegram: @cinciva

Onların her geliş gidişlerinde, çuvalla örtülen bedenlerin kulesi birer birer yükseldi. Silahla vurulmak yerine, kafası ezilip omzu çıkmış bedenler. Bu bedenlerin arasına tek tük karışan, hasta önlüğü giymiş beyaz sargılı temiz bedenler.

Bir seferinde onların yığıp gittiği on küsur bedenin yüzünü görememiştim. Boğazlarının kesilmediğini, beyaz kireçle yüzlerinin silindiğini fark edince, usul usul geri çekilmiştim. Bembeyaz folyo kâğıdına benzeyen arkaya sarkmış başları, çalılıkta bir yerlere yönelmişti. Gözleri de burunları da dudakları da olmadan boşluğa bakıyorlardı.

♠

Tüm bu bedenler o caddede birlikte miydi acaba?

Birlikte bağırıp birlikte şarkı söyleyen onca insanın arasında, ön farlarını yakıp kocaman bir dalga gibi akın eden otobüslere ve taksilere doğru tezahürat yapan kalabalığın içinde, bu bedenler benimle beraber miydi ki?

El arabasına yüklenerek kafilenin en başında götürülen, istasyonun önünde vurulduğu söylenen iki adamın bedeni nasıl oldu da o hâle geldi acaba? Boşlukta usul usul sallanan çıplak ayakları nasıl böyle oldu? O manzarayı gördüğün an ödün patlamıştı ya. Gözlerini hızla açıp kaparken kirpiklerin titremişti ya. İşte o an senin elini sımsıkı tutmuştum ya. Bizim ordumuz ateş açtı diye can verircesine mırıldanan seni kafilenin önüne, daha önüne doğru çekmiştim ya. Bizim ordumuz ateş etti diye hemen ağlayacak hâldeki seni, tüm gücümle çekip ilerleyerek millî marşı okumuştum ya. Boğazım patlayana kadar millî marşı okumuştuk ya, onların benim böğrüme sıcak ateş topu misali mermiyi sıkmalarından önce. Şu yüzleri beyaz kireçle yok etmeden önce.

♠

Kulenin temelini oluşturan bedenler en önce çürümüştü ve her yer beyaz kurt kaynıyordu. Bedenim kapkara çürüdüğünden yüz hatlarımın çökerek silinişini, artık kimsenin beni tanıyamayacak hâle gelişimi sessizce izledim.

Telegram: @cinciva

Gecenin ıssızlığında gitgide artıp büyüyen gölgeler benim gölgeme yaslandı. Hâlâ gözü de, eli de, dili de olmayan bizler, birbirimizi karşıladık. Birbirimizin kim olduğunu hâlâ bilmiyorduk ama ne kadar uzun süredir birlikte olduğumuzu belli belirsiz tahmin edebiliyorduk. Baştan beri birlikte olduğum gölgelerle yeni gelen gölgeler yan yana dizilip benim gölgemle kesiştiğinde açıklayamadığım bir yöntemle onların varlığını ayırt edebiliyordum. Bazı gölgeler benim bilemediğim acılara uzun süre katlanmış gibiydi. Tırnaklarının her biri mosmor, kıyafetleri ıslak bedenlerin ruhları mıydı acaba bu gölgeler? Gölgeleri benim gölgeme her dokunuşunda korkunç acıların varlığını ürkütücü bir şekilde hissediyordum.

Eğer bu şekilde biraz daha vakit geçirseydik bir an birbirimizi tanıyabilir miydik acaba... Sonunda herhangi bir sözü, herhangi bir düşünceyi paylaşmanın yolunu bulabilir miydik?

Fakat o gece geldi.

Öğleden sonra yağmurun bardaktan boşanırcasına yağdığı bir gündü. Şiddetli yağmur bedenlerimizdeki kanları tertemiz yıkadı ve yıkandıktan sonra daha hızla çürüdük. Mosmor yüzlerimiz dolunayın altında donuk bir hâlde parladı.

Normalden daha erken, gece yarısı olmadan geldiler. Onların yaklaştığını hissedince ben her zamanki gibi beden kulesinden çekilip çalılığın gölgesine yaklaşarak silikleştim. Geçen birkaç gün boyunca onlar hep aynı ikiliydi ama bu sefer benim ilk kez gördüklerimle birlikte tam altı kişi olmuşlardı. Onları bedenlerin kol ve bacaklarından gelişigüzel tutup taşıdılar ve nedendir bilinmez çapraz şeklini doğru düzgün oluşturmadan rastgele yığdılar. Kokuya dayanamıyorlarmışçasına burunlarını ve ağızlarını kapayarak geri çekilip boş gözlerle bedenden kulelere baktılar.

İçlerinden biri kamyona giderek elinde büyük benzin bidonlarıyla yavaş yavaş geri döndü. Beli, omuzları ve kollarıyla plastik bidonların ağırlığına direnerek sendeleye sendeleye bedenlerimize yaklaştı.

Telegram: @cinciva

Artık bitti demek, diye düşündüm. Sayısız gölge, zayıf ve yumuşak hareketlerle dalgalandı ve benim gölgeme, birbirlerinin gölgelerine karıştı. Titreyerek boşlukta buluşuyor, anında dağılıyor ve tekrar çarpışarak sessizce sallanıyorduk.

Bekleyen askerlerden ikisi öbürünün elinden benzin bidonlarını aldı. Soğukkanlılıkla kapağını açıp beden kulelerinin üstüne benzini dökmeye başladılar. Bedenlerimizin hepsine, ayrı ayrı, eşit miktarda bidonda kalan son damlayı da döktükten sonra geri çekildiler. Kuru bir çalıyı ateşe verip tüm güçleriyle fırlattılar.

♠

İlk önce bedenlerimize yapışarak çürüyüp giden kana bulanmış giysilerimiz yanıp kül oldu. Sonra sırasıyla saçlarımız, tüylerimiz, derimiz, kaslarımız, iç organlarımız yandı. Alevler, ormanı yutacakmışçasına göğe yükseldi. Sanki gündüzmüş gibi arazi aydınlandı.

İşte o zaman anladım, bizim burada kalmamıza sebep olanların tam da bu deri, saç, kas ve iç organlarımız olduğunu. Bedenlerin bizi kendine çekme gücü hızla zayıflamaya başlamıştı. Çalılığın gerisine çekilip birbirinin gölgesine değen, yaslanan, dokunan bizler, kendi bedenimizden ağır ağır yayılan siyah dumanla birlikte tek nefeste boşluğa doğru yükseldik.

Onlar kamyona geri dönmeye başladılar. Sonuna kadar izleyin emrini almışlar gibi bir er ve bir çavuş hazır olda yerlerinde kaldılar yalnızca. Ben o genç askerlere doğru yavaş yavaş indim. Onların omuzlarına ve enselerine yayılarak gencecik yüzlerine baktım. Korku dolu göz bebeklerinin içinde, yanan bedenlerimizi gördüm.

Bedenlerimiz sürekli kıvılcımlar çıkararak kül oldu, iç organlarımız kaynayarak büzüştü. Aralıklarla tıslayarak yayılan kara duman çürümüş bedenlerimizin verdiği nefes gibiydi. O sert nefesin sıklaştığı yerde beyaz kemikler ortaya çıktı. Kemikleri ortaya çıkan bedenlerin ruhları bir anda uzaklaştı ve silik gölgeler daha fazla hissedilmedi. Yani nihayet özgürdük, artık nereye olursa olsun gidebilirdik.

Nereye gitsem diye kendi kendime sordum.

Telegram: @cinciva

Ablama gideyim.

Peki ya ablam nerede?

Sakinleşmek istedim. Kulenin altında kalan bedenimin tamamen yanmasına daha vardı.

Beni öldürenlere gideyim.

Peki ya onlar nerede?

Boş arazinin nemli toprağında, orada yetişen karanlık ormanın gölgesinde dolanarak düşündüm. Nasıl, nereye gitmeliyim acaba? Acı vermiyordu, çürümüş kapkara yüzümün iz bırakmadan kaybolacak olması. Hiç acımıyordum, bu aşağılanmış bedenimin geride hiçbir şey bırakmaksızın yanmış olmasına. Hayattayken olduğu gibi basitleşmek istedim. Hiçbir şeyden korkmak istemedim.

Sana geleyim.

Aklıma sen geldin ve her şey netleşti.

Aceleye gerek yoktu. Güneş doğmadan önce uçmaya başlarsam hâlâ ışıkları yanan şehir merkezinin yönünü bulabilirim herhâlde. Şafak sökerken sokağımıza girip birlikte yaşadığımız eve titreye titreye uçabilirim herhâlde. Belki de sen, bu sürede ablamı bulabilmişsindir. Kim bilir belki de seni takip edersem ablamın bedenini bulabilirim. Yine belki de kendi bedeninin etrafında dolanan ablamla karşılaşabilirim. Yok hayır, ablam zaten bizim yaşadığımız odada beni bekliyor, ya pencere kenarında ya da soğuk taş eşiğin üzerinde dolanıyordur belki de.

♠

Hafifleyen ateşin turuncu kıvılcımları arasına sızdım. Şiddetli alevin içinde beden kulesi yıkıldığından birbirine karışan sıcak kemikler artık ayırt edilemiyordu.

Sakin bir şafak vaktiydi.

Ateş sönünce orman tekrar karanlığa gömüldü.

Telegram: @cinciva

Genç askerler toprak zemine oturmuş birbirlerinin omuzlarına yaslanarak ölü gibi uykuya dalmışlardı.

İşte o zaman bir ses duyuldu.

Binlerce havai fişek aynı anda ateşlenmiş gibi bir patlama sesi. Uzaklardan gelen çığlıklar. Bir anda nefeslerin kesilişi. Şaşkın ruhların tek seferde bedenlerinden kaçışı.

O zaman sen öldün.

Nerede olduğunu bilmeden sadece öldüğün o ânı hissettim.

Işıksız boşlukta yayılarak yukarıya daha da yukarıya yükseldim. Zifirî karanlıktı. Şehrin hiçbir tarafında, hiçbir yerinde, hiçbir evinde ışıklar yanmıyordu. Göz kamaştıran kıvılcımların yayıldığı yer uzakta bir noktaydı sadece. Sürekli fırlatılan ışık mermilerinin yaydığı ışıkları, parıldayarak etrafa saçılan barut fıçılarının kıvılcımlarını gördüm.

O zaman oraya gitmeli miydim acaba? Tüm gücümle oraya uçsaydım seninle, az önce bedeninden çıkarak şaşkına dönen seninle görüşebilir miydim? Oysa gözlerimden hâlâ kan akıyorken devasa bir buz kütlesi gibi yavaş yavaş üzerime bastıran şafak ışığı altında hiçbir yere hareket edemedim.

Telegram: @cinciva

3. Bölüm

Yedi Tokat

Editör, 1985

Insuk, yedi tokat yedi. Çarşamba günü saat öğleden sonra dört sularıydı. Aynı noktaya peş peşe tokat yediğinden, kaçıncı tokattan sonra olduğu bilinmez ama sağ elmacık kemiğinin üstündeki kılcal damarı patladı. Eliyle ovalayıp akan kanı silerek sokağa doğru yürüdü. Kasım ayının sonlarıydı, hava açık ve soğuktu. *Şirkete dönmem gerekir mi?* Bir süre yaya geçidinin önünde durdu. Yanağının hızla şiştiğini hissetti. Kulakları çınlıyordu. Daha fazla tokat yeseydi belki de kulak zarı patlardı. Ağzında biriken ağır kokulu kanı yutup eve gitmek için durağa yöneldi.

Tokat Bir

Yedi tokadı artık unutacak. Günde bir tanesini, bir hafta içinde hepsini. Yani bugün unutmaya başladığı ilk gün.

Tek kişilik dairesinin kapısını anahtarla açıp giriyor. Ayakkabılarını çıkarıp paltosunun düğmelerini açmadan zemine yanlamasına uzanıyor. Yüz felci geçiririm endişesiyle kolunu büküp sağ yanağının altına koyuyor. Sağ yanağı sürekli şişmekte. Sağ gözünü tam açamıyor. Azı dişinin üst tarafından başlayan ağrı zonklayarak şakaklarına yayılıyor.

Bu hâlde yaklaşık yirmi dakika uzandıktan sonra doğruluyor. Kıyafetlerini çıkartıp askıya asıyor, üzerinde beyaz iç çamaşırları

Telegram: @cinciva

kalıyor ve ayağına terlik geçirip banyoya gidiyor. Leğene soğuk su doldurup şişen yüzüne çarpıyor. Tam açamadığı ağzını aralayıp hafif ovalar gibi dişlerini fırçalıyor. Telefon bir süre çalıp kesiliyor. Islak ayaklarını kurulayıp odaya girince telefon tekrar çalıyor. Ahizeye doğru elini uzatıyor ama yanıtlamaktan vazgeçip telefonun fişini çekiyor.

Açsam neye yarar.

İçinden böyle mırıldanarak döşeği ve pamuk yorganı yere seriyor. Açlık hissetmiyor. Zorla bir şeyler yese midesi bozulur. Döşek soğuk olduğu için yorganın altında bir cenin gibi büzülüyor. Az önce gelen telefon kesin yayınevindendir ve büyük ihtimalle yazı işleri müdürü aramıştır. Sorularına cevap vermek zorunda kalacaktı. *Sorun yok, sadece birkaç tokat yedim. Hayır, sadece tokat. İşe gelebilirim. Yok, sorun olmaz. Hastaneye gitmesem de olur. Sadece yüzüm şiş.* İşte bu yüzden telefonun fişini çekmekle iyi yaptığını düşünüyor.

Yavaş yavaş vücudunu saran sıcaklıkla bedeni yorganın içinde gevşiyor. Pencereden saat altı olmasına rağmen çoktan kararan havaya bakıyor. Dışarıdan gelen ışıktan pencerenin bir kısmı mat turuncu görünüyor. Uzanmanın verdiği rahatlık ve sıcaklık sayesinde gevşeyince tokadın ağrısı daha da canlanıyor.

Artık o ilk tokadı nasıl unutacağım?

Adam ilk tokadı attığında ses çıkarmadı. Sonraki tokat gelmeden önce sakınmadı bile. Sandalyeden kalkmak, sorgu odasındaki masanın arkasına saklanmak ya da kapıya doğru kaçmak yerine sadece nefesini tutup bekledi. Adamın durmasını, artık vurmamasını bekledi. İkincide, üçüncüde, hatta dördüncüde bile bunun son olacağına inandı. Adam elini beşinci kez kaldırdığı an düşündü, *Demek hiç durmayacak ha! Vurmaya devam edecek.* Altıncı seferde artık hiçbir şey düşünmedi. Saymayı da bırakmıştı. Yedinci tokadı yapıştıran adam masanın karşısındaki katlanır sandalyeye kaykılarak oturduğu zaman, beşten sonra saymayı bıraktığı tokatlara iki daha ekleyip hesabı bitirdi: Tam yedi tokat.

Telegram: @cinciva

Adamın sıradan bir yüzü vardı. Belirgin hatları olmayan bir yüz ve ince dudaklar. Üzerinde yakası geniş kirli beyaz bir gömlek, gri bol paça kumaş bir pantolon vardı ve parlak tokalı kemeri dikkat çekiyordu. Yolda karşılaşılsa sıradan bir şirket müdürü ya da amir sanılabilirdi. Adam sıradan ve ince dudaklarını aralayıp konuştu. "Seni aşağılık kaltak! Burada senin gibi bir kaltağın icabına baksak kimsenin ruhu duymaz. Sıçan suratlı karı."

Sağ yanağındaki kılcal damarın patladığını henüz bilmiyordu ve adamın suratına bön bön baktı.

"Kimsenin haberi olmadan ölmek istemiyorsan beni iyi dinle. O herif nerede?"

Adamın herif dediği çevirmenle on beş gün önce Çonggye Deresi'nin kıyısındaki bir pastanede tanışmıştı. Havalar aniden serinlediğinden artık kışlıkları çıkarmış, bir kazak giymişti. Arpa çayı fincanının buğusu masayı ıslatınca peçeteyle sildi ve ardında çantasından bir müsvedde destesi çıkardı. Karşısında oturan çevirmenin görebileceği şekilde desteyi çevirip masaya koydu. "Acelesi yok hocam." Kendisi soğuyan arpa çayıyla *soboro* ekmeğinin gevrek kısmından koparıp yerken adam dikkatlice, neredeyse bir saat boyunca metni gözden geçirdi. Adam ufak tefek hataların düzeltilmesi ve metnin zenginleştirilmesine dair onun görüşünü sordu ve son olarak birlikte içindekiler kısmını kontrol edelim diye öneride bulundu. Sandalyesini adamın yanına çekip sayfaları birer birer çevirerek içindekileri ve düzeltilecek yerleri tekrar kontrol etti. Ayrılmadan önce adama, "Kitap çıkınca size nasıl haber vereyim?" diye sordu. Adam gülerek cevapladı, "Ben kitapçıda bulup bakarım." Çantasından bir zarf çıkarıp uzattı. "Patron bunu önceden vermemi istedi, ilk baskının telif ücreti." Adam konuşmadan zarfı alıp ceketinin iç cebine koydu. "Daha sonraki baskıların ödemesini nasıl yapalım?" "Ben daha sonra size haber veririm." Adamın onda bıraktığı izlenim hayalindeki polis tarafından aranan birinin profilinden uzaktı. Adamın bir karıncayı bile incitemeyeceği gözlerinden okunuyordu ve karaciğeri iyi olmadığından mıdır nedir tüm cildi sarıydı. Çenesinin altından gıdısı sarkmış ve göbeği çıkmıştı.

Telegram: @cinciva

Uzun süre kaçak yaşadığı için öyle olmalı. “Size karşı mahcubum. Bu soğukta bu kadar yol gelmenize sebep olduğum için.” Büyük ihtimalle adamdan yaşça küçük olduğundan aşırı derecede nazik bu konuşma tarzı karşısında gülümsemekle yetindi.

“Bu senin çekmecenden çıktı... Bu o herifin el yazısı değil mi? Buna rağmen nerede olduğunu bilmiyor musun?”

Sert hareketlerle masanın üzerine müsvedde destesini fırlatan adamın bakışlarından kaçarak kafasını kaldırıp tozlu ampule doğru baktı. Tekrar vuracak diye düşünüp gözlerini kırpıştırdı.

O anda neden aklına fıskiyenin geldiğine anlam veremiyor. Hafifçe kapadığı göz kapaklarının içinde, haziran ayındaki o fıskiyenin suları göz kamaştırıyordu. On sekiz yaşındayken otobüsle o fıskiyenin önünden geçerken gözlerini sımsıkı kapatmıştı. Her bir su damlasına yansıyan güneşin keskin ışıkları, göz kapaklarının altından göz bebeklerine batmıştı. Evin önündeki durakta iner inmez telefon kulübesine girdi. Okul çantasını yere koyup, alnındaki teri eliyle silerek telefona bozuk para attı. Bilinmeyen numaralar servisi 114’ü tuşlayıp bekledi. “Valilik Sosyal Hizmetler Merkezinin numarası lütfen.” Öğrendiği numarayı tuşlayıp tekrar bekledi. “Fıskiyenin çalıştırıldığını gördüm de, böyle yapmamanız gerektiğini düşünüyorum.” Başlarda titreyen sesi gitgide netleşti. “Nasıl şimdiden fıskiyeyi çalıştırabilirsiniz? Bir şenlik mi var da sular fışkırıyor? Üzerinden daha ne kadar geçti ki şimdiden böyle yapıyorsunuz?”

“Ailesine bile söylemediği irtibat bilgilerini, ilk gördüğü yayınevi elemanına neden söylesin ki?”

Sürekli gözlerini kırpıştırarak adama böyle dedi ve ekledi.

“...Gerçekten bilmiyorum.”

Adam yumruğunu masaya indirdi.

Bir kez daha yüzüne vurulmuş gibi avucuyla elmacık kemiğini ovaladı. İşte o zaman şaşkınlıkla eline bulaşan kanı fark etti.

Telegram: @cinciva

Nasıl unutmalı, karanlıkta düşünüyor.

İlk tokadı nasıl unutmalı.

İlk başta sessizce ona bakan, önünde ofis işleri birikmiş biri gibi soğukkanlı görünen adamın sessiz gözlerini,

Adam elini kaldırdığında, *hadi canım yoksa vuracak mı* diye düşünüp oturmaya devam etmesini,

Ense kemiği yerinden oynamış gibi bir his veren o ilk şoku.

Tokat İki

Öğle vaktinden önce basımevinden genç Bak Hanım geldi. Üzerinde kız lisesi formasına benzeyen siyah bir mont ve siyah ayakkabı vardı. Basımevi sahibinin akrabası olduğu söylenen Bak Hanım yaşına kıyasla hem dışa dönük hem de güleç biri olduğu için herkes onu severdi. "Aa, sen mi geldin?" Kızı gülerek karşılayan yazı işleri müdürünün yüzü birden ciddileşti. Çünkü o sırada müsvedde kâğıtlarına gömülmüş Insuk kafasını kaldırınca müdürle göz göze gelmişti. Bak Hanım'ın meraklı bakışları müdürün bakışlarını takip ederek Insuk'un yüzünde durdu.

"Ay!"

Insuk, şaşkına dönen Bak Hanım'a yarım ağız gülerek sordu.

"Kitap taslağı çoktan çıktı mı?"

Bak, Insuk'un yüzünden gözlerini ayırmadan zarftan kitap taslağını çıkarttı.

"Yüzünüze ne oldu?"

Bak Hanım yayın biriminden Yun Bey'e dönerek tekrar sordu.

"Insuk Abla'nın yüzüne n'olmuş?"

Yun Bey cevap vermeden başını sallayınca Bak Hanım, gözlerini belerterek yazı işleri müdürüne baktı.

"Ne bileyim, bugün çalışma, evine git desem de inat ediyor."

Telegram: @cinciva

Orta yaşlı müdür bir sigara çıkarıp dudaklarının arasına aldı. Sandalyenin arkasındaki pencereyi açıp başını dışarıya çıkarttıktan sonra yanağı içine çökecek kadar dumanı içine çekip üfledi. Üzerinde nasıl bir kıyafet olursa olsun hep yorgun ve paspal görünen biriydi. Çocuğu yaşındakilerle konuşurken bile saygılı, onlara siz diye hitap eden biri. El kadar küçük bir yayınevinin hem patronu hem de yazı işleri müdürü ama patron hitabını sevmediği için kendisine yazı işleri müdürü dedirten biri. Komiserin Insuk'tan akıbetini öğrenmeye çalıştığı çevirmenin liseden sınıf arkadaşı.

Insuk, Bak Hanım'la konuşmasını bitirince yazı işleri müdürü sigarasını bastırarak söndürüp şöyle söyledi.

"Gim Hanım et yiyelim mi? Ben et ısmarlayacağım. Şurada üç yol ağzındaki et lokantasında dana antrikot yiyelim. Bak Hanım sen de meşgul değilsen birlikte gidelim."

Yazı işleri müdürü çok aşırı kibarlaştığı için Insuk'un içine bir kurt düştü. O âna kadar hiç derinlemesine düşünmediği bir soru aniden aklına geldi. Müdür, ondan önce, dün sabah erkenden Sodemun Karakoluna gitmişti. Hiçbir şey bilmediğine onları ikna mı etmişti acaba?

"Yok, gerek yok."

Birden ciddileşip cevap verdi. Gülünce yüzündeki şişliğin acıdığını hissetti.

"Et sevmediğimi siz de biliyorsunuz."

"Doğru ya, Gim Hanım et sevmiyordu."

Yazı işleri müdürü kafasını öne arkaya salladı.

Et yemekten hoşlanmıyor demek yerine ızgaranın üzerinde etin piştiği âna dayanamıyor demek daha doğru olurdu. Etin üzerinde kan ve et suyu birikince kafasını çevirirdi. Kafasıyla birlikte pişirilmiş balığı görünce gözlerini kapardı. Tava ısınınca balığın donmuş gözlerindeki buzların eriyip açık ağzından beyazımsı bir sıvının aktığı o âni, ölen balığın sanki bir şeyler söyleyecekmiş gibi olduğu âni görmemeye çalışırdı.

Telegram: @cinciva

"Öyleyse ne yemek istersiniz, Gim Hanım?"

Onları dinlemekte olan genç Bak hemen lafa karıştı.

"Ben sizin sayenizde pahalı bir şeyler yersem patrondan azar işitirim. Geçen gittiğimiz pilavcıya gidelim."

Yun Bey'le birlikte dört kişi ofisin kapısını kilitleyip üç yol ağzında, et lokantasının yanındaki ev yemekleri yapan yere gittiler. Buranın sahibesi yazın kararmış başparmağını açıkta bırakan bir terlik, kış olunca da rengârenk pamuklu çoraplar ve yün patikler giyer, ev yemeklerini kendi pişirirdi. Lokantada gaz ocağının yanındaki yere oturup yemeklerinin gelmesini beklediler.

"Bak Hanım, kaç yaşındayım demiştin?"

Şimdiye kadar en az beş kez yanıtladığı müdürün sorusuna Bak Hanım nazik bir ses tonuyla bir kez daha cevap verdi.

"On sekiz yaşındayım."

"Patron Conğ senin amcan mıydı?"

"Hayır, uzaktan akrabam olur. Babamın kuzeni."

Akrabalık bağları yakın olmamasına rağmen birbirlerine benzerliklerini ve bu sebeple baba ve kızı sanıldıkları birkaç olayı Bak Hanım ballandıra ballandıra anlattı. Karısı karnı burnunda, yeni evli Yun Bey, Bak Hanım'ın her cümlesinin ardından kendini tutamayıp kıs kıs güldü. Yemeklerin bitmesine yakın müdür Insuk'a şöyle sordu:

"Yarın sansür birimine ben gidip geleyim mi?"

İnatçı olduğunu ve bu teklifini reddedeceğini bildiği hâlde sormuştu.

"Hep benim yaptığım iş zaten."

"Ne bileyim, dün de çok sıkıntı çektin, sadece sana karşı mahcup olduğumdan."

Insuk, müdürün sözlerini içinden tekrarlayarak adamın yüzüne baktı. Oradan nasıl sağ salim çıkabildi ki? Sadece doğruları mı söyledi acaba? *Sorumlu editör Gim Insuk. İkisi Çonğgye Deresi'nin*

Telegram: @cinciva

kenarındaki pastanede buluşup son düzeltmeleri yaptılar. Bunun dışında hiçbir şey bilmiyorum. Sadece gerçekleri söylemiştir ama vicdan denilen acı şey onun içini sessizce sızlatmıyor mudur acaba?

"Hayır, zaten hep yaptığım iş."

Insuk biraz önce söylediği sözü tekrarladı. Bak Hanım'ın gülüşünü taklit etmeye çalışırken acı hissedince vazgeçti ve şişmiş sağ yanağını müdürün görmemesi için başını çevirdi.

Insuk, herkesin mesaiyi bitirdiği ofiste, koyu gri atkısını gözünün altına kadar çekti. Gaz sobasını bir kez daha kontrol edip bütün ışıkları kapattı, sonunda şalteri de indirdi. Gittikçe kararan ofisin cam kapısını açıp çıkmadan hemen önce tereddüt edermiş gibi kısa bir süre gözlerini kapayıp açtı.

Akşam rüzgârı soğuktu. Yüzünün tek açıkta kalan yeri olan göz çevresi soğuktan sızladı. Fakat otobüse binmek istemedi. Tüm gün oturarak çalıştıktan sonra, beş durak mesafede olan evine kadar acele etmeden yürüdüğü zamanları severdi. Yol boyunca ikide bir aklına gelen düşünceleri bu kez kafasından atmaya çalışmadı.

O adam solak olduğu için mi sağ yanağıma tokat attı acaba?

Ama masaya müsvedde destesini fırlatırken ve kalemi kullanırken kesinlikle sağ elini kullanmıştı.

Birisine saldırırken içgüdüsel olarak duygularla bağlantılı sol el mi hareket eder acaba?

Araba tutmasından hemen önce olduğu gibi ağzında bir acılık hissetti. Küçük dili, yemek borusu ve midesinde aynı anda hissettiği bulantıya alışkındı ve tanıdığı bu duygu her zamanki gibi seni aklına getirdiği için güç bela tükürüğünü yuttu. Yine de bulantısı geçmediği için montunun cebinden sakız çıkarıp çiğnemeye başladı.

Fakat onun eli normal erkeklere göre küçük sayılmaz mıydı?

Soluk renklerde montlar giyen erkekler, beyaz maske takmış liseli kızlar ve göreni bile üşütecek şekilde baldırlarını açıkta

Telegram: @cinciva

bırakacak mini etekler giymiş işten çıkan kadınların arasında başı önünde yürüdü.

Her yerde görülebilecek bir el, özelliği olmayan, ne büyük ne de kalın bir el değil miydi?

Atkının altındaki şiş yanağı sızlayarak yürüdü. Ağır akasya kokulu sakızı, ağzının sadece sol tarafıyla çiğneyerek yürüdü. Hiçbir yere kaçmadan, hiçbir şey söylemeden, gelecek o ikinci tokadı nefesini tutup bekleyen hâlini hatırlayarak yürüdü.

Tokat Üç

Insuk, Doksu Sarayı'nın önündeki otobüs durağında iniyor. Dünkü gibi atkısını gözlerine kadar dolamış hâlde. Atkıyla gizlediği yanağındaki şişlik artık indi. Şişliğin yerine tam olarak avucu büyüklüğünde toplanmış koyu kırmızı kan, ben gibi görünüyor.

"Affedersiniz."

Belediye binasının önüne vardığında iri cüsseli sivil bir polis onu durduruyor.

"Çantanızı açar mısınız?"

O böyle anlarda gururundan biraz feragat etmesi gerektiğini biliyor. Birkaç kez katlandığında oluşan izleri takiben kolayca aynı yerden katlanmış bir kâğıt gibi bilincinin bir kısmı kendinden uzaklaşıyor. Utanç duymadan çantasını açıp gösteriyor. Çantasında mendil, akasyalı sakız, kalemlik, kitap taslağı, çatlamış dudağına sürdüğü vazelin, cep defteri ve cüzdanı var.

"Nasıl yardımcı olabilirim?"

"Sansür birimine gelmiştim de yayınevi çalışanıyım."

Gözlerini kaldırıp sivil polisin gözlerine bakıyor.

Polis istediği için cüzdanından kimliğini çıkarıyor. Polisin, içinde hijyenik ped bulunan çantanın gözünü alt üst edişini nefesini tutup izliyor. İki gün önce karakoldaki sorgu odasında yaptığı gibi. Dört yıl önce karla karışık yağmurun yağdığı nisan ayında,

Telegram: @cinciva

ikinci denemesinde kazandığı üniversitenin öğrenci yemekhanesinde yaptığı gibi.

Insuk o gün öğrenci yemekhanesinde geç vakitte öğle yemeği yemekteydi. Yüksek sesle cam kapı açıldı ve öğrenciler koşarak içeri girdi. Bağırışlarla birlikte sivil polisler de arkalarından daldılar. Yemekhanenin her yerine dağılmış öğrencileri kovalayan, ellerindeki copları sallayan adamların o hâlini elinde kaşık, şaşkınlıkla izledi. Özellikle polislerden biri oldukça heyecanlıydı. Sütunun yanında tek başına oturmuş körili pilav yiyen tombul bir erkek öğrencinin önünde durdu ve karşısındaki katlanabilir sandalyeyi alıp ona fırlattı. Çocuğun alnından akan kan yüzünü kapladı. Kaşık elinden düştü. Onu almak için eğildiğinde farkında olmadan yere düşmüş bildiriyi de aldı. Koca harflerle yazılmış slogan gözüne çarpmıştı. *Katil Con Duhoan hükûmeti istifa*. O an güçlü bir el onu saçlarından tuttu. Bildiri kâğıdını onun elinden alıp sandalyeden çekti.

Katil Con Duhoan hükümeti istifa.

Sanki kızgın bir jiletle göğsüne kazınmış o cümleyi düşünerek, devlet başkanının beyaz duvarda asılı resmine bakıyor. Bu surat nasıl olur da iç yüzünü saklar diye düşünüyor. Nasıl olur da duyarsızlığını, caniliğini ve katliamı saklar. Pencerenin altındaki tabureye iliştikten sonra parmağındaki şeytantırnağını koparıyor. İçerisi sıcak ama atkısını çıkaramıyor. Yanağında dövme gibi duran yara radyatörün ısısıyla yanmaya başlıyor.

Güvenlik üniformalı yetkili, yayınevinin ismini seslenince gişeye yaklaşıp duruyor. Dün Bak Hanım'ın getirdiği kitap taslağını teslim ettikten sonra, iki hafta önce verilmiş ve incelenmesi biten kitap taslağını almak istediğini söylüyor.

"Lütfen bekleyiniz."

Katilin duvardaki çerçeveli fotoğrafının altında buzlu camlı bir kapı var. O kapının arkasında sansürcülerin çalıştığını biliyor. Yüzlerini bir kez bile görmediği, asker üniformalı, orta yaşlardaki sansür memurlarının masaların üzerindeki bir yığın kitabı inceleyişlerini

Telegram: @cinciva

hayal ediyor. Yetkili sakin adımlarla kapıyı açıp girdikten sonra daha üç dakika bile geçmeden yerine dönüyor.

"Burayı imzalayınız."

Yetkilinin az önce gişeye bıraktığı kitap, ilk bakışta biraz garip göründüğü için deftere imza atmak konusunda tereddüt ediyor.

"İmzalayın."

Defteri imzaladıktan sonra kitap taslağını alıyor.

Daha fazla söze gerek yok. Görevlerini yerine getirdiler ve sonucu ona verdiler.

Gişeye arkasını dönüp üç-dört adım atıyor. Sandalyelerin arasında hafifçe eğilerek kitap taslağının sayfalarını çeviriyor. Bir ay boyunca bizzat daktilo ettiği, orijinal metinle karşılaştırdığı ve üçüncü okumadan sonra neredeyse ezberlediği, geriye sadece baskı işi kalan bir kitap bu.

Hissettiği ilk şey sayfaların yanmış olduğu. Yakılıp mangal kömürüne dönmüştü.

Sansür birimine teslim edilen taslağı belirlenen tarihte tekrar gidip almak çalışmaya başladıktan sonra onun her ay tekrarladığı bir işti. Daha öncesinde üç-dört, bilemedin en fazla on yerde üzeri kalın çizgilerle karalanmış bölümleri kontrol eder, tüm hevesi kaçınca da yayınevine dönüp düzeltme aşamasından geçmiş taslağı basımevine bırakırdı.

Ama bu seferki farklı. Bu taslağın girişindeki ilk on sayfanın yarıdan fazlasının altı kalınca çizilmiş. Sonraki yaklaşık otuz sayfanın neredeyse tamamının altı çizilmiş. Öylece elli sayfa geçince, altını çizmeye üşendiklerinden olsa gerek mürekkebin içindeki ruloyla sayfaların tamamını siyaha bulamışlar. Bütünüyle ıslanmış sayfalarından dolayı, taslak kitap üçgen bir prizma gibi kabarık duruyor.

Kömüre dönmüş taslağı hemen çantasına koyuyor. Kömür değil de sanki bir külçe demir koymuşçasına çantası ağırlaşıyor. O

Telegram: @cinciva

birimden yürüyerek nasıl çıktığını, koridordan nasıl geçip sivil polisin durduğu ana kapıdan kendini dışarı attığını hatırlayamıyor.

Bu tiyatro oyunu derlemesi artık yayımlanamaz. En başından beri boşa kürek salladık.

Öndeki on sayfada tek tük görünen cümleleri kafasında toparlıyor.

Sizleri kaybettikten sonra, bizim için vakit akşam oldu.

Bizim evlerimiz ve yollar akşam oldu.

Ne daha fazla kararan ne de tekrar aydınlanacak olan akşamın derinliklerinde bizler, yemek yiyor, yürüyor ve uyuyoruz.

Kabaca birleşen cümleleri, paragraflar hâlinde tamamen silinen yerleri, tesadüfen kendini gösteren kelimeleri düşünüyor. *Seni, ben, o şey, belki de, tam da, bizlerin, her şey, seni, nasıl oldu da, bakıyorum, senin gözlerin, yakından uzaktan, o şey, belirgin, şimdi, biraz daha, bulanık, neden sen, hatırladın mı?* Kömür olan cümleler arasında nefesleniyor. Neden fıskiye çalışıyor? Bir şenlik mi var da sular fışkırıyor?

Kılıcını kuşanmış komutanın siyah heykelini arkasına alıp durmadan yürüyor. Atkıyı gözlerinin altına kadar çekince nefes alamadığından sızlayan kırmızı elmacık kemiklerini açıkta bırakmış hâlde yürüyor.

Tokat Dört

Üç tokadın peşine dördüncü tokat geldi. Zaten kendisi de bu tokadın gelmesini bekliyordu. Hayır, adamın elinin durmasını bekliyordu. Yok hayır, aslında hiçbir şey beklemiyordu. Sadece tokat yedi. Adamın tokatlarını yemekle yetindi. Onu unutması gerek. Dördüncü tokadı bugün unutacak.

Ofis koridorunun sonundaki lavaboda, musluğu açıp soğuk suyla ellerini ıslatıyor. Doğuştan kıvırcık uzun saçlarını ıslak eliyle yatırıp siyah lastik tokayla sıkıca bağlıyor.

Hiç makyaj yapmaz. Dudaklarına vazelinden başka hiçbir şey sürmez. Yüzünü beyazlatmak, gösterişli elbiseler giymek veya

Telegram: @cinciva

topuklu ayakkabı giymek, parfüm sıkmak gibi şeyler ona göre değil. Bugün cumartesi ve mesaisi öğlen birde bitiyor, öğle yemeğini birlikte yiyeceği bir erkek arkadaşı yok. Kısa süren üniversite hayatı boyunca samimi olduğu bir arkadaşı da yok. Her zamanki gibi sessizce tek odalı dairesine dönecek. Soğuk pilava sıcak su katıp yedikten sonra uyuyacak. Uykusunda dördüncü tokadı unutacak.

Tuvaletten ofise açılan koridor gündüz vakti bile loş. Koridorda birinin neşeyle "Gim Insuk Hanım," diye seslenişi karşısında başını kaldırıyor. Küçük pencerenin ışığını arkasına alıp canlı adımlarla yaklaşan So Bey'in yürüyüşünü hemen tanıyor. Neşeyle selam veriyor.

"Nasılsınız Gim Insuk Hanım?"

Başını eğerek merhaba diye selam verirken So Bey'in gözleri kahverengi çerçeveli gözlüğünün ardında fal taşı gibi açılıyor.

"Aman tanrım, yüzünüze ne oldu?"

"Ben... Yaralandım." Hafiften gülümsüyor.

"Nasıl oldu da yüzünüz bu hâle...?"

Cevap vermekte duraksadığını görünce adam kibarca konuyu değiştiriyor.

"Patron Mun içeride mi?"

"Bugün gelmedi ki, düğün varmış."

"Nasıl olur? Dün akşam telefonla konuştuğumuzda ofiste olacağını söylemişti."

Sessizce ofisin kapısını açıyor.

"İçeri buyurun efendim."

Misafire, sehpasında krem rengi dantel serili koltuğa oturmasını teklif ederken yanağı zonkluyor. Su kaynatmak için küçük mutfağa geçiyor. Bir elini ağrıyan sağ yanağına, öbür elini de gerginlik hissettiği sol yanağına sırayla götürüyor. Sakinleşmek için çaba harcayarak su ısıtıcısını çalıştırıyor. O kitabı o hâle kendisi getirmediği hâlde, neden söylediği yalan açığa çıkmış gibi ellerinin

Telegram: @cinciva

titrediğini anlayamıyor. Şimdi yazı işleri müdürü, hayır patron neden burada değil ki? Bu rahatsız ortamdan kaçmak için bilerek mi gelmedi yoksa?

"Dün akşam telefonda konuşurken patron Mun o kadar derin bir iç çekti ki... Tanrı aşkına, ne olup bittiğini bizzat görmek için geldim."

Sehpaya kahve fincanını koyarken So Bey böyle söylüyor.

"Kitap çıkmasa da oyunu sahneleyeceğiz. Nasıl olsa senaryoyu da aynı kişiler sansürleyecek. Bu yüzden sorunlu kısımları ya sileriz ya düzeltiriz ama öncelikle onay almalıyız."

Kendi masasına doğru gidip en alt çekmeceyi açıyor. İki eliyle kitap taslağını tutup sehpaya koyuyor. Yüzünden tebessüm eksik olmayan So Bey'in karşısına geçiyor. Adam şaşırmış olsa da hemen sakince kitap taslağında kalanlara bakmaya başlıyor. Her bir sayfayı kontrol ediyor, mürekkeple mahvolmuş olanları bile.

"Kusura bakmayın hocam."

Yayın haklarının olduğu son sayfayı tutan adamın eline bakarak özür diliyor.

"Gerçekten özür dilerim. Söyleyecek sözüm yok."

"Gim Insuk Hanım..."

Kafasını kaldırarak So Bey'in şaşıran yüzüne bakıyor.

"Neden siz özür diliyorsunuz ki?"

Gözlerini silerken kendisi de şaşırıyor. Yedi defa tokat yediğinde bile bir kez olsun ağlamamıştı ama şimdi neden birden ağladığını anlayamıyor.

"Özür dilerim."

Kontrol edemediği gözyaşlarını hemen elleriyle silip konuşuyor.

"Gerçekten çok üzgünüm hocam."

"Gim Insuk Hanım, siz niye üzgünsünüz ki? Neden benden özür diliyorsunuz?"

Telegram: @cinciva

So Bey kitap taslağını hafifçe sehpaya geri koyuyor. O, taslağı kendine doğru çekerken bir anda kahve kupasını deviriyor. So Bey kıvraklıkla taslağı eline alıyor. Islanmasın diye. Neredeyse tamamı silinen kitabın içinde sanki bir şeyler kalmış gibi.

Tokat Beş

Günlerden pazar olduğundan geç saate kadar uyumayı düşünürken her zamanki gibi saat dört bile olmadan uyandı.

Karanlıkta biraz oturup mutfağa gitti. Bir yudum soğuk sudan içip uykusunun tekrar gelmeyeceği hissiyle çamaşır yıkamaya başladı. Açık renk çoraplarla havluları ve beyaz gömleği küçük hacimli makineye koyup çalıştırdı. Koyu gri kazağıyla iç çamaşırlarını elde yıkadıktan sonra suyu süzülsün diye delikli leğenin üzerine serdi. Renkli çamaşırları birikince yıkarım diye kot pantolonunu çamaşır sepetine koydu. Çamaşır makinesinin düzenli dönüş sesini dinleyerek mutfak zeminine çöktüğünde tekrar uykusu geldi.

Pekâlâ, uyuyalım.

Odasında uzanıp gözlerini kapatınca sert döşek ve muşamba kaplı sert zeminle birlikte gövdesi de kaskatı kesildi. Ne sağa sola dönebiliyor ne de inleyebiliyordu. Gerginliği usulca geçerken bu sefer oda daralmaya başladı. Dev bir çimento duvara benzeyen bir ağırlık göğsüne, alnına, sırtına ve ensesine aynı anda bastırıyordu.

Hızlı hızlı nefes alarak gözlerini açtı. Sıkma programına geçen çamaşır makinesinin sesi geldi. Karanlıkta biraz daha bekleyince soluğu kesilmiş gibi duran çamaşır makinesinin yüksek sinyalini duydu.

Doğrulmadan gözlerini açmış karanlığa bakıyordu. Henüz yediği dördüncü tokadı da unutamadı ama bugün beşinci tokadı unutmak zorunda. Artık saymayayım diye düşündüğü beşinci tokat. Derisinin sancıyla soyulmasına benzer bir hisse kapıldığı, elmacık kemiğinin kenarından kanamayı başlatan beşinci tokat.

Telegram: @cinciva

Banyoya gerdiği ipe çamaşırları asıp odasına döndü ama günün ağarmasına daha var.

Yorganı katlayarak şifonyerin üstüne koydu, masayı silip çekmeceyi düzenledi ama günün ağarmasına daha var. Makyaj masası olarak kullandığı alçak sehpayı toparlayıp üzerine diklemesine koyduğu boy aynasının karşısında bir müddet dinlendi. Aynanın içi her zamanki gibi durgun ve soğuk bir dünyaydı. Bu dünyadan kendine bakan tanıdık yüze, hâlâ mor olan yanağına ilgisizce baktı.

Herkesin ona sevimli olduğunu söylediği zamanlar olmuştu. Gözleri, burnu ve dudaklarının birazcık belirgin oluşu çirkin değil de sevimliymiş, saçları hep zenci dansçılar gibiymiş ve kuaförde perma yaptırmasa da olurmuş. Ancak on dokuzuncu yaşının yazı geçince kimse böyle iltifatlar etmez oldu. Artık yirmi dört yaşında ve insanlar onun sevgi dolu olmasını bekliyordu. Yanaklarının elma gibi kızarmasını, ışık saçan gençlik neşesinin o güzel gamzelerini doldurmasını bekliyordu. Buna rağmen o bir an evvel yaşlanmak istiyordu. Kahrolası hayatının çok uzun olmamasını diliyordu.

Islak bir bezle odayı dip köşe sildi. Bezi yıkayıp astıktan sonra geri dönerek masanın başına oturdu ama günün ağarmasına daha vardı. Hiçbir şey okumadan hareketsiz oturunca açlık hissetti. Annesinin gönderdiği pirinci kâseye doldurup tekrar masanın başına oturdu. Sakince pirinç tanelerini çiğnerken düşündü. Aşağılık bir yönü var yemek yemenin. Alışık olduğu aşağılanmışlıkla ölen insanları düşündü. Onlar artık ebediyen acıkmayacak çünkü hayatları yok. Fakat kendisinin bir hayatı vardı ve acıkmıştı. Geçen beş sene boyunca yakasını bırakmayan ızdırap işte buydu. Açlık hissetmesi ve yemek karşısında iştahının kabarması.

O kış üniversiteye giriş sınavında başarısız olup evden dışarı çıkmayan kızına annesi şöyle söylemişti. “Sadece görmezden gelerek yaşasan olmaz mı? Kendini yıpratman beni çok üzüyor. Her şeyi öylece unutup, başkaları gibi üniversiteye gidip, kendi ekmeğini kendin kazanıp, iyi biriyle de tanışıp evlensen... Böylelikle benim yükümü de hafifletsen olmaz mı?”

Telegram: @cinciva

Kimseye yük olmak istemediği için sınava tekrar hazırlandı. Olabildiğince uzak bir yere gideceğim düşüncesiyle Seul'deki bir üniversiteye başvurdu. Elbette orası da sığınabileceği bir yer değildi. Sivil polisler yerleşkede kalıyorlardı ve onların tutukladığı öğrenciler zorla en ön saflarda askere alınıyorlardı. Tehlike büyük olduğundan sık sık miting yapılamıyordu. Yoluna baş koydukları bir kavgaydı bu. Merkez kütüphanenin penceresi içeriden kırılıp dev bir pankartın dış duvara asılması onların işaretleriydi. *Katil Con Duhoan istifa*. Bir öğrenci çatıdaki sütuna ip bağlayıp diğer ucunu da kendi bedenine doladıktan sonra aşağı atlamıştı. Bunu, sivil polisler yukarı çıkıncaya kadar zaman kazanıp pankartı asabilmek amacıyla yapmıştı. O öğrenci ipe asılı hâlde elindeki bildirileri etrafa saçarak slogan atarken kızlı erkekli otuz kırk öğrenci kütüphanenin önündeki meydanda şarkı söyledi. Polislerin baskını çok sert ve hızlı olduğu için bir şarkıyı sonuna kadar hiç söyleyemediler. Onları uzaktan seyrettiği günlerin gecesinde uykusu hep bölünüyordu. Tam uykuya dalmışken de karabasanlarla hemen uyanıyordu.

İlk finallerin bittiği haziran ayında babası beyin kanaması geçirince sağ tarafını kullanamaz hâle geldi. Geçimlerini, tanıdıkları aracılığıyla eczanede kalfa olarak işe giren annesi sağlamaya başlamıştı. O ise okuldaki kaydını dondurdu. Gündüzleri babasına bakıyor, annesi işten çıktıktan sonra da merkezdeki bir pastanede kapanış saati olan on ikiye kadar ekmek paketleyerek ve garsonluk yaparak yarı zamanlı çalışıyordu. Biraz uyuyup şafak vakti kalkarak iki kardeşinin beslenme çantasını hazırlıyordu. Ertesi yıl babası kendi kendine yemek hazırlayıp yiyebilecek kadar iyileşince okuluna geri döndü. Ancak sadece bir dönem sonra harç parasını kazanmak için tekrar okulu dondurdu. Böyle aralıklarla ikinci sınıfı bitirdikten sonra mezun olmaktan vazgeçmiş, üniversite hocasının tavsiyesiyle bu küçük yayınevinde işe girmişti.

Annesi, kızının yaşadıklarına gerçekten üzülmüştü ama kendisi öyle düşünmüyordu. Ailevi durumlar kötüleşmeseydi bile o üniversiteden mezun olamayacaktı. Sonuçta diğer zavallı öğrenciler gibi kendi iradesiyle göstericiler arasına katılacaktı. Mümkün

Telegram: @cinciva

olduğunca onların arasında direnecekti. En çok da tek başına hayatta kalmaktan korkacaktı.

En başından beri hayatta kalmaya niyeti yoktu.

O gün eve girip temiz kıyafetlerini giydikten sonra annesinden gizli ön kapıdan çıkıp Ticaret Odasına gitti. Gün batmak üzereydi. Oditoryumun kapısı kapalıydı ve etrafta da kimseyi göremeyince vilayet binasına gitti. Sosyal Hizmetler Merkezinin koridorunda da kimse yoktu. Halk ordusu tüm cesetleri taşımayıp bıraktıklarından mıdır nedir çürüyerek kokmuş birkaç ceset Soncu ile birlikte bıraktıkları hâlde duruyordu.

Ek binaya geçince lobide insanların olduğunu gördü. Daha önce yemekhanenin mutfağında bir kez gördüğü üniversite öğrencisi bir kız onu çağırdı.

"Kadınlar ikinci katta toplandı."

Üniversiteli kızın peşinden ikinci kattaki koridorun sonunda bulunan küçük odaya girdiğinde kadınlar tartışıyordu.

"Biz de elimize silah almalıyız. Bir kişi bile kalsak savaşmalıyız."

"Kimse kimseyi zorlayamaz. Sadece isteyen eline silah alsın. Her şeyi göze alabilecek kişiler."

Bir elini çenesine destek yapmış, sehpanın ucunda oturan Soncu'yu fark edince gidip yanına oturdu. Soncu hafifçe gülümsedi. O tartışmada Soncu her zaman yaptığı gibi söz almamıştı ama sona doğru soğukkanlılıkla silahlanan tarafta olacağını söyledi.

Cinsu o odanın kapısını çalıp girdiğinde saat on bir sularıydı. Her gün elinde telsizle dolaştığını görmüşlerdi, ilk defa eline tüfek almasını yadırgamışlardı. Cinsu "Sadece üç kişi burada kalabilir mi?" diye sordu. "Sabaha kadar miting yayını yapmak için sadece üç kişinin kalması yeterli. Diğer kadınlar evlerine dönsün lütfen."

Biraz önceki tartışma sonunda tüfek alacaklarını söyleyen üç kişi doğal bir şekilde öne çıktı. Birinci kattan kendisiyle birlikte buraya çıkan yemekhane mutfağında gördüğü üniversiteli kız "Biz

Telegram: @cinciva

de sonuna kadar beraber olmak istiyoruz," dedi ve ekledi. "Çünkü birlikte olmak niyetiyle buraya geldik."

Cinsu'nun kadınları nasıl ikna ettiğini sonrasında net bir şekilde hatırlaması mümkün olmadı. Belki de hatırlamak istemediği için unutmuş olabilirdi. Cinsu'nun, kadınlar vilayet binasında kalıp erkeklerle birlikte ölecek olursa halk ordusunun şerefi zedelenecektir dediğini hayal meyal hatırlıyordu ancak bu sözün gerçekten kendisini ikna edip etmediği konusunda emin değildi. Ölsem de fark etmez diye düşünse de bir tarafı hâlâ ölümden kaçmak istiyordu. Çok fazla ölü gördüğünden beyninin donduğunu sanıyordu ama aslında daha da korkuyordu. Ağzı açık, bedeni delinmiş, yarı saydam bağırsakları dışarı çıkmış hâlde son nefesini vermek istemiyordu.

Kalan üç kadından Soncu kendini savunma amaçlı karabina tüfeğini aldı. Soncu tüfeğin kullanımıyla ilgili basit açıklamayı dinledikten sonra acemice omzuna astı ve arkasına dönüp selam dahi vermeden arkasında iki üniversiteli kızla birinci kata indi. Cinsu kadınlara şöyle söyledi:

"İnsanların dışarı çıkmasını sağlayın lütfen. İnsanlar gün ağarır ağarmaz vilayet binasının önünü tıklım tıklım doldursun. Ne şekilde olursa olsun sabaha kadar direneceğiz."

Kalan kadınlar gece bir civarında binadan çıktı. Cinsu diğer üniversite öğrencisiyle birlikte Namdong Kilisesi'nin olduğu sokağa kadar kadınlara eşlik etti. Loş sokak lambasının hafiften aydınlattığı sokağın ağzında durup beklediler.

"Burada dağılın. Hangi ev olursa olsun girip saklanın."

Onun bir ruhu vardıysa eğer işte o zaman dağılmıştı. Terden sırılsıklam olmuş gömleğinin üstüne küçük karabina tüfeğini asan Cinsu kadınlara selam vermek için gülümsediğinde. Cinsu ve arkadaşının karanlık yolda tekrar vilayet binasına doğru gidişini, donmuş gibi izlediğinde. Yok, hayır vilayet binasından çıkmadan seni gördüğünde çoktan ruhu dağılmıştı. Açık mavi eşofmanının üstüne mont giymiş, henüz küçük bir çocuğa ait olan dar omzuna tüfeği asıp başını sallayan seni fark edince şaşırarak yanına çağırmıştı. "Donğho neden eve gitmedin?" O, tüfeğe mermi doldurma

Telegram: @cinciva

işini açıklayan gencin önüne geçti. "Bu çocuk ortaokul öğrencisi. Eve göndermeniz gerekiyor." Gencin yüzünden şaşkınlık okunuyordu. "Lise ikinci sınıf öğrencisiyim dediği için öyle sanmıştık... Az önce lise birinci sınıfa kadar olan öğrencileri evlerine gönderdiğimizde bu çocuk gitmedi." O, sesini alçaltıp itiraz etti. "Böyle saçmalık olmaz. Nereden bakarsan bak, bu yüzün neresi lise öğrencisinin yüzü?"

Cinsu karanlıkta tamamen kaybolunca kadınlar dağılmaya başladı. Yemekhane mutfağında çalışan üniversiteli kız ona sordu. "Bu yakınlarda tanıdığın bir ev var mı?" Insuk başını hayır anlamında sallayınca kız onunla birlikte Connam Üniversitesi Hastanesine gelmesini teklif etti ve ekledi, "Orada kuzenim yatıyor."

Connam Üniversitesi Hastanesinin lobisi karanlıktı ve giriş kapısı kilitliydi. Epey bir süre kapıyı çalınca bekçi elinde fenerle çıkageldi. Başhemşire de peşinden geldi. İkisi de gergin görünüyorlardı. Büyük ihtimalle askerlerin geldiğini düşünmüşlerdi.

Koridor ve yangın merdiveninde de ışıklar kapalıydı. El fenerini tutan bekçinin yol göstermesiyle kızın kuzeninin yattığı altı kişilik odaya girdiler. Penceresine pamuktan bir yorgan asılmış oda zifirî karanlıktı. Hastalar ve refakatçiler karanlıkta oturuyorlardı. Kızın yengesi yeğeninin elini tutup fısıldar gibi sordu. "Ne yapsak ki? Askerler gelecek diyorlar, tüm yaralıları da vuracaklarmış..."

Pencerenin altındaki duvara yaslanarak oturduğunda yan yataktaki hastanın refakatçisi gibi görünen adam konuştu.

"Pencere yanına oturmayın, çok tehlikeli."

Karanlıktan yüzü görünmeyen adam ekledi.

"Askerlerin geri çekildiği gün dahi kurşunlar havada uçuştuğu için pencere tarafında asılı elbise bile delik deşik oldu. Orada bir insan dursa kim bilir neler olur."

Insuk, pencereden iki adım yana kayıp öyle oturdu.

Odada nefes alamayan, durumu ciddi bir hasta olduğundan, bir hemşire yirmi dakika aralıklarla el feneriyle geliyordu. Büyük ihtimalle bir ışıldaktan çıkan parlak ışık hastane odasını her

Telegram: @cinciva

aydınlattığında korkudan donakalan hastalar ve refakatçilerin suratı açığa çıkıyordu. "Ne yapsak ki? Askerler gerçekten hastaneye bile mi saldıracaklarmış? Hepimizi kurşuna dizeceklerse gün doğar doğmaz hemen hastaneyi terk etmememiz gerekmez mi? Kızım kendine geleli daha bir gün bile olmadı, dikiş yerleri patlarsa ne yaparız?" Yengesi fısıldayarak soru sorduğunda üniversiteli kız daha sessiz fısıltılarla cevap veriyordu. "Ben de bilmiyorum, yengeciğim."

Ne kadar zaman geçmişti bilinmez, Insuk uzaktan gelen cılız bir ses duyup başını pencereye çevirdi. Megafondan konuşan bir kızın sesi giderek yaklaştı. Konuşan Soncu değildi.

"Sayın halkımız, vilayet binasına geliniz. Şu anda olağanüstü hâl askerleri şehir merkezine giriyor."

Insuk, devasa bir balona benzeyen sessizliğin hasta odasının her köşesine doğru şişerek büyüdüğünü hissetti. Kamyon hastanenin önünden geçerken kızın sesi daha net duyuldu.

"Bizler sonuna kadar mücadele edeceğiz. Dışarı çıkıp bizimle mücadeleye katılın."

Ses uzaklaştıktan sonra daha on dakika bile geçmeden askerlerin sesleri duyuldu. Insuk hayatında ilk defa böyle sesler duyuyordu. Binlerce askerin kararlı ve tempolu postal sesleri. Kaldırımları çatlatıp duvarları yıkacak gibi güçlü panzer sesleri. Insuk yüzünü dizlerinin arasına gömdü. Yataktaki hasta bir çocuk yalvardı. "Anne pencereleri kapat." "Kapattım." "Sıkıca kapat." "Sımsıkı kapattım dedim ya." Sesler nihayet kesilince megafonla yapılan anons tekrar duyuldu. Şehir merkezindeki sessizliği delen, birkaç blok öteden belli belirsiz duyulan bir sesti. "Sayın halkımız, şimdi dışarı çıkın. Olağanüstü hâl askerleri gelmekte."

Vilayet binası tarafından silah sesleri geldiği sırada Insuk uykuda değildi. Ne kulaklarını tıkamış ne de gözlerini kapamıştı. Hatta başını geriye atmamış, inlememişti bile. Sadece seni düşünmüştü. Seni oradan alıp götürmek istediğinde sen bir hışımla merdivenlere kaçmıştın. Korkudan kireç gibi olmuş yüz ifadenle sanki sadece kaçmak hayatta kalmanın yoluymuş gibi. "Hadi Donğho,

Telegram: @cinciva

birlikte gidelim. Buradan beraber çıkmamız lazım." Panik hâlinde ikinci kat merdivenin korkuluklarından tuttuğunda titriyordun. İkiniz son olarak göz göze geldiğinizde yaşamak istediğin için, korktuğun için göz kapakların titriyordu.

Tokat Altı

"Sansürden nasıl geçirmeyi düşünüyorlar ki?"

Yazı işleri müdürü, So Bey tiyatrodan geldiğini söylediği gencin az önce bıraktığı davetiyeyi gösterirken mırıldandı. Kendi kendine konuşuyormuş gibi görünse de aslında Insuk'a soruyordu.

"Senaryoyu baştan tekrar mı yazıyorlar acaba? Oyunun sahnelenmesine on beş gün bile kalmadı ki... Nasıl prova yapacaklar?"

Müdürle So Bey'in planı bu hafta tiyatro derlemesini yayınlayıp gelecek hafta da bir gazetenin edebiyat sayfasında bir eleştiri yayınlatmaktı. Tiyatro topluluğu olarak oyunu tanıtmak için iyi bir fırsattı. Oyun sahnelenirken Yun Bey'in tiyatro girişinde oyun derlemesini satması planlanmıştı. Ancak sansür yüzünden kitabın basımı gerçekleşmemişti ve içeriği aynı olan senaryonun da sorun yaşaması kaçınılmazdı. Buna rağmen So Bey, ne düşündüğü bilinmez, planlandığı gibi davetiyeleri dağıtıyordu.

Ofisin kapısı gürültülü bir şekilde açıldı. Yun Bey elinde kitap kutusuyla içeriye girdi. Soğuktan sıcağa girdiği için gözlük camları buğulanmıştı.

"Biri gözlüğümü çıkarıversin."

Koşarak Yun Bey'in gözlüğünü çıkardı. Yun Bey soluk soluğa misafir sehpasının yanına kitap kutusunu koydu. Maket bıçağıyla kutuyu açıp iki kitap çıkardı. Birini müdüre verdikten sonra elindekine şöyle bir göz gezdirdi. Emniyet tarafından aranan çevirmenin isminin yerine müdürün Amerika'ya göç ettiği söylenen bir akrabasının ismi yazılmıştı. Herkesi kaygılandıran bu kitabın aslında sansür biriminde sadece iki paragrafı silinmiş ve sağ salim basımevine verilmişti.

Telegram: @cinciva

Masaya iki kat gazete kâğıdı serip Yun Bey'le birlikte kutudaki kitapları çıkarttı. Yayınevinin logosu bulunan zarflara birer kitap ve tanıtım yazısı koyarak ertesi sabah basına dağıtılacak şekilde hazırlık yaptılar. Yazı işleri müdürü ona bakarak kendi kendine konuşuyormuş gibi "İyi görünüyor," dedi.

Kuru kuru öksürdükten sonra bir kez daha yüksek sesle "Çok iyi görünüyor. Kalan son işlerinizi toparlayın, bugün erken çıkabilirsiniz," dedi.

Yazı işleri müdürü, okuma gözlüğünü çıkarıp ayağa kalktı. Parkasını omzuna attı ama sağ kolunu bile geçiremedi. Zorlandığı yüzünden okunuyordu. Kış geldiğinden omuz ağrısı şiddetlenmişe benziyordu. İşini bırakıp müdüre yaklaşarak parkasını giymesine yardımcı oldu.

"Sağ ol, Gim Hanım."

Adamın ürkmüş gibi görünen temiz bakışlı gözlerine, yaşına göre erkenden kırışmış boynuna baktı. Birdenbire böylesine hassas ve zayıf karakterli birinin, yetkili makamların rahatsızlık duyduğu yazarlarla samimiyetini sürdürüp, yetkili makamların rahatsızlık duyduğu kitapları yayınlama sebebinin ne olabileceğini düşündü.

Yazı işleri müdürünün ardından Yun Bey de hemen işten çıkınca ofiste yalnız kaldı.

Erkenden eve gitmek istemediği için yeni çıkan kitabı önüne alıp masaya oturdu. Çevirmenin yüzünü hatırlamaya çalıştı ama nedense nasıl göründüğünü tam hatırlayamadı. Morluğu geçmiş sağ yanağına dokundu ama acımadı. Parmaklarının ucuyla bastırınca acı bile denemeyecek kadar ufak bir sızı hissetti.

Yeni basılan kitap kitle psikolojisini konu alan sosyal bilimler kitabıydı. Yazarı İngiliz kökenliydi ve kitaplarında yakın ve modern çağ Avrupa'sından örnekler veriyordu. Fransız İhtilali, İspanya İç Savaşı ve 2. Dünya Savaşı... Çevirmen, 1968 Mayıs Olayları'nın da geçtiği ve sansürlenme riski olan bölümleri çoktan çıkartmıştı.

Telegram: @cinciva

İleride kitabın eksiksiz yeni baskının yapılacağı sözünü veren çevirmen önsözde şöyle yazmıştı:

Kitlelerin ahlak kurallarını yönlendiren nihai unsurun ne olduğu henüz aydınlığa kavuşmamıştır. İlgi çekici gerçekse kitleleri oluşturan her bir bireyin ahlak seviyesinden bağımsız olarak özel bir ahlaki dalgalanmanın o anki ortamda ortaya çıkmasıdır. Bazı kitleler dükkânları yağmalama, cinayet ve tecavüz konusunda tereddüt etmezken bazı kitlelerse kişisel olarak ulaşılması zor özgecilikle cesareti elde ederler. Yazar, ikinci olarak bahsettiği kitlelerde bireylerin özellikle itaat etmesinden ziyade insanoğlunun temelinde var olan itaat duygusunun kitlenin gücünden faydalanarak tecelli ettiğini ve ilk bahsettiği kitlelerde ise bireylerin özellikle vahşi olmadığını, insanoğlunun özündeki vahşiliğin kitlenin gücünden faydalanarak azami dereceye çıktığını söylemektedir.

Sonraki paragraf sansür yüzünden kitapta tam olarak yer almamıştı. *Öyleyse cevap vermemiz gereken soru şu: İnsan nedir? İnsanın bir şey olmaması için bizim yapmamız gereken nedir?* Bu cümlelerin ardından gelen üzeri kalın çizgilerle karalanan dört satırı hatırladı. Çevirmenin tombul çenesini, pejmürde lacivert ceketini ve kanı çekilmiş sarı yüzünü hatırladı. Su bardağında dolaştırdığı uzun ve kararmış tırnaklarını hatırladı. Ancak adamın yüz hatlarını bir türlü tam anlamıyla zihninde canlandıramadı.

Kitabı kapatıp bekledi. Havanın daha da kararmasını bekledi.

İnsanlara inanmıyordu. Hiçbir yüz ifadesine, hiçbir gerçeğe, hiçbir hoş cümleye bile tamamen güvenmiyordu. Bir tek mütemadi şüpheler ve soğuk sorular içinde yaşamak zorunda olduğunu biliyordu.

O gün öğleden önce fıskiye çalıştırılmamıştı. Silahlı askerler vilayet binasının duvarının önüne atılan cesetlerin yanına bacaklarından sürükleyerek yeni cesetler getirdiler. Gelişigüzel sürüklenen cesetlerin sırtları ve kafaları yerdeki tümseklere çarptıkça havalanıyordu. Birkaç asker bir düzine insanın cesedini dört ucundan tuttukları büyük bir su geçirmez örtüye koymuş ve vilayet binasının avlusuna sürükleyerek getirmişlerdi. Uzaktaki bu manzaraya bakarak

Telegram: @cinciva

dalgın dalgın yürürken hızlıca yaklaşan üç asker onun göğsüne silah dayadı. "Nereden geliyorsun?" "Hastanedeki teyzemi ziyaret ettim, eve dönüyordum." Sakince cevap veren kadının dudakları titredi.

Onların emrettiği gibi meydana sırtını verip yürüyerek Dein Pazarı'nın girişine vardığında devasa panzerler gürültüyle caddeden geçiyordu. Bir an düşündü. Her şeyin bittiğini herkese göstermeye mi çalışıyorlar bunlar? Herkesi öldürdüklerini.

Yaşadığı mahalle, üniversiteye yakındı ve şu an sanki bulaşıcı bir hastalık yayılmış gibi ıssız ve sessizdi. Kadın zile basınca babası onu kapıda bekliyormuş gibi koşarak geldi, kızını içeri alıp kapıyı kilitledi. Kızını tavan arasına gizledikten sonra göze çarpmasın diye kapısının önüne portatif bez gardırobu yasladı. Öğleden sonra askerlerin ayak sesi duyuldu. Sürgülü kapının açılıp birinin sürüklenerek çıkarılışı, bir şeylerin parçalanışı, birilerinin yalvarışı da duyuldu. "Hayır evladım, benim oğlum mitinglere katılmadı. Hayatında hiç eline silah almadı benim oğlum." Askerler onların da zilini çaldılar. Avluyu inleten bir sesle babası cevap verdi. "Kızım lise üçüncü sınıf, oğullarımın biri daha ortaokul, diğeri ilkokul öğrencisi; hangisi protesto edebilir ki?"

Sonraki günün akşamı Insuk tavan arasından indiğinde annesi, cesetlerin çöp kamyonlarına yüklenip halk mezarlığına götürüldüğünü söyledi. Sadece fıskiyenin önüne fırlatılmış cesetler değil, aynı zamanda Ticaret Odasındaki tabutlara ve teşhis edilemeyen cesetlere varıncaya kadar hepsini diye de ekledi.

Resmi kurumlar ve okullar açıldı. Kapalı dükkânlar da kepenklerini açmıştı. Sıkıyönetim devam ettiği için akşam saat yediden sonra sokağa çıkma yasağı vardı. Sokağa çıkma yasağından önce de olsa askerler sık sık devriye geziyor, kimliksiz dolaşanları gözaltına alıyordu.

Telafi dersi yapmak için pek çok okulda ağustos ayının başına kadar öğretim yapıldı. Insuk, okullar tatil oluncaya kadar her gün durağın yanındaki telefon kulübesinden Valilik Sosyal Hizmetler Merkezini aradı. "Fıskiyeleri çalıştırmamanız gerektiğini düşünüyorum. Lütfen suları kapayınız." Avuçları terlediği için ahize yapış

Telegram: @cinciva

yapış olurdu. "Evet, peki, bunu yetkililere bildireceğiz." Sosyal Hizmetler Merkezi çalışanları sabırla ona cevap verirdi. Bir keresinde yaşlı bir kadın çalışan şöyle demişti. "Artık aramayı bırak. Öğrencisin herhâlde, doğru değil mi? Çalıştırılan fıskiye için biz ne yapabiliriz ki? Her şeyi unut ve artık derslerine bak."

Pencerenin dışında karanlıkta kurşuni bir şeyler uçuşmaya başladı.

Artık kalkma zamanı gelmişti ama o kıpırdamadan sandalyede oturuyordu. Kar taneleri yeni ezilmiş pirinç unu gibi hafif ve yumuşak görünüyordu. Fakat o, kar tanelerinin güzel olamayacağını düşündü. Bugün altıncı tokadı unutması gereken gün ama yanağı çoktan iyileşmişti ve neredeyse hiç ağrı hissetmiyordu. O yüzden yarın yedinci tokadı unutmasına gerek yoktu. Çünkü yedinci tokadı unutacağı gün gelmeyecekti.

Kar Taneleri

Sahne kararıyor, sonra yavaşça aydınlanıyor. Uzun boylu, çok zayıf, otuzlarında bir kadın sert beyaz pamuktan bir etek giymiş ve sahnenin ortasında duruyor. Kadın bir şey söylemeden başını çevirerek sahnenin soluna bakıyor, siyah kıyafetli zayıf bir adam kendi boyu kadar bir iskeleti sırtına almış sahnenin ortasına ilerliyor. Çıplak ayaklarını boşlukta kayıyormuş gibi yavaşça hareket ettiriyor.

Bir şey söylemeyen kadın tekrar başını çevirerek sahnenin sağ tarafına bakıyor. Bu sefer siyah kıyafetli, kısa ve gürbüz bir adam da kendi boyundaki iskeleti sırtına alıp sahnenin ortasına yönelerek yürüyor. İkisi eski filmlerdeki gibi ağır çekimde birbirlerine doğru kayıp sahnenin ortasında buluşuyorlar. Sonra sanki birbirlerinin varlığını fark etmeleri yasakmış gibi ayrı ayrı ters yönlere gidiyorlar.

Koltuklar tıklım tıklım dolu. İlk gösteri olduğundan mıdır nedir, önde oturanların çoğu tiyatrocu ya da basından isimler gibi görünüyor. Insuk yazı işleri müdürüyle birlikte yerlerini bulup oturmadan önce arka koltuklara dönüp baktığında, sivil polis olduğunu tahmin ettiği adamlar üçer dörder dağılmış hâlde oturmaktaydı. O

Telegram: @cinciva

an, So Bey ne yapmaya çalışıyor acaba diye düşündü. Sansür biriminin sildiği replikler oyuncuların ağzından çıkarsa bu adamlar ayağa kalkar mı ki? Bir çırpıda sahneye fırlayıp oyuncuların üstüne mi atlarlar acaba? Öğrenci yemekhanesinde körili pilav yiyen çocuğa sandalye fırlattıkları gibi. Her seferinde başını geriye atmasına sebep olan yedi tokat gibi. Rejiden izleyen yapım ekibi ne olacak acaba? So Bey tutuklanacağı ya da aranacağı için onu bir daha görmek mümkün olacak mı?

Adamlar rüyadaymış gibi ağır adımlarla yok olurken sahnedeki kadın konuşmaya başlıyor. Hayır, konuşmaya başlıyor gibi. Hayır, kadın hiçbir şey söylemiyor. Sessizce dudaklarını oynatıyor sadece. Insuk sahnedeki kadının dudaklarını net bir şekilde okuyabiliyor. So Beyin müsvedde kâğıtlara kalemle yazdığı tiyatro oyununu bizzat daktiloyla yazıp üç defa üzerinden geçtiği için.

Sen öldükten sonra cenaze töreni yapamam.

Benim hayatım cenaze töreni oldu.

Kadın sırtını göstererek arkasını dönüyor. Reji, aynı anda koltukların ortasındaki uzun koridoru aydınlatıyor. Yamalı keten kıyafetli, iri cüsseli bir adam koridorun sonunda ayakta duruyor. Düzensiz nefes alıp vererek sahneye doğru yürüyor. Sahnedeki öbür erkek oyuncuların ruhsuz yüz ifadeleri ve jestlerinin aksine bunun yüzü duygu yüklü. Kollarını tüm gücüyle havaya kaldırıyor. Sudan çıkmış bir balık gibi dudaklarını aralıyor. Sesinin yükselmesi gereken kısımda inleme sesleri çıkarıyor. Insuk yine adamın dudaklarını okuyor.

Hey, bana dön.

Hey, adınla sesleniyorum, şimdi bana dön.

Daha fazla gecikirsen olmaz. Şimdi dön.

Başta koltuklar arasında bir şaşkınlık uğultusu dalgalanıyor ve ardından seyirciler artık korku dolu bir sessizlikle oyuncuların dudaklarına yoğunlaşıyor. Aydınlık koridor yeniden kararıyor. Sahnenin ortasındaki kadın, seyircilere dönüyor. Kadın, hâlâ sessizce

Telegram: @cinciva

ruh çağırarak sahneye doğru yürüyen adamı soğukkanlılıkla izliyor. Dudaklarını açıp yavaşça kımıldatıyor.

Sen öldükten sonra cenaze töreni yapamam,

Seni gördüğüm gözlerim mabet oldu.

Sesini duyan kulaklarım mabet oldu.

Nefesini içime çeken ciğerlerim mabet oldu.

Sanki gözleri açık hâlde rüya görüyormuş gibi boşluğa doğru inleyen kadın dudaklarını kımıldatırken, keten kıyafetli adam sahneye çıkıyor. Kollarını havada sallayarak kadının omuzlarına dokunup geçiyor.

Baharda açan çiçekler, söğütler, yağmur damlaları ve kar taneleri mabet oldu.

Her gün gelen sabahlar, her gün gelen akşamlar bana mabet oldu.

Seyirci koltukları yine göz kamaştırıcı ışıkla aydınlanıyor. Ön koltukta oturan Insuk başını çevirince on-on bir yaşlarında görünen bir çocuğun birdenbire koridorun ortasında belirdiğini görüyor. Üzerinde beyaz kısa kollu eşofman, ayaklarında da beyaz spor ayakkabısı olan çocuk küçük bir kuru kafayı üşüyormuş gibi göğsünün üstünde tutuyor. Çocuk sahneye doğru yürümeye başlayınca dört ayaklı hayvanlar gibi bellerini doksan derece eğen oyuncular, karanlık koridorda çocuğun peşinden geliyorlar. Kadınlı erkekli on küsur kişilik bu sürü, siyah saçlarını acayip bir şekilde öne sarkıtmış hâlde yürüyor. Dudaklarını durmaksızın oynatarak ve inleyerek başlarını sallıyorlar. Ses her yükseldiğinde arkasına bakıp durakSayan çocuğun önüne geçiyorlar ve çocuktan önce sahnenin önündeki merdivene varıyorlar.

Başını arkaya doğru çevirmiş onları izleyen Insuk'un dudakları istemsizce hareket ediyor. Oyuncuları taklit eder gibi ses tellerini kullanmadan sesleniyor. ... *Donğho!*

Sıranın en arkasındaki genç adam eğilmiş bedenini döndürerek çocuğun elinden kuru kafayı alıp kaldırıyor. Elden ele taşınan kuru kafa, sıranın en önünde duran, orak gibi beli bükülmüş yaşlı kadına ulaşıyor. Beyaz uzun saçlarını salmış yaşlı kadın, kuru kafayı kucaklayıp sahneye çıkıyor. Sahnenin ortasındaki beyaz elbiseli kadın ve keten kıyafetli adam yaşlı kadına yol açıyor.

Telegram: @cinciva

Artık hareket eden bir tek yaşlı kadın.

Adımları o kadar ağır ve sakin ki bir seyircinin öksürmesi uzak dış dünyanın sesi gibi geliyor. O an çocuk hareket etmeye başlıyor. Çocuk bir anda sahneye çıkarak yaşlı kadının eğilmiş sırtına yapışmış gibi bedenini yaslıyor. Sırtta taşınan bir bebek gibi, bir ruh gibi usul usul kadını takip ediyor.

... Donğho...

Insuk alt dudağını içerden ısırıyor. Sahnenin tavanından ölenlerin isimleri yazılı rengârenk flamaların sarkıtıldığı görünüyor. Sahnenin altında dört ayaklı hayvanlar gibi toplanmış oyuncular birer birer doğruluyor. Yaşlı kadın duruyor. Sırtında taşıdığı bir bebek gibi ona yaslanarak yürüyen çocuk yüzünü seyircilere dönüyor. Insuk, çocuğun yüzünü görmemek için gözlerini kapatıyor.

Sen öldükten sonra cenaze töreni yapamam, benim hayatım cenaze töreni oldu.

Sen, su geçirmez örtüyle sarılıp çöp kamyonunda götürüldükten sonra,

Affedilmesi imkânsız su hüzmeleri parıldayarak fıskiyeden fışkırdıktan sonra.

Her yerde mabedin ışıkları yanıyordu.

Baharda açan çiçeklerde, kar tanelerinde, her gün gelen akşamlarda. Boş şişelere yerleştirdiğin mum kıvılcımları.

İrin gibi yakan sıcak yaşlarını silmediği gözlerinden ateş püskürüyor. Ses çıkarmadan dudaklarını kıpırdatan çocuğun yüzüne, o gözlerle, delermişçesine bakıyor.

Telegram: @cinciva

Telegram: @cinciva

4. Bölüm

Demir ve Kan

Tutuklu, 1990

Sıradan bir tükenmez kalemdi, *monami* marka, siyah tükenmez kalem. Kalemi parmaklarımın arasına sokup sabitlediler.

Sol elime tabii ki. Çünkü sağ elimle ifademi yazmam gerekiyordu.

Evet, böyle bastırarak kalemi kanırttılar. Bu tarafa da aynı şekilde.

İlk başlarda katlanılırdı. Fakat her gün aynı şeyi yaptırdıklarından yaram derinleşiyordu. Kan ve irin birbirine karışıp akıyordu ve bir süre sonra kemiğim ortaya çıktı. Kemik dışarı çıkınca o araya alkollü gazlı bez sıkıştırıverdiler.

Tutulduğumuz odada yaklaşık doksan tutuklu erkek vardı ve yarısından fazlasının parmaklarının arasına benim gibi gazlı bez sıkıştırılmıştı. Biriyle konuşmak yasaktı. Parmaklarımızın arasındaki gazlı bezi görünce, kısa bir süre bakışıp hemen gözlerimizi kaçırıyorduk.

Ben de öyle düşünüyordum. Kemik dışarı fırladığı için artık aynı yere yüklenmezler diye. Fakat öyle olmadı. Daha çok acı vereceğini bile bile, gazlı bezi çıkararak tükenmez kalemi aynı yere daha derine saplayıp bastırdılar.

♠

Demir parmaklıklı beş oda, yelpaze şeklinde yan yanaydı ve omuzları silahlı askerler merkezde dikkatle bizi gözetliyordu. Odaya tıkıldığımız ilk zamanlar kimsenin ağzını bıçak açmamıştı. Genç

Telegram: @cinciva

lise öğrencileri bile burası neresi diye sormadı. Kimse kimsenin yüzüne bakmıyor, herkes sessizliğini koruyordu. O şafak vaktinde başımıza gelenleri sindirmek için zamana ihtiyacımız vardı. Yaklaşık bir saatlik o umutsuz sessizlik, orada bizim insan olarak koruyabildiğimiz son itibarımızdı.

Sorgu odasına girdiğimizde *monami* marka siyah tükenmez kalem her zaman masanın üzerinde hazır beklerdi. Her şeyden önce bedenimin bana ait olmadığını açıkça beynime kazımak ister gibi. Hayatımda herhangi bir şeyi kendi niyetimle yapamayacağımı, bana izin verilen yegâne şeyin insanı delirtecek derecedeki ağrı, altıma kaçıracak derecede korkunç bir ağrıdan ibaret olduğunu.

O işlem bittiğinde sakin bir şekilde soru sormaya başlarlardı. Nasıl cevap verirsem vereyim tüfeğin dipçik kısmı suratımı hedef alarak havaya kalkıyordu. Refleks olarak başımı iki kolumun arasına alıp duvara doğru geri adım atardım. Yere kapaklanınca sırtıma ve belime basarlardı. Nefesim kesiliyor gibi olduğundan ters dönersem bu sefer de postallarıyla baldırımı ezerlerdi.

Sorgu odasından koğuşlara geri gönderseler de bu dinlenebileceğimiz anlamına gelmiyordu.

Hepimiz sessizce oturup tam önümüzdeki demir parmaklıklara bakmak zorundaydık. Bir subay, göz bebeklerimizi dahi kıpırdatırsak göz kapaklarımıza sigara basacağını söylemiş, ibret olsun diye orta yaşlarda bir adamın göz kapaklarında sigara söndürmüştü. Gayriihtiyari elini kaldırıp yüzüne dokunan bir lise öğrencisini, bilincini kaybedip yere yığılana kadar dövüp üzerine basmıştı.

Dar bir alanda yüze yakın erkek tıkış tıkış oturduğumuzdan tüm vücudumdan yağmur yağarmışçasına ter boşalıyordu. Ensemden aşağı ürpertici bir şekilde inen şeyin ter mi, böcek mi olduğunu ne ayırt edecek ne de kontrol edecek durumdaydım. Terledikçe boğazım kuruyordu fakat bir günde yalnızca üç kez yemek vaktinde su içebiliyordum. İdrar dahi olsa alıp içmek istediğim o

Telegram: @cinciva

hayvani susuzluğu anımsıyorum. Ya aniden uyuklarsak korkusunu, her an gelip göz kapaklarımızda sigara söndürecekleri korkusunu anımsıyorum.

Bir de açlığı anımsıyorum. Çöken göz çukurlarıma, alnıma, kafamın tepesine, enseme, soluk gri bir vantuz balığı gibi inatla yapışıp kalan açlık. Onun yavaş yavaş ruhumu içine çektiği, bembeyaz bir köpük gibi şişip büyüyen ruhumun anında patlayacakmış gibi olduğu bulanık anları anımsıyorum.

Oradaki bir öğün, tabildotta bir avuç pilav, yarım tas çorba ve acılı turşu *gimçi*'den ibaretti. Bir tabildotu iki kişi paylaşıyordu. Yemeği Gim Cinsu ile paylaşacağımı öğrendiğimde ruhu yavaş yavaş emilen vahşi bir hayvandan farksız hâldeyken bir an içim rahatlamıştı. Çünkü çok yiyen birine benzemiyordu. Çünkü yüzü solgun, göz çevresi hasta biri gibi morarmıştı. Çünkü gözleri fersiz, ifadesiz, boş bir hâlde parlayıp sönüyordu.

Bir ay önce onun ölüm haberini aldığımda aklıma ilk gelen şey tam olarak o gözleriydi. Fasulye filizi çorbasından fasulye filizlerini seçerken durup durup bana bakan o gözler. Ya tüm fasulye filizlerini yerse diye endişelenen bana, yemek yerken oynayan dudaklarını nefretle izleyen bana gayet sakin bakan o bir çift göz. Tıpkı benim gibi hayvana dönüşen Cinsu'nun soğuk ve boş gözleri.

♠

Ben bilmiyorum.

Neden Gim Cinsu'nun ölüp de onunla aynı yemeği paylaştığım hâlde benim hâlâ yaşıyor olduğumu.

Gim Cinsu daha mı çok acı çekti acaba...

Hayır, ben de yeterince acı çektim.

Gim Cinsu daha mı az uyuyabildi acaba...

Hayır, ben de uyuyamıyorum. Bir gün bile derin bir uyku çekemiyorum. Nefes aldığım sürece sürekli böyle olacak.

Telegram: @cinciva

Siz beni ilk aradığınızda ve Gim Cinsu hakkında soru sorduğunuzda düşündüm. İkinci aramanızda burada buluşmak için sözleştiğimizde de düşündüm. İstisnasız her gün tekrar tekrar düşündüm. Neden o öldü ve neden ben hâlâ yaşıyorum? Her gün düşünüyorum.

♠

Gim Cinsu'nun ilk olmadığını telefonda söylemiştiniz değil mi? İçimizden daha fazla kişinin kendi elleriyle hayatlarına son verme ihtimalinin olduğunu da demiştiniz değil mi?

Eğer öyleyse bana yardım etmek niyetinde misiniz? Fakat yazmak istediğiniz o tez, kendi menfaatinize olmayacak mı?

Gim Cinsu'nun ölümünün psikolojik otopsisini yaptığınıza dair sözlerinizi anlamak mümkün değil. Şimdi benim ses kaydımı yaparak Gim Cinsu'nun ölüm sürecini geriye döndürmek mümkün olacak mı ki? Onun ve benim yaşadıklarımız benzer olabilir belki ama asla aynı olmadı. Onun tek başına maruz kaldığı şeyleri kendisinden dinlemediğiniz sürece ölümünün otopsisini nasıl yapabilirsiniz ki?

♠

Bildiğim kadarıyla içimizde en korkunç ve aykırı işkencelere Gim Cinsu maruz kaldı. Belki de görünüşü kadınsı olduğundan böyle olmuştu.

Hayır, o zaman bana bir şey söylemedi. On yıl kadar geçtikten sonra duydum bunları.

Cinsel organını çıkartıp masanın üstüne koymuşlar ve tahta cetvelle vurarak koparacağız diye tehdit etmişler. Belden aşağısını soyup nizamiyenin önündeki çimenliklere götürerek kollarını arkadan bağladıktan sonra yüz üstü yere yatırdıklarını anlatmıştı. Kocaman karıncaların üç saat boyunca kasıklarını ısırdıklarını da söylemişti. Serbest bırakıldıktan sonra neredeyse her gece böceklerle ilgili kâbuslar gördüğünü de.

♠

Daha öncesinde tanışmıyorduk. Gidip gelirken sadece acil durum odasında görmüştüm.

Telegram: @cinciva

O olayın olduğu 1980 yılında Gim Cinsu henüz üniversiteye yeni başlamış bir öğrenci olduğundan yanaklarında hâlâ bebek tüyleri vardı. Yüzü beyaz, kirpikleriyse normalden daha gür olduğundan göze çarpıyordu. Her gördüğümde etrafta hızla dolandığı hissine kapılıyordum. Böyle hissetmemin sebebi herhâlde kolları, bacakları ve belinin ince uzun olmasındandı.

Kurban sayısını hesaplamak, ceset bakımını idare etmek, bir yerlerden tabut ve Kore bayrağını bulup getirerek cenaze töreni hazırlığı yapmak... Genelde böyle işleri yaptığını biliyorum.

Açıkçası Gim Cinsu'nun son gece kalacağını düşünememiştim. Orada kalanların çoğu başı çeken işçilerdi. Sıkıyönetim askerleri gelmeden bir an önce vilayet binasını boşaltalım diyen, tek bir insanın bile kurban edilmemesi gerektiğini söyleyen öğrencilerin çoğu ellerindeki silahları orada bırakıp evlerine dönmüştü. Bu da onlardan farksızdır, birazdan evine gider diye düşünmüştüm. Akşam kaldığını gördüğüm hâlde içimdeki şüphe devam ediyordu. Nasıl olsa o da gece yarısı olmadan önce evine gider diye.

Gim Cinsu ve ben dâhil on iki kişi bir ekip olup ikinci kattaki küçük toplantı salonunda toplandık. Hem ilk hem son diye düşünerek kendimizi tanıttık. Herkes basit bir vasiyetname yazıp isim ve adresini de yazdıktan sonra kolay bulunacak şekilde gömleklerinin ön cebine koydu. Gerçekten başımıza ne geleceği konusunda hiçbir fikrimiz yoktu. Fakat sıkıyönetim askerlerinin şehir merkezine girdiğini telsizden duymaya başlayınca ancak o zaman herkesi bir gerginlik sardı.

Gece yarısı sularında halk ordusunun lideri, Gim Cinsu'yu koridora çağırdı. Kadınları alıp vilayet binasından çıkar diye gürleyen liderin sesi toplantı odasından bile duyuldu. Gim Cinsu'yu seçerek ona bu görevi verdiği için tahminimce halk ordusu lideri, onun hakkında zaten çelimsiz görünüyor, geri dönmese de olur diye düşünmüştü. Gim Cinsu'nun kendi silahını alıp asık suratla çıkışını izlerken şöyle düşündüğüm aklıma geldi. "Evet, sen geri dönme."

Fakat onun otuz dakika geçmeden geri döneceğini tahmin bile etmemiştim. Üstelik dışarı çıkarkenki gerginliğinin dönüşünde

Telegram: @cinciva

tamamen silindiği bir suratla. Bastıran uykusuna dayanamıyormuş gibi gözlerini kısmıştı ve silahını duvara astıktan sonra pencerenin altında duran yapay deri kanepeye yanlamasına uzanıp uykuya dalıverdi. Ben sarsıp kaldırmaya çalışınca inliyormuş gibi "Kusura bakmayın, biraz uyuyacağım," dedi.

Gariptir, Cinsu'nun o hâlini izleyen diğerleri de aniden canları çekilmişçesine duvara yaslanarak oturdu. Birer ikişer uyuklamaya başladılar. Ben de içimdeki umutsuzlukla Gim Cinsu'nun uzandığı kanepenin yanına çömelip oturdum. O anki hâlimiz nasıl açıklanabilir ki? Uyuklamayı bırak gözlerimizi dört açıp tüm benliğimizle dikkat kesilmemiz gereken zamanda, soğukkanlı bir manevi güçten destek almamız gereken o anda, bizler ne gözü ne kulağı ne ağzı olan şeker gibi bir uykunun derinlerine bilinçsizce sürüklenmiştik.

Ses çıkarmamaya çalışarak açılıp yine aynı şekilde kapanan kapının gıcırtısıyla gözlerimi açtım. Küçük ve temiz yüzlü, kısa saçlı ortaokul öğrencisi usulca içeri girmiş ve kanepeye yaslanarak yere oturmuştu.

"Kimsin?" diye uyku mahmurluğuyla sordum.

"Sen de kimsin? Nereden geldin?"

Oğlan gözlerini sımsıkı kapayarak cevap verdi:

"Çok uykum var. Burada az biraz uyuyayım. Burada ağabeylerle."

Oğlanın sesini duyar duymaz ölü gibi uyuyan Gim Cinsu irkilerek gözlerini açtı. Çocuğun kolunu kavrayıp nefesini tutarak sordu.

"Donğho, burada ne işin var? Az önce sana git demedim mi? Sen de gideceğim demedin mi?"

Gim Cinsu'nun sesi gittikçe yükselmişti.

"Tanrı aşkına, burada ne yapabileceğini sanıyorsun? Silah kullanmayı bile bilmeden."

Oğlan duraksayarak, "...Kızma," dedi.

İkisinin tartışması yüzünden diğerleri birer birer uyandı. Gim Cinsu, oğlanın kolunu bırakmadan tekrar tekrar uyardı.

Telegram: @cinciva

"Gerektiğinde teslim olursun. Anladın mı? Gelirlerse teslim ol diyorum. Kollarını kaldırıp dışarı çık. Kollarını kaldırıp dışarı çıkan bir çocuğu öldürmezler."

♠

1980'de yirmi üç yaşındaydım ve bir süre ara verdiğim Eğitim Üniversitesindeki öğrenimime tekrar başlamıştım. Hayatının amacı ilkokul öğretmeni olmak olan benim gibi birinin o küçük toplantı salonundaki ekibi yönetme görevini üstlenmesi, o gece vilayet binasındaki insanların ne kadar düzensiz ve kuru bir kalabalık olduğunun ispatıydı.

Bizim ekibin yarısından çoğu daha reşit bile değildi. Hatta içlerinden akşam lisesine giden bir öğrenci, tüfeğe mermiyi yerleştirip tetiğe basınca merminin gerçekten çıktığına inanamadığından valiliğin ön avlusuna çıkıp gece gökyüzüne doğru ateş bile etmişti. Yirmi yaşına basmamış olanlar eve gönderilir kuralını reddedenler işte bu tür öğrencilerin ta kendisiydi. Onların iradeleri çok güçlü olduğu için en azından on yedi yaşın altındakileri zorla evlerine geri gönderilmeleri için uzun tartışmalarla ikna etmek gerekmişti.

♠

Halk ordusu liderinin bana talimatlar verdiği operasyona aslında operasyon bile denemezdi. Sıkıyönetim askerlerinin valiliğe varmaları tahminen gece ikiyi bulurdu ve biz saat bir buçuktan itibaren ikinci kattaki koridora çıkmıştık. Yetişkinlerden birer kişi birer pencereden sorumluydu. Reşit olmayanlar pencerelerin arasında yüzüstü yere kapanıp beklerken yanındaki kişi vurulursa onun yerini devralacaktı. Diğer ekiplerin ne tür görevler üstlendiğini, onlarınkinin ne denli gerçekçi bir operasyon olduğunu benim bilmem mümkün değil. Halk ordusu liderinin başından beri söylediği bizim amacımızın direnmek olduğuydu. Sadece gün aydınlanana kadar. Sadece yüz binlerce vatandaş fıskiyenin önünde toplanana kadar.

Şimdi kulağa saçma gelebilir ama oradakilerin ancak yarısı bu söze inanmıştı. Ölebiliriz ama kim bilir belki de yaşarız diye düşündüler. Kaybedeceğiz ama belki de direnebiliriz diye düşündüler. Sadece ben değil, ekiptekilerin büyük çoğunluğu, özellikle genç

Telegram: @cinciva

arkadaşlar yüreklerinde daha büyük umut taşıyorlardı. Halk ordusunun sözcüsünün önceki gün yabancı gazetecilerle görüşerek neler söylediğini biz bilmiyorduk. O, bizim kesinlikle kaybedeceğimizi söylemiş değil mi? Kesinlikle öleceğimizi ve hiç korkmadığını da söylemiş. İtiraf etmeliyim ki ben o konuda hiç emin olamamıştım.

Gim Cinsu'nun ne düşündüğünü bilemem. Kendisinin öldürüleceğini tahmin ederek mi vilayet binasından dışarı çıkıp geri dönmüştü acaba? Yoksa o da benim gibi ölebilirim ama hayatta kalma ihtimalim var düşüncesiyle, belki de binayı koruyabiliriz ve eğer bu mümkün olursa sonsuza kadar başımız dik yaşayabiliriz gibi anlamsız bir iyimserliğe mi kendini kaptırmıştı?

♠

Askerlerin bizden kat kat güçlü olduklarını bilmiyor değildim. Ancak garip olan, onlarınkinden daha güçlü bir şey beni etkisi altına almıştı.

Vicdan.

Kesinlikle vicdan.

Dünyadaki en korkunç şey odur.

Askerlerin öldürdükleri insanların cesetlerini el arabalarına koyup bunları en önde taşıyarak yüz binlerce kişiyle silahların karşısında durduğumuz o gün, beklenmedik bir şekilde farkına vardığım içimdeki temiz bir duygu beni şaşırtmıştı. Artık daha fazla korkmadığımı fark etme hissi, şimdi ölsem de olur hissi, yüz binlerce insanın kanının bir arada koskocaman bir damar oluşturduğu bir canlı hissi... Hâlâ hatırlıyorum. O damara kan pompalayarak atan, dünyadaki en büyük ve yüce kalbin atışlarını hissettim. Büyük bir cesaretle onun bir parçası olduğumu hissettim.

Vilayet binasının önünde öğleden sonra saat bir civarında, hoparlörlerden duyulan Kore millî marşına uyarak askerler ateş açmıştı. Miting kalabalığının ortalarındaydım ve hızla kaçtım. Dünyadaki en büyük ve yüce kalp paramparça olup dağıldı. Silah sesleri yalnızca meydandan duyulmamıştı. Bütün yüksek binalara keskin nişancılar yerleştirilmişti. Yanımda, önümde yere yığılan insanları

Telegram: @cinciva

ardımda bırakıp sürekli koştum. Meydandan yeterince uzaklaştığımı düşündüğümde durdum. Ciğerlerim patlayacakmış gibi nefes nefese kalmıştım. Ter ve gözyaşlarıyla yüzüm tamamen ıslanmış hâlde, kepenkleri kapalı bir dükkânın önündeki merdivene çöktüm. Benden daha güçlü birkaç kişinin tekrar yolun ortasına toplanıp, "İhtiyat kuvvetleri talim merkezine gidip silah alıp gelelim." diye müzakere ettiklerini duydum. "Hiçbir şey yapmazsak hepimiz öleceğiz. Ateş açarak hepimizi öldüreceklerinden söz ediyorum. Bizim mahallede havacı askerler evlere kadar girdi. Korktuğumdan başucuma bıçak koyup uyudum. Akıl alır şey değil, onların silahı var. Yüzlerce kişiye güpegündüz ateş açıyorlar!"

İçlerinden biri kendi kamyonetini alıp gelinceye kadar merdivenlerde oturup düşündüm. Silah tutup tutamayacağımı, namluyu bir insana doğrultup tetiği çekip çekemeyeceğimi düşündüm. Askerlerin elindeki binlerce silahın yüz binlerce insanı öldürebilmesini, demir merminin vücudu delince insanın yere yığılmasını, sıcak bedenlerin soğumasını düşündüm.

Onlarla birlikte bindiğim kamyonet şehir merkezine geri döndüğünde çoktan gece olmuştu. İki defa yanlış yola saptıktan sonra zar zor vardığımız ihtiyat kuvvetleri talim merkezinde çoktan başka birileri silahları alıp götürdüğünden hiçbir şey kalmamıştı. O âna kadar kaç kişinin sokak çatışmasında kurban gittiğini bilmiyorum. Hatırladıklarım, ertesi sabah kan bağışlamak için insanların uçsuz bucaksız kuyruk olduğu hastane girişleri; kan bulaşmış beyaz önlükleriyle sedye taşıyan, harabeye dönmüş yollarda koşuşturan doktor ve hemşireler; bindiğim kamyonete yosuna sarılmış pilav topları, su ve çilek uzatan kızlar; hep birlikte bağıra bağıra söylediğimiz millî marş ve *Arirang* şarkısıydı sadece. Bütün herkesin bir mucize gibi kendi kabuklarından sıyrılıp solgun çıplak tenleriyle bütünleştiği o ânı görünce bu dünyadaki en büyük ve en yüce kalbin, parçalanıp kanayan o kalbin tekrar kusursuzca attığını hissettim. İşte beni etkisi altına alan tam da buydu. Siz bilir misiniz, insanın kendisinin tamamen temiz ve iyi bir varlık olduğu hissinin ne kadar

Telegram: @cinciva

güçlü olduğunu? Vicdan denilen göz alıcı parlaklıktaki mücevherin alnıma çakılmış gibi olduğu o ânın parlaklığını?

Eminim o gün vilayet binasında kalan küçük arkadaşlar da benzer duygular yaşamıştır. Onlar da vicdan denilen paha biçilmez mücevherle ölümü değişebilecekleri hükmüne varmışlardır. Fakat artık hiçbir şeyden emin olmak mümkün değil. Tüfekleri omuzlarında pencerenin altına çömeldikten sonra acıktım diyen çocuklar, toplantı salonunda kalan kek ve *fanta*'yı çabucak getirerek bunları yiyebilir miyiz diye soran çocuklar, ölüm hakkında neyi ne kadar bilerek böyle bir tercih yapmış olabilir ki?

Sıkıyönetim askerlerinin on dakika içinde vilayet binasına ulaşacağı haberini telsizden duyduktan sonra, Gim Cinsu kendi sorumluluğundaki pencereye arkasını vererek şöyle demişti:

"Biz direnebildiğimiz yere kadar direnip ölürüz ama buradaki küçük öğrencilerin ölmesine izin veremeyiz."

Sanki kendisi yirmi yaşında değil de otuz veya kırk yaşında biriymiş gibi. Sonra da ekledi:

"Teslim olmalısın. Eğer buradaki herkes ölecek olursa tüfeğini bırakıp hemen teslim ol. Hayatta kalmanın bir yolunu bul."

♠

Sonrasında olanlardan bahsetmek istemiyorum.

Daha fazla hatırlamamı istemeye kimsenin hakkı yok, bu sizin için de geçerli.

"Hayır, ateş etmedim."

"Hiç kimseyi öldürmedim."

Merdivenleri çıkan askerlerin karanlığın içinden yaklaştıklarını görmelerine rağmen, bizim ekipten kimse tetiği çekmedi. Tetiği çekince birinin öleceğini bile bile bunu yapamazlardı. Biz ateş bile edemeyen silahlı çocuklardık.

♠

Telegram: @cinciva

O gün askerlere dağıtılan mermilerin toplam sekiz yüz bin tane olduğunu sonradan öğrendim. O zamanlar şehrin nüfusu dört yüz bindi. Yani, tüm şehir halkını ikişer kurşunla öldürebilecekleri sayıda mermi verilmişti. Bir sorun çıkarsa herkesi katledin diye emir aldıklarına inanıyorum. Öğrenci temsilcisinin dediği gibi biz silahları vilayet binasının lobisine yığıp geri çekilseydik onların silahları belki de halkı hedef alacaktı. O şafak vaktinde karanlık binanın içinde merdivenlerden şırıl şırıl akan kan her aklıma geldiğinde düşünürüm. O ölümün sadece onlara ait bir ölüm olmadığını, birilerinin yerine ölmüş olduklarını. Binlerce ölüm, binlerce kalp değerinde kan olduğunu.

Az öncesine kadar karşılıklı konuştuğumuz insanlardan akan kanlara yan gözle bakarak kimin ölüp kimin hayatta kaldığını bile anlayamamış bir hâlde koridorda kafamı gömerek yere yüzüstü yattım. Onların sırtıma keçeli kalemle bir şeyler yazdığını hissettim. *Azılı eleman. Silahlı*. Böyle yazdıklarını daha sonraları Sangmu Harp Okulundaki hücredeyken başka biri söylemişti.

♠

Tutuklandığı sırada üzerinde silah olmayanlar, basit iştirakçi olarak sayıldılar, haziran kadar sırayla bırakıldılar ve sözde *azılı eleman*, *silahlı* olanlarsa harp okulundaki hücrede kaldılar. İşte o zamandan itibaren işkencenin şekli değişmişti. Onların tercihi dayak atmaktan çok, inceden inceye acı vermek, işkencecilere fiziksel olarak fazla yük olmayacak yöntemler kullanmaktı. Saç tokası saplama, kol ve bacakları piliç çevirme yapar gibi bir sopaya bağlama, su işkencesi, elektrik işkencesi... Artık onların istediği şey gerçekte yaşanan olayların ayrıntıları değildi. Yapmamız gereken, onların yazdıkları senaryoda boşlukları bizim adımızla dolduracak şekilde sahte itiraflarda bulunmaktan ibaretti.

Gim Cinsu ve ben hâlâ yemeğimizi -yemek denirse eğer- paylaşıyorduk. Birkaç saat önce sorgu odasında yaşadıklarımızı geride bırakıp bir hayvan gibi kavga etmemek için bir lokma pilav ve bir parça *gimçi*'yi sabırla ve sükûnetle yiyorduk. Aslında bazılarının tabildotu yere koyup bağırdığı da oluyordu. Bir keresinde

Telegram: @cinciva

biri "Dayanabildiğim kadar dayandım. Böyle hepsini tıkınırsan ben ne yapacağım?" diye çıkışınca bir genç hırlayarak tartışan ikilinin arasına girdi ve kekeleyerek konuştu. "B...böyle ya..yapmayın. B... bizler ö..ölümü bile göze al...almadık mı?"

Normalde ağzını bıçak açmayan, hep çekingen ve sessiz duran biri olduğundan şaşırmıştım.

İşte o an boş boş bakan Gim Cinsu ile göz göze geldik.

Ve yine o an fark etmiştim. Onların ne istediğini. Bizi aç bırakıp işkence ederek ne demek istediklerini. *Kore bayrağını dalgalandırıp millî marşı söylemenin ne kadar komik bir şey olduğunu anlamanızı sağlayacağız. Pis kokan bedenlerin, yaraları çürümüş bedenlerin, aç hayvanlara benzeyen bu bedenlerin size ait olduğunu ispatlayacağız.*

♠

O gencin adı Yonğce'ydi. Gim Cinsu o günden sonra arada sırada gençle konuşmaya başladı. Yemek bittikten sonra nöbetçi erin esnek davrandığı on dakika boyunca sakin sakin ona laf atardı. "Bu kadarcık yemekle doymamışsındır, değil mi Yonğce? Gim Yonğce aslen nerelisin? Benim de soyadım Gim, aslen Gimhe'liyim, sen hangi sülaledensin? Saygılı konuşmasan da olur, on beş yaşındaymışsın diye duydum. Senden yalnızca dört yaş büyüğüm, o kadar yaşlı mı görünüyorum? Peki, o hâlde bana amca de. Nasıl olsa aynı sülaledeniz, yeğenim sayılırsın."

İkisinin bu havadan sudan sohbetini dinleyerek o çocuğun ilkokulu bitirdiğini, üç yıldır marangoz dayısının yanında teknik öğrendiğini öğrendim. Ondan iki yaş büyük dayıoğlunun peşinden halk ordusuna girdiğini ama dayıoğlunun son gece YMCA'de*öldüğünü ve kendisinin yalnız yakalandığını anlatmıştı. Dayıoğlunun ölümünü anlatırken bile ağlamayan Yonğce ne yemek istiyorsun sorusuna yumruğuyla göz çevresini ovalayarak "E..en, en çok

* YMCA (Young Men's Christian Association / Genç Hristiyan Erkekler Birliği) Mezhepsiz ve ruhban sınıfına bağlı olmayan küresel bir Hristiyan hareketi. Grup aktiviteleri ve vatandaşlık kursları aracılığıyla Hristiyan kimliğinin geliştirilmesi yolunda çalışmalar yapar.

Telegram: @cinciva

sü...sünger kek ye...yemek istiyorum. Gazozla be... beraber...” cevabını vermişti. Gözüne götüremediği sol eli dikkatimi çekmişti. Yumruk yaptığı elindeki parmaklarının arasına sıkıştırılmış gazlı beze sessizce baktım.

♠

Düşündüm, tekrar düşündüm.

Çünkü anlamak istiyordum.

Çünkü nasıl olursa olsun başıma gelenleri anlamak zorundaydım.

Su ya da irin toplamış yaralar, pis kokulu salyalar, kan, gözyaşları ve sümük, iç çamaşırımdaki idrar ve dışkı kalıntıları... Tüm sahip olduğum bunlardı. Hayır, bunların toplamı bendim. Bunların içinde çürüyüp giden bir et parçasıydım ben.

Hâlâ yaz mevsimine dayanamıyorum. Ter, böcek gibi göğsümden ve sırtımdan kaşındırarak boşandığında, bir et parçasından ibaret olduğum o anlara geri döndüğüm sanrılarıyla derin bir nefes alıyorum. Dişlerimi sıkarak tekrar daha derin bir nefes alıyorum.

♠

Köşeli bir kalasla, kürek kemiklerime, sırtıma, belime vurduklarında kasıklarıma kadar ulaşan acıyla büzülerek... *Tanrı aşkına, yeter, hata yaptım*... Zorlukla soluduğum saniyeler içinde, el ve ayak tırnaklarıma matkap ucunu batırdıklarında, hızla nefes alıp, tükürüp... *Tanrı aşkına, artık yeter, hata yaptım*... İnlediğim saniyeler içinde, tekrar bir çığlık... *bedenimin yok olsun, şimdi Tanrı aşkına, bedenim yeryüzünden yok olup gitsin.*

♠

İfade yazdığımız o yazdan sonbahara kadar harp okulunun boş arsasına beton bloktan tek katlı bir bina inşa edildi. Bizi herhangi bir yere sevk etmeden orada yargılamak için yeni bir askerî mahkeme inşa edilmişti. Havaların birden serinlediği ekimin üçüncü haftası, son ifadeyi yazdıktan on gün sonra duruşmalar başladı. O on gün içinde ilk kez işkencesiz bir tutukluluk geçirdik. Vücudumuzun

Telegram: @cinciva

her yerindeki yaralar yavaş yavaş iyileşerek koyu kırmızı kabuklar bağlamıştı.

Hatırladığım kadarıyla beş gün boyunca günde iki kez duruşma yapılmıştı. Bir duruşmaya yaklaşık otuz kişi giriyor ve hüküm giyiyordu. Sanık çok fazla olduğundan izleyici sandalyelerinin son sırasına kadar girip oturduk. Silahlı otuz asker de sırayla aralarımıza oturdu.

"Herkes başını eğsin."

Astsubayın emriyle başımı eğdim.

"Daha da eğin."

Başımı daha da eğdim.

"Hâkim girmek üzere. Çıt bile çıkarırsanız anında vurulursunuz, anlaşıldı mı? Çenenizi kapatın, sonuna kadar başınız önünüzde olmalı. En son savunmanız da bir dakikayı geçemez, anlaşıldı mı?"

Onlar ellerinde dolu tüfeklerle sandalyelerin arasında dolaşarak düzgün durmayanların kafasına dipçikle vurdular. Mahkemenin dışında sonbahar böcekleri ötüyordu. O sabah yeni verdikleri, hâlâ deterjan kokan, temiz mavi mahkûm kıyafetini giymiştim ve o an astsubayın vurulursunuz lafını iyice düşündüm. Gerçekten her an vurulmayı beklermiş gibi nefesimi tuttum. O zaman ölüm belki de üzerimdeki yeni mahkûm kıyafeti gibi soğuktur diye düşündüm. Geçen yaz olanlar, yaşamaksa; kan, irin ve terle lekelenen bedenim yaşamaksa; ne kadar inlesem de bir türlü geçmeyen saniyeler, aşağılayıcı açlık içinde ekşimiş soya filizlerini yediğim anlar yaşamaksa eğer ölüm o bütün her şeyi tek seferde silen temiz bir fırça darbesi gibi olmalı diye düşündüm.

"Sayın hâkim teşrif ediyorlar."

Mübaşir bu cümleyi söyleyince ön kapı açıldı ve üç askerî hâkim sırayla içeri girdi. İşte o an başımı iyice eğmişken kulağıma tuhaf bir ses geldi. Önden ikinci sıradan birinin sesi. Başımı çok az kaldırıp öne doğru baktım. Biri çok kısık sesle hıçkırarak ağlıyormuş gibi millî marşın ilk kıtasını söylemeye başladı. Söyleyenin Yonğce olduğunu anladığımda, kimin başlattığına bakılmaksızın

Telegram: @cinciva

çoktan hep bir ağızdan marş söylenmeye başlanmıştı. Mıknatısa tutulmuş gibi ben de eşlik ettim. Ölü gibi kafalarını eğen bizler, ter, kan ve irinden ibaret olan bizler sakince marş söylerken onlar nedense hiç müdahale etmediler. Ne bağırdılar ne dipçikle kafamıza vurdular ne de tehdit ettikleri gibi duvara dizip vurdular. Marşı bitirene kadar, her bir kıta arasındaki tehlikeli sessizlik, sonbahar böceklerinin ötüşüyle birlikte, küçük mahkeme salonunun soğuk havasını yatıştırıyordu.

♠

Ben dokuz yıl, Gim Cinsu ise yedi yıl hüküm giydik.

Fakat mahkûmiyetin süresi anlamsızdı. Ertesi yıl Noel gününe kadar ordu hepimize, idam ve müebbet hapis yiyenlere varıncaya kadar özel beraat vermişti çünkü. Yani adeta bize isnat ettikleri suçların saçma olduğunu kendi kendilerine itiraf etmişlerdi.

Cezaevinden çıktıktan yaklaşık iki yıl sonra, yıl sonunda ilk kez Gim Cinsu'yla karşılaşmıştım. Ortaokul sınıf arkadaşlarımla buluşup sabaha kadar içip eve giderken yolda, sarhoşların ayılmak için içtiği *hecanğ* çorbası satan salaş bir lokantada yalnız oturan bir genci görüp tam geçecekken durdum. Çünkü gencin ciddiyetle adeta bir ödev yapıyormuşçasına kaşığı sımsıkı tutup çorbaya bakışı tanıdık gelmişti. Sanki içtiği çorbanın içinde ne kadar çaba gösterilse de anlaşılmayan bir bilmece varmış gibi kâsenin karanlık dibine bakan, uzun ve gür kirpiklerin altındaki açık boş gözler.

İçeri girip Gim Cinsu'nun karşısına oturunca duygusuz ve soğuk bakışlarla bana baktı. Daha tam ayılmamış hâlde hiç konuşmadan güldüm. Sarhoşluğun getirdiği anlık gevşemeyle bekledim. Onun yüzünde uykudan yeni uyanmış gibi karmaşık ve donuk bir tebessüm hafifçe belirinceye kadar.

Bir oradan bir buradan konuşup birbirimizin hâlini hatırını sorarken bakışlarımız, şeffaf birer dokunaç gibi sessizce birbirimize uzanarak yüzlerimizin ardındaki gölgeleri, sohbet ve sahte gülüşlerle kapanmayan acımızın izlerini okşayıp teyit etmişti. İkimiz de okula geri dönememiştik ve ailemize bel bağlamış durumdaydık. Gim Cinsu, eniştesinin elektronik mağazasında işlere yardımcı

Telegram: @cinciva

oluyordu ve ben de büyük amcamların işlettiği lokantada çalışmış, bir süre önce ayrılmıştım. Yıl sonuna kadar dinlenir yeni yılla beraber bir taksi şirketine girerim diye düşündüğümü söyledim, para biriktirdiğim zaman da şahsi bir taksi alırım dediğimde tekdüze bir tonda karşılık verdi.

"Enişte de bana öğütler veriyor, iş makinesi operatörü ehliyeti al diye. Ne de olsa normal bir şirkete giremeyeceğim için. Peki siz ehliyet sınavına nasıl hazırlanıyorsunuz? Son günlerde soru kitapçığına bir göz attım ama kafam ağrıdı. Açıkçası aşırı baş ağrısından ezber de yapamıyorum. Bazı günler elektronik mağazasında hesap yapmakta bile zorlanıyorum. Biraz karmaşık bir toplama-çıkarma bile yapsam kafam ağrıyor."

Ben de aynı dertten muzdarip olduğumu, sebepsiz diş ağrım yüzünden sık sık ağrı kesici aldığımı söyleyince yine aynı tekdüze tonla sordu.

"Rahat uyuyabiliyor musunuz? Uykum gelmediğinden tek başıma iki şişe *socu* içtim, şimdi de ayılmak için *hecanğ* çorbası içiyordum. Ablam evde içki içmemden hoşlanmıyor çünkü. Gerçi ablam bana hiç kızmaz, bağırıp çağırmaz. Sadece ağlar. Onun o hâlini görmek istemediğimden daha fazla içki içmek geliyor içimden."

Yüzüme ilgisizce bakarak "Bir tek daha atalım mı?" diye sordu.

"Bir tek daha atalım."

Paltolarının yakalarını yukarı kaldırmış, hızlı adımlarla işe giden çalışanları pencereden gördüğümüz saatlere kadar birlikte içtik. Hiçbir şeyi unutturmayan şeffaf ve sert içkiyi soğuk cam bardağına bir doldurup bir boşaltıyorduk. Hatıralar ara ara kesilirken sonunda tamamen koptu. Nasıl onunla ayrılıp eve döndüğümü hatırlayamıyorum. Bir tek, Gim Cinsu'nun yanlışlıkla içki şişesini devirip soğuk içkinin kadife pantolonumu ıslattığını, onunsa kazağının koluyla içkiyi rastgele silmeye çalıştığını, sonunda kendini tutamayıp masaya alnını dayadığını hayal meyal hatırlıyorum.

♠

Telegram: @cinciva

Sonraki günlerde ara sıra buluşup içtik. İkimiz de ehliyet sınavında başarısız olduk, trafik kazası yaptık, borca girdik, yaralandık ya da hastalık kaptık, sevgi dolu işveli bir kızla tanışıp kısa bir an tüm acılarımızın son bulduğuna inandık fakat kendi elimizle her şeyi yıkıp yine yalnız kaldığımız benzer durumlarımızı, aynada yansıyan biçimsiz bir yüz gibi izlerken aradan on yıl akıp geçti. Her günün uykusuzluğu ve kâbusları, her günün ağrı kesicileriyle uyku hapları içinde artık genç değildik. Artık bizim için kaygılanan da gözyaşı döken de yoktu. Biz bile kendimizden nefret eder olduk. İçimizde 1980 yazının o sorgu odası vardı. Siyah *monami* tükenmez kalem vardı. Elimizden dışarı fırlamış beyaz kemik vardı. Hıçkırarak ağlayan, yalvaran, yardım dilenen tanıdık ses vardı.

Bir gün Gim Cinsu bana, "Mutlaka öldürmek istediğim insanlar vardı, ağabey," dedi.

Henüz kör kütük sarhoş olmamıştı ve derin kara gözleriyle beni izliyordu.

"Ne zaman olursa olsun, ben ölürken o insanları da mutlaka yanımda götürmeyi düşündüm."

Sessizce onun bardağına içki koydum.

"Fakat artık böyle düşünmüyorum. Bitap düştüm."

"Ağabey," diye bana tekrar seslendi. Şeffaf içki dolu bardağa bakarak sanki ben bardağın içindeymiş gibi başını kaldırmadan,

"Biz silahlıydık, değil mi?" dedi.

Ne başımla onayladım ne de karşılık verdim.

"Silahların bizi koruyacağını sanmıştık."

Kendi kendine sorup kendi kendine cevaplamaya alışkınmış gibi gözleri bardakta hafifçe gülümsedi.

"Fakat biz onları ateşleyemedik bile."

♠

Geçen yıl eylülde, bir şafak vakti taksi vardiyasını bitirip eve dönerken, hiç hesapta yokken onunla karşılaştım. Sonbahar

Telegram: @cinciva

yağmurunun çisil çisil yağdığı bir gündü. Elimde şemsiyeyle karanlık sokağa döndüğümde, köşede Gim Cinsu üzerinde kapüşonlu, siyah, su geçirmez montuyla beni beklemekteydi. O kadar şaşırdım ki hayalet gibi bir deri bir kemik suratına bir yumruk yapıştırmak istediğimi, tuhaf bir öfke duyduğumu anımsıyorum. Hayır, suratını elimle bastıra bastıra ovarak o yüz ifadesini silmek istemiştim belki de.

Hayır. Düşmanca bir yüz ifadesi değildi.

Elbette bitkin görünüyordu ama bu, o güne özel bir durum değildi. Geçen on yıl boyunca o neredeyse hep bitkin görünürdü çünkü. Fakat o günkü yüz ifadesi her zamankinden farklıydı. Açıklayamayacağım soğuk mu soğuk bir şey, ne bir teslimiyet ne bir üzüntü ne de nefret olan bir şey, uzun kirpiklerinin altından dalga dalga ama susuz akmaktaydı.

Hiçbir şey söylemeyen Cinsu'yu öncelikle tek odalı daireme götürdüm.

"Ne oldu?"

Üzerimi değiştirirken sordum. O, su geçirmez montunu çıkarıp ayaklarının dibine koydu ve ince kısa kollu tişörtüyle dimdik yere oturdu. O hâli on yıl önceki harp okulu cezaevini anımsattığından yine tuhaf bir öfke hissettim. On yıl önce her gün yakından gördüğüm gibi hafif kambur duruyor, ter kokuyor ve teslimiyetin, boyun eğişin ve boşluğun mide bulandıracak kadar harmanlandığı karanlık yüzüyle kafasını kaldırmış bana bakıyordu.

"İçki de kokmuyorsun, ne zamandan beri bekliyorsun? Bu yağmurda..."

"Dün duruşma vardı."

Gim Cinsu nihayet ağzını açmıştı ama ben o an algılayamadığım için tekrar sordum.

"Dava?"

"Gim Yonğce'yi hatırlıyor musun? Bizimle aynı odadaydı."

Telegram: @cinciva

Gim Cinsu'nun tam karşısına oturdum. Onu taklit eder gibi bir süre yaslanmadan dik oturduktan sonra soğuk duvara doğru yaklaşıp sırtımı dayadım.

"Benimle akrabalık bağı olan, yeğenim sayılan çocuktan bahsediyorum."

Evet, diye cevap verdim. Nedense devamında anlatacaklarını dinlemek içimden gelmemişti.

"Akıl hastanesine yatırılacakmış."

Yine evet, diye karşılık verip kafamı kaldırıp buzdolabına baktım. Buzdolabının en altındaki rafta iki gündür acil durumlar için saklanmış dört şişe *socu* duruyordu.

"Büyük ihtimalle sonsuza kadar çıkamayacak."

Kalkıp buzdolabına doğru gittim. *Socu* şişelerini çıkarıp tepsiye koyarak iki de bardak çıkardım. Kapağı açmak için şişenin boynuna dokunduğunda cam yüzeydeki buğu avuç içimi ıslattı.

"Az kalsın birini öldürüyormuş."

Kavrulmuş hamsi ile sosta pişirilmiş kuru fasulyeyi tabaklara koydum. Aniden keşke *socu*'yu buzlukta dondursaydım diye düşündüm. Küp şeklinde donmuş *socu*'yu çiğneyerek yemek nasıl olurdu acaba?

"Evde bunlardan başka meze olacak bir şey yok."

Önüne tepsiyi koyarken hiç oralı olmadı ve hızla konuşmasını sürdürdü.

"Kamu avukatının dediğine göre son on yılda altı kez bileklerini kesmiş. Her gece uyku ilacını içkiye koyarak içip uyuyormuş."

Gim Cinsu'nun içkisini doldurdum. Birlikte sadece bir bardak içtikten sonra döşeği yayıp uyumayı düşünüyordum. Gim Cinsu'ya *tek başına içeceğin kadar içip yağmur kesildiğinde çık*, demeyi düşünüyordum. O zamana kadar Gim Cinsu'nun o çocukla ne sıklıkla görüştüğünü, çocuğun neler yaşadığını hiç merak etmiyordum. Cinsu anlatacak olsa da dinlemek istemiyordum.

Telegram: @cinciva

Havanın aydınlanması gereken bir saatti ama sürekli yağmur yağdığından dışarısı akşam vakti gibi karanlık görünüyordu. Nihayet döşeği açıp uzanarak, hissettiklerimi belli etmeden Gim Cinsu'ya "Sen de biraz yat, hiç uyuyamamışa benziyorsun," dedim.

Bardağını doldurup bir dikişte içti. Sonra yüzüme kadar yorganı çekip yatan bana doğru dönerek safsataya yakın saçmalıklarına ağır ağır devam etti.

♠

Yani ağabey, ruh denilen şey hiç bir şey değil mi ki?

Yok hayır, yani o cam gibi bir şey mi ki?

Cam şeffaf ve kolay kırılan bir şey. Bu camın doğasıdır. Bu yüzden cam eşyaları dikkatli kullanmamız gerekir. Çünkü çizilir ya da kırılırsa kullanılamaz hâle gelir ve atılır gider.

Eskiden kırılmaz camlarımız vardı bizim değil mi? Onlar cam mıydı başka bir şey miydi emin değilim ama şeffaftı, sağlamdı ve gerçekti. Demem o ki ağabey, bizler kırılarak bir ruha sahip olduğumuzu gösteriyoruz değil mi? Gerçek camdan yapılmış insanlar olduğumuzu ispatladık.

♠

Hayattayken son görüşümdü Gim Cinsu'yu.

O yılın kışında ölüm haberini aldım. Görüşmediğimiz o üç ayı nasıl geçirdiğini bilemiyorum. Bir kere ben taksideyken durağı aramış ama işim bittikten sonra duraktan aradığımda da o açmamıştı.

O sonbahar tuhaf bir şekilde sürekli yağmur yağıyor, durduğundaysa birden hava soğuyordu. Şafak vakti işimi bitirip sokağın köşesinden döndüğümde farkında olmadan adımlarım yavaşlıyordu. Onun ölüp yok olduğu şu an bile değişen bir şey yok. O köşedeki evin önünden geçtiğim zamanlar, özellikle yağmurlu günlerde, üzerinde siyah montu, karanlıkta hayalet gibi dikilen Gim Cinsu'yu hatırlıyorum.

Cinsu'ya basit bir cenaze töreni yapıldı. Ailesinin de Cinsu'ya benzeyen uzun kirpikleri ve Batılılarınki gibi derin gözkapakları

Telegram: @cinciva

vardı. Tıpkı Cinsu gibi boş bakan ve bakışlarından duygularının anlaşılmadığı gözlere sahiplerdi. Ablası bir zamanlar müthiş güzelmiş gibi görünen yüzüyle ifadesiz bir şekilde elimi sıkıp bıraktı. Tabutu taşıyacak insan sayısı az dedikleri için krematoryuma kadar birlikte gitmiş, tabutun fırına konduğunu görüp oradan ayrılmıştım. Şehir merkezine kadar giden vasıta olmadığından otobüslerin geçtiği üç yola kadar yaklaşık yarım saat yürüdüğümü hatırlıyorum.

♠

İntihar mektubunu ne gördüm ne okudum.

Bu fotoğraf gerçekten mektubun yanında mıydı?

Bana o olayı bir kez bile anlatmadı.

Onunla yakındım desek de ne kadar yakın olabilirdim ki. Biz birbirimizden destek alıyorduk ama aynı zamanda da hep birbirimizin suratına bir yumruk yapıştırmak istedik. İfadelerimizi silmek istedik. Sonsuza kadar kovmak, hayatımızdan çıkarmak istedik.

Bu fotoğrafı açıklamam mı gerekiyor?

Nereden başlayıp nasıl açıklamam gerek?

Vurulup ölenler var ve her yer kan gölüne dönmüş. Yabancı bir muhabir vilayet binasının ön avlusuna girip çekmiştir herhâlde değil mi? Çünkü bildiğiniz gibi Koreli muhabirler giremiyordu.

Öyle olmuştur tabii. Bir fotoğraf derlemesinden kesip almış olmalı. O olaydan sonra çeşit çeşit fotoğraf derlemeleri etrafta dolanmaya başladı çünkü.

Gim Cinsu'nun hangi sebeple bu fotoğrafı ölene kadar elinde tuttuğu, neden intihar mektubunun yanına bu fotoğrafı koyduğu konusunda bu saatten sonra benim tahmin yürütmem mi gerekiyor?

Birer fidan gibi tek sıra hâlinde yere yığılmış, bu ölü çocuklar hakkında size açıklama yapmam mı gerekiyor?

Hangi hakla bunu benden talep edebiliyorsunuz?

♠

Telegram: @cinciva

Askerlerin emrettiği gibi ikinci kat koridorunda başımızı yere dayamış hâldeyken vilayet binasının avlusuna sürüklenerek çıkarıldığımızda gün ağarmak üzereydi. Arkadan ellerimiz bağlanmış vaziyette avlunun kenarında tek sıra olarak diz çöküp oturduk ve bir subay bize doğru yaklaştı. Delirmiş bir hâldeydi. Her birimizin sırtına postallarıyla bastırıp başımızı toprağa ittirerek küfürler savuruyordu. "Sizi piçler, ben Vietnam Savaşı'na katılmış biriyim. Benim elimle can veren Vietnam piçleri otuzun üzerinde. İğrenç komünist piçler." O sırada Gim Cinsu benim yanımdaydı. Subay, Gim Cinsu'nun sırtına basınca yerdeki bir çakıl alnını yarmış ve kanatmıştı.

O sırada ikinci kattan beş küçük öğrenci ellerini kaldırarak aşağı indi. Bunlar, sıkıyönetim askerleri etrafı gün gibi aydınlatan işaret fişeğini patlatarak makineli tüfeklerini ateşlemeye başladığında benim, toplantı odasındaki dolaba saklanmaları emrini verdiğim dört lise öğrencisiyle kanepede Gim Cinsu'nun kısa bir süre tartıştığı ortaokul öğrencisiydi. Silah sesleri kesilince Gim Cinsu'nun dediği gibi silahları bırakıp teslim olmak için aşağı inmişlerdi.

"Şu piçlere bak," Gim Cinsu'nun sırtına basan subay deli gibi bağırıyordu. "Komünist piçler, teslim oluyorsunuz öyle mi? Hayat tatlı geldi yani." Bir ayağı hâlâ Gim Cinsu'nun sırtındayken elindeki M16'yı kaldırıp nişan aldı. Hiç duraksamadan öğrencilere ateş etti. Ben gayriihtiyari başımı kaldırıp subayın yüzüne baktım. Dişlerini gösterip gülerek yanındaki emirerine "Kahrolası, gerçekten film gibi değil mi?" dedi.

Anlıyor musunuz? Yani bu fotoğraftaki çocukların yan yana uzanması öldükten sonra böyle sıraya dizilmelerinden değil. Çocuklar tek sıra hâlinde yürüyerek teslim olmuştu. Bizim emrettiğimiz gibi kollarını kaldırıp sırayla yürüyorlardı.

♠

Bazı anıların açtığı yaralar kapanmaz. Zaman geçtikçe anılar bulanıklaşmıyor, aksine geriye bir tek o anı kalıyor ve diğer her şey yavaş yavaş yok oluyor. Renkli ampullerin birer birer patlaması gibi dünya kararıyor. Ben de aynı şekilde güvende olmadığımı biliyorum.

Telegram: @cinciva

Artık ben size sormak istiyorum.

İnsanoğlu özünde acımasız bir varlık mıdır? Bizler sadece evrensel tecrübeleri mi yaşıyoruz? Sadece yüce bir varlık olduğumuz yanılgısıyla yaşıyoruz hepsi bu; her an bir hiç olan böcek, hayvan, irin, iltihap kümesine dönüşebilir miyiz acaba? Hakarete uğrayıp, mahvedilip öldürülmek, tarihte defalarca kez tekrarlanan bütün bunlar insanoğlunun kaçınılmaz kaderi mi acaba?

Bir keresinde tesadüfen Busan ve Masan'da gerçekleşen ayaklanmada havacı birliğine gönderilen biriyle tanışmıştım. Benim yaşadıklarımı dinledikten sonra kendi yaptıklarını itiraf etmişti. Komutanları mümkün olduğunca şiddet uygulayarak karşı tarafı bastırma emrini vermişti. Özellikle insafsızca davranan askerlere, yetkili makamlarca birkaç yüz bin wonluk ödül verildiğini söyledi. Asker arkadaşlarından biri ona şöyle söylemiş, "Sorun ne? Dayak atma parası vererek insanları dövün diye emrediyorlarsa dövmemek için bir sebep yok değil mi?"

Vietnam Savaşı'na gönderilmiş bir Koreli birliğin hikâyesini de dinlemiştim. Onlar köydeki muhtarlığa kadın, çocuk ve yaşlıları toplayıp hepsini ateşe verip yakmışlar. Savaşta böyle yaptıkları için ödüllendirilen insanlar vardı ve o insanların bir kısmı bu anılarla Goanğcu'ya bizleri öldürmeye geldiler. Cecu Adası'nda, Çin'in kuzey batısındaki Kwantung ve Nanjing'de, Bosna'da ve *Yeni Dünya* dedikleri Amerika kıtasının her yerinde yaptıkları gibi genlerine işlemiş aynı zalimlikle.

Unutmuyorum. Her gün karşılaştığım kişilerin insan olduklarını. Bu hikâyeyi dinleyen siz de insansınız. Ve ben de bir insanım.

Her gün elimdeki bu yara izine bakıyorum. Kemiğin belli belirsiz göründüğü, her gün koyu beyaz iltihabın aktığı çürümekte olan bu yarayı hafifçe okşuyorum. Ne zaman bir *monami* siyah tükenmez kalem görsem nefesimi tutup bekliyorum. Zamanın çamurlu su gibi akarak beni de silip süpürmesini bekliyorum. Gece gündüz demeden yükünü taşıdığım o pis ölüm anılarının, gerçek ölümle buluşup beni tamamen serbest bırakmasını bekliyorum.

Telegram: @cinciva

Ben mücadele ediyorum. Her gün tek başıma savaşıyorum. Hayatta kalıp, hâlâ yaşıyor olmanın utancıyla savaşıyorum. İnsan olmamın acımasız gerçeğiyle savaşıyorum. Ölümün bu gerçekten sıyrılmamı sağlayacak tek yol olduğu düşüncesiyle savaşıyorum. Siz, benim gibi bir insan olan siz, bana ne diyebilirsiniz?

Telegram: @cinciva

5. Bölüm

Gecenin Göz Bebekleri

Fabrika İşçisi Kız, 2002

Songhi, "Ay gecenin göz bebeğidir," demişti.

Bu sözü duyduğunda on altı yaşındaydın. Günlerden pazar, mevsim bahardı ve Songhi Abla'nın çatı katındaki odasındaydınız. Gece, İşçi Sendikası toplantısını tamamladıktan sonra, yere gazete kâğıdı serip etrafına oturarak şeftali yemiştiniz. Şiir kitabı okumayı seven on dokuz yaşındaki Songhi Abla dolunaya bakarak, "Ay gecenin göz bebeğidir derler. Hakikaten de öyle gibi, değil mi," demişti. Toplantıya katılanlar arasında yaşı en küçük sendin ve nedense bu söz seni korkutmuştu. O siyah gökyüzünün ortasında buz gibi beyaz ve soğuk bir göz bebeği sükûnetle siz kızları izliyordu. "Abla, sen böyle söyleyince ay gerçekten korkutucu geldi ya." Senin bu cümlen üzerine herkes gülmekten kırıldı. "Aman tanrım, ilk defa senin gibi ödlek birini görüyorum." Kızlardan biri dalga geçerek bir dilim şeftaliyi senin ağzına tıkıverdi. "Aydan korktuğunu nasıl söylersin!"

19.00

Bir sigara çıkarıp dişlerinin arasına sıkıştırıyorsun. Yakıp bir fırt çektikten sonra sertleşmiş boynunu yavaşça döndürerek gergin kaslarını gevşetiyorsun.

Telegram: @cinciva

İkinci kattaki altmış altı metrekarelik ofiste yalnızsın. Tüm pencereler kapalı. Ağustos akşamının sıcağına ve nemine katlanarak bilgisayar başında oturuyorsun. Az önce iki gereksiz e-postayı sildin, yeni gelen e-postayı ise henüz açmadın.

Saçların kısa ve dik. Üzerinde kot pantolon, ayaklarında lacivert spor ayakkabılar var ve açık gri gömleğin kolları dirseklerini örtecek kadar uzun. Terden gömleğinin omzu koyu siyaha dönüşmüş. Yine de minyon olduğundan ve köprücük kemiklerinin ve boynunun inceliğinden uniseks giyim kuşamına rağmen zarif bir izlenim veriyorsun.

Kulağının arkasındaki saçları ıslatan ter, ince çenene doğru süzülüp akarak gömleğinin yakasına düşüyor. Dudak çukuruna akan teri sildikten sonra e-postayı açıyorsun. Mektubu iki kez yavaş yavaş okuyorsun. Fareyi oynatıp sayfayı kapattıktan sonra bilgisayarı da kapatıyorsun. Ekranın mavi ışığı kaybolup kararana kadar sigarandan hızlı nefesler çekiyorsun.

Yaklaşık yarısına kadar içtiğin sigarayı küllüğe bastırıp kalkıyorsun. Terden yapış yapış olmuş ellerini pantolonun cebine koyuyorsun. Zaten basık olan ofisin hamama dönmüş havasını içine çekerek pencereye yöneliyorsun. Ofis sanki çok geniş bir alanmış gibi yavaş mı yavaş adımlarla yürüyorsun. Ufak hareketlerine rağmen tüm bedenin terden sırılsıklam oluyor. Kısa saçlarının diplerinde ter damlaları parıldıyor.

Pencerenin önünde duruyorsun. Sadece kendi görüntünün karartı şeklinde yansıdığı cama alnını yaslıyorsun. Ferahlatıcı ve ıslak. Karanlık sokakta in cin top oynuyor ve açık kül rengi sokak lambası görünüyor. Camdan alnını çekiyorsun. Arkandaki duvarda asılı saate dönüp bakıyor ve sonra emin olmak için bir de kol saatinden kontrol ediyorsun.

19.30

O sesi dinliyordum.

Sese uyandım ama gözlerimi açacak cesaretim olmadığından, gözlerim kapalı, karanlığa kulak kesildim.

Telegram: @cinciva

Usulca yankılanan adımlar.

Dikkatle dans adımlarını prova eden bir çocuk gibi sürekli olduğu yere basan iki ayağın hafif yankısı.

Karın boşluğumu sıkıştıran bir ağrı hissettim.

Korkudan mı memnuniyetten mi olduğunu bilemedim.

Nihayet doğrulabildim.

Sesin geldiği yöne gidip kapının önünde durdum.

Odanın havası kuru olduğundan kapı koluna astığım ıslak havlu karanlıkta göze çarpıyordu.

Ses oradan geliyordu.

Su damlaları hız kesmeden düşüyor, muşamba döşeli zemini tamamen ıslatıyordu.

19.40

Masanın üzerinde beyaz etiket yapıştırılmış üç küçük boş kaset ve ses kayıt cihazı var. Yüzün terden parlıyor ve gözleri açık uyumaya çalışan biri gibi düzenli nefes alıp vererek masadakilere bakıyorsun.

Yun ilk kez seninle on yıl önce baharda irtibata geçmişti ve sen o sıralar bu sendikanın yazıhanesine daha yeni geçmiştin. Yun, Sonğhi Abla'dan iletişim bilgilerini aldığını söylemişti. Yazmakta olduğu makalenin konusunun psikolojik otopsi odaklı olduğunu ve halk ordusunun adını duyunca sessiz kaldın.

"Biraz düşüneyim, ben sizi ararım."

Fikrini söylemek için bir saat sonra telefon ederek röportajı reddettiğini söyleyince Yun, "Anlayışla karşılıyorum," demişti. Sonraki yıl baharda onun gönderdiği makaleyi okumamıştın.

Şimdi, on yıl sonra tekrar arayan Yun, bu sefer kesinlikle buluşmak istediğini söyledi ve sen telefonla görüşelim deyince çekinerek sordu:

"O zaman gönderdiğim makaleyi acaba okumuş muydunuz?"

Telegram: @cinciva

Sakince cevap verdin.

"Hayır."

O, biraz afallar gibi oldu fakat sakin ses tonuyla konuşmaya devam etti. O makaleyi yazarken röportaj yaptığı on sivil milisi tekrar arayıp bulduğunu, içlerinden ikisini kendi yaşamlarına son verdiği için artık sekiz kişi kaldıkları gerçeğini öğrendin. Bunlardan yedi kişinin yeni bir röportajı onayladığını ve on yıl önceki makalesini birinci bölüme koyarak bir kitap çıkarmayı ve kitabın sonuna da röportaj deşifrelerini koymayı düşündüğünü anlattı.

Konuşmasını kesip "Dinliyor musunuz?" diye sordu.

"Evet, dinliyorum."

Her telefon görüşmesinde alışkanlık olarak yaptığın gibi yine önüne bir not kâğıdı almıştın ve dinlerken 10, 2, 8, 7 gibi sayıları tek tek yazıyordun. Adam konuşmasını sürdürdü:

"O zaman tutuklanan pek çok kadın vardı fakat tanık bulmak çok zor. Tanıklık etseler de çok kısa ve yetersiz. Çektikleri büyük acıları neredeyse atlıyor, hiç anlatmıyorlar... Sizden rica ediyorum İm Soncu Hanım. Lütfen bu kitabın sekizinci tanığı olun."

Bu defa düşünmek için zaman istemeden, duygularını belli etmeden sakince cevap verdin:

"Üzgünüm. Röportaj verememem."

Fakat birkaç gün sonra Yun, bir mektupla birlikte bu kayıt cihazıyla kasetleri ofise kargoyla gönderdi. Güzel bir el yazısı denemeyecek kadar özensiz yazılan mektubu sonuna kadar okudun. *Yüz yüze görüşmekten rahatsızlık duyuyorsanız şahit olduklarınızı kaydedip gönderebilir misiniz?* Mektubun altına kartvizitini ataşla tutturmuştu.

Sanki hiç kimse açmamış gibi mektubu tekrar zarfına koyup şahsi dolabına koydun. Uzun zaman önce yine dolabına koyduğun makaleyi çıkarıp öğle saatine kadar dikkatlice okudun. Ek bölümündeki ses kayıtlarını bir defa daha okudun. Arkadaşların öğle yemeği için çıktıklarından ofis sessizdi. Onlar dönmeden önce

Telegram: @cinciva

makaleyi okuduğunu kendinden bile saklamak ister gibi geri koyduktan sonra dolabı kilitledin.

20.00

Tuhaf.

Sadece suyun damlama sesiydi ama gerçekten biri gelmiş gibiydi.

O kış, şafak vaktinde karın boşluğumu sıkıştıran ağrıdan kıvranırken düşündüğüm o adım sesleri sanki gerçekti ama havludan damlayan suyla ıslanan zemin hayal gibi.

20.10

Kaseti cihaza yerleştiriyorsun.

Yun yazdığı mektupta senin ismini gizli tutacağını söylüyordu. Kimse zan altında kalmasın diye kişi ya da yer isimlerini dahi belli olmayacak şekilde yine, sadece baş harfleriyle gösterecekti. Ses kaydının güzel yanı, yüz yüze görüşmeniz gerekmediği gibi, istediğiniz kısmı silip yeniden kayıt yapabilmeniz diyordu.

Ama sen kayıt tuşuna basmıyorsun. Taşınabilir cihazın pürüzsüz plastik kenarlarında, acaba çizik var mı diye kontrol eder gibi dikkatlice parmaklarını dolaştırıyorsun.

20.30

Ne yazık ki bu ofisteki asıl işin ses kayıtlarını yazıya dökmek.

Konferans ve forumların kayıtlarını yazıp etkinliklerin fotoğraflarını sınıflandırarak arşivliyorsun. Önemli etkinlikleri kamerayla çektikten sonra ihtiyaca göre üç ya da dört edisyon hazırlıyorsun. Çok uğraştıran ama dikkat çekmeyen bir iş. Hem de tek başına plan yapıp uygulaması uzun vakit alan bir iş. Doğal olarak iş arkadaşlarına nazaran iş yükün fazla ama geceleri ve hafta sonları çalışmaya alışık olduğun için sorun olmuyor. Maaş yerine sadece

Telegram: @cinciva

yaptığın işin ücretini alıyorsun ve bu da asgari ücretten az oluyor ama önceden çalıştığın sendika buradan da kötüydü.

Yavaş yavaş öldüren şeyler.

Burada on yıldır uğraştığın materyaller işte böyle yavaş yavaş öldüren şeylerle ilgili. Yarılanma süreleri uzun radyoaktif tüm maddeler. Hâlihazırda yasaklanmış olsa da kullanımda olan ya da gelecekte yasaklanması gerekecek katkı maddeleri. Kansere ve lösemiye yol açan endüstriyel toksinler, tarım ilaçları ve kimyasal gübreler. Ekosistemi bozan inşaat projeleri.

Oysaki Yun'un elindeki kasetlerin dünyası senin uğraştıklarından farklı.

Hiç yüzünü görmediğin Yun'un ofisini hayal ediyorsun. Onun geniş masasını hayal ediyorsun. Masana dizilmiş kasetleri düşünüyorsun. Beyaz etiketlere özensizce yazdığı isim ve tarihleri düşünüyorsun. Kasetlerin ince, kaygan ve kahverengi bandına insan sesiyle kazınmış hızlı ölümlerin, silahların, süngülerin, copların, terin, kanın, etin, ıslak havluların, matkap uçlarının ve demir boruların dünyasını düşünüyorsun.

Teybi masanın üstüne koyuyorsun. Dolabı açmak için eğiliyorsun. Yun'un makalesini çıkarıp kayıt bölümünün ilk sayfasını açıyorsun.

Başımızı eğdirdikleri için kamyonun nereye gittiğini kimsenin bilmesi mümkün değildi.

Bizi ıssız bir tepedeki binanın önünde zorla indirdiler. Hepimizi şınav çekmeye zorladılar. Küfürler savuruyor, tekmelerle ve dipçiklerle vuruyorlardı. Üzerinde beyaz gömlek, bol bir kumaş pantolon olan kırk yaşlarındaki tombul bir adam dayanamayarak bağırdı.

"En iyisi öldürün beni."

Adamın çevresini sardılar. Gerçekten öldürecek gibi copla vurmaya başladılar. Bir süre canı çekilmiş gibi yerde yatan adama nefeslerimizi tutarak baktık. Bir kova su getirip adamın kanlı yüzüne boca ettikten sonra fotoğrafını çektiler. Adamın gözleri yarı

Telegram: @cinciva

açık kalmıştı. Temizce yıkanan çene ve yanaklarından rengi açılmış kanlar süzülüyordu.

Sıradan bir oditoryuma benzeyen binada tutulduğumuz üç gün boyunca aynı şeyler tekrar etti. Onlar, gündüz şehir merkezinde mitingleri bastırıyor, her akşam sarhoş hâlde geliyorlar, şınav çektirdikleri kişiler arasında gözlerine çarpanları asla affetmiyorlardı. Dövülürken bayılan insanları tekmeleyerek top gibi bir köşeye itekliyor, saçlarından kavrayıp kafalarını duvara vuruyorlardı. Son nefeslerini verdiklerinde ise yüzlerine su döküp fotoğraflarını çektikten sonra sedyeyle götürüyorlardı.

Ben her gece dua ediyordum. Hayatımda hiç Budist tapınağına ya da kiliseye falan gitmedim ama sadece bu cehennemden kurtulmak için yalvardım. Mucizevî şekilde dileğim gerçekleşti. Oraya hapsedilen iki yüz küsur kişiden ben dâhil yarıya yakını aniden serbest bırakıldı. Daha sonra öğrendiğim kadarıyla halk ordusu örgütlendiğinden askerler stratejik olarak geri çekilmiş ve daha fazla insanı alıp bir yerlere götürmenin yükünü hafifletmek için serbest bırakacaklarını gelişigüzel seçmişler.

Tekrar kamyona bindirilip tepeden inerken de kafamızı kaldıramamıştık. Yaşım küçük olduğundan mıdır nedir, çıldıracak kadar merak ettiğimden başımı kaldırmıştım. Dizlerimin üzerinde oturduğum yer tam da kamyon kasasının kenarı olduğu için nerede olduğumuzu görebilmiştim.

Aaa! Oranın üniversite yerleşkesi olduğuna rüyamda görsem inanmazdım.

Hafta sonları arkadaşlarla futbol oynamaya gittiğimiz sahanın arkasındaki tepede yeni yapılmış bir oditoryum vardı ve işte biz burada üç gün boyunca tutulmuştuk. Askerlerin ele geçirdiği yerleşkede in cin top oynuyordu. Kamyon mezarlık gibi sessiz ve açık yolda giderken çimenlerin üzerinde iki kız öğrencinin uyuyormuş gibi yattıklarını gördüm. Kot pantolonlu kızların göğüslerinde sarı büyük bir pankart vardı. Pankartta büyük ve kalın harflerle "SIKIYÖNETİME SON!" yazıyordu.

Telegram: @cinciva

Kısa bir an için gördüğüm o kız öğrencilerin yüzlerini hâlâ nasıl bu kadar net hatırladığımı ben de bilmiyorum.

Ne zaman bir an uykuya dalsam ve ne zaman birden uyansam hep o yüzleri görüyorum. Solgun tenleri, sımsıkı kapalı dudakları, üzerlerine pankart örtülmüş hâlde dümdüz yatışları hep capcanlı gözümün önünde. Çene ve yanaklarından cıvık kan süzülen, gözleri yarı açık o tombul adamın yüzüyle birlikte... Göz kapaklarımın içine kazınmış. Asla çıkaramadığım, asla söküp atamadığım bir yerde.

21.00

Rüyalarında gördüğün manzara, bu tanığınkinden farklı.

Söz konusu korkunç cesetlerse eğer, sen herkesten daha çok gördün fakat geçen yirmi küsur yılda sadece üç-dört kez kan dolu, karışık rüyalar gördün. Az olsa da kâbusların soğuk ve durgun. Kanın iz bırakmadan kuruduğu, kemiklerin ayrışıp kaybolduğu bir yer. Az önce pencereye alnını dayayıp baktığın manzaraya şaşırtıcı derecede benzeyen bir yer.

Sokak lambasının loş ışığının dışında her yer zifirî karanlık, ışık alan yerler ise cıva gibi açık gri. O sokak lambasının altında tek başına dikiliyorsun. Sadece ışığın aydınlattığı yerler güvenli. Karanlığın içinde neyin gizlendiğini bilmen imkânsız. Fakat bu hiç önemli değil. Çünkü hiç hareket etmeyeceksin. Çünkü ışık çemberinden dışarı çıkmayacaksın. Soğuk bir gerginlik içinde bekliyorsun. Güneşin doğmasını, çemberin dışındaki karanlığın kaybolmasını bekliyorsun. Bu kadar yol katetmişken asla sallanmamalısın. Ayaklarını hareket ettirmen de, yanlış adım atman da riskli.

Gözlerini açtığında hava daha karanlık. Karyolanda doğrulup başucu lambasını açıyorsun. Bu yıl kırk üç yaşına girdin ve hayatında tek bir defa bir erkekle yaşadın. Birlikteliğiniz bir yıl bile sürmemişti. Şu an kimseyle birlikte olmadığın için kapıya doğru yürüyüp duraksamadan floresan lambayı açıyorsun. Tuvalet, mutfak ve antreye kadar her yer aydınlandıktan sonra titreyen incecik ellerinle cam bardağa soğuk su doldurup içiyorsun.

Telegram: @cinciva

21.20

Birisinin dış kapının kolunu çevirişini duyup kalkıyorsun. Eğilip makaleyi tekrar dolaba koyarak yüksek sesle soruyorsun.

"Kimsiniz?"

Hâlbuki kapıyı kilitlemiştin.

"Benim, Bak Yonğho."

Girişe doğru yürüyorsun. Kapıyı açacağın sırada ikiniz de aynı anda soruyorsunuz:

"Hayırdır, bu saatte?"

İkiniz aynı anda kahkaha atıyorsunuz.

Ekip şefi Bak, umursamaz bir tavırla ofisi süzüyor. Yüzünde hâlâ kahkaha izleri dururken, gözlerindeki şüpheli bakışı fark ediyorsun. Saçlarının azlığının farkında olduğu için her zaman öndeki saçlarını uzun tutan, ufak tefek ve tombul bir adam.

"Pazartesi Kori Nükleer Enerji Santrali'nde toplantımız var ya. Hâlâ birkaç eksik belge olduğundan geldim."

Ekip şefi Bak, masasına giderek çantasını yere bırakıp bilgisayarı açıyor. Başkasının evini ansızın ziyaret eden biri gibi mazeretlerine devam ediyor:

"Yarın taşrada özel bir işim çıktı. Santralin kapanması için onları ikna etmek istiyorsak her halükârda belgeleri şimdiden toparlayıp ayrı gitmem gerekecek gibi."

Abartılı bir neşeyle konuşmasını sürdürüyor:

"Hakikaten çok şaşırdım... Kimsenin olmadığını sanmıştım ama ışık açık olduğundan..."

Birden susuyor.

"Her neyse. Ofis niye böyle sıcak?"

Uzun adımlarla yürüyerek tüm pencereleri ardına kadar açıyor. Duvarda asılı iki vantilatörü de açıyor. Sıcak esintinin geldiği pencereye sırtını verip yürürken başını sallıyor.

"Bu ne sıcak böyle. Saunadan farksız."

Telegram: @cinciva

21.50

Burada çalışanlar içinde en yaşlı sensin. Hiç konuşmadan sadece işini yapıyorsun ve diğer çalışanlar genel olarak senden çok çekiniyor. Sana hocam diye hitap edip mesafeli ve nazik davrandıkları için sen de onlara karşı nazik ve mesafelisin. Bir belgeye ihtiyaçları olduğunda sorarlar. "Şu yıldaki, şu forumun belgelerini arıyorum da arşivde bulamadım, sadece broşürü vardı. Bildiri kitapçığı yok mu acaba?" Sen hafızanı şöyle bir kurcalayıp cevap verirsin. "O forum apar topar düzenlendiği için bildiri kitapçığı basılamadan yapıldı. Bildiri içeriklerini yerinde ses kaydı yaptıktan sonra kaydettim ama daha sonra hiçbir yerde kullanılmadı, sadece dosya hâlinde duruyor." Bir keresinde takım başkanı Bak espri bile yapmıştı. "İm Hoca tam bir yürüyen arama motoru ya!"

Artık ekip şefi Bak, ofisin ortasındaki yazıcının başında durup çıktıyı bekliyor. Uyanık bakışlarla senin masana göz atıyor. İçinde ıslak peçete ve birkaç izmarit olan küllük, kahve dolu kupa, ses kayıt cihazı ve boş kasetler.

Masanı inceleyen kaçamak bakışları seninle göz göze gelince suçüstü yakalanmış gibi kibarlaşarak konuşuyor.

"İm Hocam, siz gerçekten çalışmayı seviyorsunuz galiba. Yani demek istediğim..." deyip sözünü toparlamaya çalışıyor:

"Eğer ben de saçlarım beyazlayana dek bu işi yaparsam ileride ben de sizin gibi olurum galiba... Yani, ne bileyim, işte böyle düşünüyorum."

Onun yetersiz maaşlar, iş yoğunluğu ile düzensiz mesai ve damarları görünen ince ellerin hakkında konuşmasını anlıyorsun. Lazer yazıcı alçak ve ince bir sesle çıktı verirken kısa bir süreliğine susuyor.

"Herkes sizi merak ediyor."

Tekrar neşeli bir tonda laf açıyor:

Telegram: @cinciva

"Sizinle böyle konuşma fırsatımız pek olmadığından... İş çıkışında gittiğimiz yemeklere de katılmıyorsunuz. Ayrıca kimseye içinizi de açmıyorsunuz."

Bak, çıktıyı zımbaladıktan sonra kendi masasına yöneliyor. Ayakta fareyi hareket ettirerek diğer belgelerin çıktı komutunu verip yazıcının başına dönüyor.

"İşçi hareketindeki Gim Sonğhi Hanım'la yakın olduğunuzu duydum. İş kazaları biriminde birlikte çalışırken bizim ofise gelmişsiniz."

"Açıkçası pek yakın denemez ama..."

Dikkatlice cevap veriyorsun.

"Sonğhi Hanım uzun süre bana yardım etti."

"Kuşak farkı olduğu için Gim Sonğhi Hoca hakkında sadece efsanevi şeyler duydum. 1970'lerin sonunda, devlet başkanı Bak Jonğhi'nin acil durum önlemlerinin devam ettiği *Yuşin Sistemi*'nin son günlerinde, ki ben bu hikâyelerle büyüdüm, Gim Sonğhi Hoca Yoıydo'da yapılan Paskalya ayininde yüz binlerce inananın toplandığı sırada platforma atlamış diyorlar. Yirmi bir-yirmi iki yaşlarındaki birkaç fabrika işçisi kız, canlı yayındaki CBS kanalının mikrofonunu kapıp, "Biz de insanız.", "İşçi haklarını koruyun." diye birkaç kez bağırmışlar ve sürüklenerek indirilmişler. Sizin de o olayla bir alakanız var değil mi İm Hocam?"

Yarı çekingen yarı ciddi bir tonda soruyor. Sen ise hayır anlamında başını sallayarak cevap veriyorsun:

"O sıralar ben Seul'de değildim."

"Aa evet! Arkadaşların dediğine göre hapishaneye de girmişsiniz... Ben o olay yüzünden sanmıştım. Burada çalışanların hepsi de öyle sanıyor."

Karanlık pencereden içeri nemli rüzgâr giriyor. Birden bir şey derin derin nefes alıp veriyor sanki diye düşünüyorsun. Devasa

Telegram: @cinciva

bir canlıya benzeyen gece, ağzını açıyor ve nemli nefesini veriyor. Sanki o dev canlı ofisin basık ve sıcak havasını kararmış akciğerlerine çekiyor.

Birdenbire bir yorgunluk hissiyle başını eğiyorsun. Kısa bir an kahve kupasının dibine çökmüş kırmızımsı kahverengi tortuyu inceliyorsun. Cevap verecek uygun söz bulamadığın zamanlarda hep yaptığın gibi başını kaldırıp gülümsüyorsun. Ağzının kenarlarında birkaç ince kıvrım beliriyor.

22.30

Sonğhi Abla benden farklı.

Çünkü o hem tanrıya hem insanlara inanıyor.

Ben bir kez bile ikna olmadım.

Yalnızca sevgiyle bizi koruduğu söylenen bir yaratıcıya inanmam imkânsız.

İsa'nın duasını bile sonuna kadar sesli okuyamam.

Ben onların günahlarını affedersem, Baba da benim günahlarımı affedecekmiş ha.

Ben hiçbir şeyi affetmiyor ve hiçbir şey için af dilemiyorum.

22.40

Loş ışıklı bir otobüs durağı levhası önünde dikiliyorsun.

İçinde not defteri, kitap, yazı için gerekli malzemeler, elini yüzünü yıkamak için birkaç şey, iki yüz elli mililitrelik su şişesi, kayıt cihazı ve kasetler olan epeyce ağır çantan sırtında.

Hepi topu üç ayrı güzergâhın otobüslerinin durduğu tenha bir durak. O otobüslerin peş peşe gelip de yolcuları alıp gitmesinin ardından durakta bir başına kalıyorsun. Sokak lambasının ışığının ulaşmadığı zifir karası kaldırım taşlarına gözlerini dikip sessizce bakıyorsun.

Telegram: @cinciva

Durak levhasına sırtını dönüp ilerliyorsun. Omuzlarına baskı yapan sırt çantasının askılarını ellerinle kaldırıyorsun. Ilık bir yaz gecesinin sıcak esintisini hissederek yavaş yavaş yürüyorsun. Bir sağa bir sola ve tekrar, soldan sağa doğru yürüyorsun. Kaldırımla yolun ayrıldığı yere kadar gidip dönüyorsun.

Ekip şefi Bak, belgeleri alıp ofisten çıktığı zaman sen de sırt çantanı omzuna asıp çıkmıştın. Bir türlü sonlanmayan bir sohbeti devam ettirerek buraya kadar geldiniz ve onun otobüse binişini izledin. O, otobüsün camından garip ve çekingen bir ifadeyle başını eğerek selam verince sen de başını eğerek selam verdin.

Aniden ofise gelmeseydi ses kaydını yapabilir miydim acaba, diye düşünüyorsun.

Cesaretini toplayıp kayıt düğmesine basabilir miydin?

Sessizlik, tereddüt ve boğazını temizlermiş gibi kuru bir öksürük; kafandaki dağınık ya da sıkışık sözcükleri bir araya getirip anlatmak istediklerini söyleyebilir miydin acaba?

Öyle yapabileceğine inandığın için Bağımsızlık Günü tatili olan bugün de ofise gitmiştin. Hatta kayıt işi uzayacak olursa diye diş fırçası, macun gibi birkaç banyo gerecini bile çantana koymuştun.

Ancak, gerçekten bu mümkün olur muydu acaba?

Şimdi daracık olduğu için daha da sıcak ve nemli olan odana girince kayıt cihazıyla kasetleri masaya koyup en baştan tekrar başlayabilir misin acaba?

22.50

Geçen pazartesi, Songhi Abla'nın hastanede olduğunu gecikmeli olarak duydun ve hemen ona telefon ettin. Birer saat arayla üç defa aradın, ancak dördüncü aramanda görüşebildin. On yıl aradan sonraki bu konuşma kısa ve tekdüzeydi. Aldığı kemoterapi yüzünden Songhi'nin sertleşmiş sesine pür dikkat kulak verdin. Songhi

Telegram: @cinciva

Abla alçak ve kısık bir sesle, "Görüşmeyeli uzun zaman oldu," dedi ve ekledi:

"İyi misin diye merak ediyordum."

Sen hastaneye ziyarete geleceğim demediğin için o da tabii ki gelmesen de olur, demedi. Yun'un gönderdiği kargonun, konuşmanızın ertesi günü ofise teslim edilmesi sadece bir tesadüftü ama şu an dayanılması güç iki şeyin arapsaçı gibi düğümlenmesinin sebepleri hakkında düşünüyorsun.

Ses kaydı yapmak ve Songhi Abla'nın görüşüne gitmek.

Songhi Abla'yla görüşmeden önce kayıt yapmak.

23.00

Sıkıntılara göğüs germek senin en iyi yaptığın iş. Dişlerini sıkıyor ve katlanıyorsun.

Ortaokuldan mezun olmana sadece bir dönem kalmışken işe başladın. Hapiste geçirdiğin bir yılın dışında işçi olarak çalışmayı hiç bırakmadın. Hangi dönemde olursa olsun dürüstlüğünden ve sessizliğinden hiç ödün vermedin. Çalışmak içindeki yalnızlığın garantisiydi. İş, kısa dinlenmeler ve uykunun düzenli ritmi içinde yaşamını yalnız idame ettirebildiğin sürece, ışığın çizdiği dairenin dışında kalan karanlıktan korkmana gerek yok.

Fakat yirmi yaşına kadar yaptığın iş farklıydı.

Bir günde on beş saat çalışıp bir ayda iki gün dinlenirdin. Maaşın erkek çalışanların yarısıydı. Fazla mesai ücreti yoktu. Günde iki kafein hapı *timing* yutsan da uyku bastırırdı. Ayakta uyukladığında ya küfür ya tokat yerdin. Öğleden sonra ağırlaşmaya ve şişmeye başlayan baldırların ve ayakların. Eşyaların çalınma ihtimaline karşı işten çıkan kadın çalışanların üstünü arayan güvenlikçiler. Sütyenin kenarına dokunurken yavaşlayan elleri. Rezillikler. Öksürükler. Sık sık burun kanamaları. Baş ağrıları. Çıkardığın balgam kurumaya başlarken oluşan o yamru yumru siyahımsı izler.

Telegram: @cinciva

"Bizler yüce ve değerli varlıklarız."

Sonğhi Abla sık sık böyle söylerdi. Sonğhi çalışmadığı pazar günleri Çonğge İşçi Sendikası ofisinde, iş ve işçi hukuku dersi alırken notları düzenlice yazar sonra da kendi öğrendiği şeyleri küçük toplantılarda anlatırdı. Sonğhi başta Hanca ideogram öğreteceğini söylediği için endişe duymadan ilk toplantıya katılmıştın. Başka kızların da katıldığı toplantının başlarında önce Hanca çalıştınız. "Hepiniz 1800 temel Hanca ideogramı bilmelisiniz ki gazeteleri doğru dürüst okuyabilesiniz." Her biriniz deftere otuzar karakter yazıp ezberledikten sonra Sonğhi Abla'nın garip iş hukuku dersi başlamıştı. "Diyorum ki... Bizler yüce ve değerli varlıklarız." Her tıkandığında ya da aklına bir şey gelmediğinde Sonğhi bir dua gibi bu cümleyi araya sıkıştırırdı. "Anayasaya göre biz, herkes kadar yüce ve değerliyiz. Ayrıca iş ve işçi kanunlarına göre bizim de eşit haklarımız var." Sonğhi'nin sesi bir ilkokul öğretmeni gibi kibar ve berraktı. "Bu kanun için ölen insanlar var."

İşçi Sendikası, şirket yöneticilerine yakın diğer sendikayı büyük oy farkıyla yenmişti. Bir gün grev kırıcı işçilerle polisler, işçi sendikası çalışanlarını tutuklayıp zorla götüreceklerken, lojmanlarından çıkmış, ikinci vardiyaya işe giden yüzlerce işçi kız polislere karşı etten duvar örmüştü. En büyükleri yirmi bir-yirmi iki yaşlarında, çoğunluğu yirmi yaşından da küçük genç kızlardı. Ne doğru düzgün bir sloganları ne de marşları vardı. "Tutuklamayın. Bizi tutuklayamazsınız." Grev kırıcılar ellerinde sopalarla bağrışan kızlara doğru koştular. Kasklı, zırhlı ve ağır silahlı yüzden fazla polisi, pencerelerine tel örgü çekilmiş çevik kuvvet araçlarını gördün. Bir an *niye böyle silahlanıldı ki*, diye düşündün. *Biz savaşamayız, silahımız bile yok ki.*

İşte o zaman Sonğhi Abla yüksek sesle bağırdı. "Elbiselerinizi çıkarın. Hepimiz birlikte elbiselerimizi çıkaralım." Bu çağrıya hiç tereddütsüz uyarak soyundular. "Tutuklamayın!" diye bağırarak bluzlarını ve eteklerini çıkarıp salladılar. Çünkü hepsi, sahip oldukları en mahrem şeyin, tüm insanların en değerli olduğunu söylediği şeyin, bakirelerin çıplak vücudunun, dokunulamaz olduğuna,

Telegram: @cinciva

onların dokunmayacağına inanmışlardı. Fakat onlar sadece iç çamaşırlarıyla kalan kızları yerde sürükleyerek götürdüler. Çıplak bedenleri toprakta sürüklenirken kum ve çakıllardan çizilerek kanamaya başladı. Saçları dağıldı ve iç çamaşırları yırtıldı. "Hayır, tutuklayamazsınız!" Kulakları patlatacak kadar acı inlemeler arasında düzinelerce sendika üyesini cop ve sopalarla döverek cezaevi aracına tıktılar.

Daha on yedi yaşındaydın. Sonunda sen de sürüklenerek götürülürken ayağın kaydı ve yere kapaklandın. Telaş içindeki sivil polis senin karnına basıp böğrünü tekmeledikten sonra hızla gitti. Toprakta yüzüstü yatarken bilincin önce bir bulanıklaştı sonra geri geldi. Kızların acı çığlıkları hâlâ kulaklarında yankılanıyor, bir uzaklaşıp bir yakınlaşıyordu.

Birisi seni sırtına alıp acil servise götürmüştü. Hastanede bağırsak yırtılması teşhisi kondu ve işten çıkarıldığın tebligatını aldın. Taburcu olduktan sonra diğer kızlarla birlikte göreve iade eylemi yapmayı istemedin ve memleketine döndün. Tamamen toparlandıktan sonra İnçon'a dönüp farklı bir tekstil atölyesinde işe başladın fakat daha bir hafta dolmadan çıkartıldın. İsmin kara listeye alınmıştı. Nihayetinde iki seneden fazla emek verdiğin dokumacılık kariyerinden vazgeçip akrabaların sayesinde Goanğcu'nun Çunğcanğ Caddesi'ndeki kadın terzisinde kalfa olarak işe başladın. Aldığın ücret, fabrikada çalıştığın zamana göre çok daha kötüydü ama işi her bırakmak istediğinde ister istemez Sonğhi Abla'nın söyledikleri aklına gelirdi. "Diyorum ki... Bizler yüce ve değerli varlıklarız." Sonra ona mektup yazardın. *Ben iyiyim abla. Kolay kolay iyi bir terzi olacak gibi değilim ama. Tekniğin zorluğundan ziyade doğru düzgün öğretilmemesi sorun. Yine de sabırla öğrenmeliyim.* Teknik, sabır gibi kelimelerin Hanca ideogramlarını Sonğhi Abla'nın yaptığı küçük toplantılarda öğrendiğin şekliyle eksiksiz yazdın. Mektupları Sonğhi Abla'nın sık sık uğradığı kilise adresine gönderirdin ama cevap pek nadiren gelir, çok da kısa olurdu. *Tabii ki sabırla öğrenmelisin, sen nerede olursan ol, ne yaparsan yap, hep iyi yaparsın.* Bu şekilde bir sene iki sene derken irtibatınız kesildi.

Telegram: @cinciva

Üç yılda büyük zorluklarla öğrendiğin teknikle terzi olduğunda yirmi bir yaşındaydın. O yılın sonbaharı, senden daha küçük işçi bir kız, muhalefet partisinin merkezinde oturma eylemi yaparken öldü. İktidar kızın gazoz şişesinin parçasıyla kendi bileğini kesip üçüncü kattan atladığını duyurmuştu ama sen buna kesinlikle inanmadın. Yapboz birleştirir gibi gazetelerde yayınlanan fotoğraflara, sansürlenip içi boşaltılan köşelere, ayaklanmayı kınayan hiddet dolu başyazılara bakmak zorunda kaldın.

Karnına basıp böğrüne tekme atan sivil polisin yüzünü hiç unutmadın. Merkez İstihbarat Teşkilatının grev kırıcıları bizzat eğitip desteklediğini, yaşanan o şiddetin merkezinde asker bir devlet başkanı olduğunu unutmadın. Acil önlemler bildirisindeki dokuzuncu maddenin anlamını kavrayıp üniversitenin ana kapısında eylem yapan öğrencilerin attıkları sloganı anladın. Ardından Busan ve Masan şehirlerinde ortaya çıkan olayları anlamak için gazetelerdeki yapbozu birleştirdin. Yıkılan telefon kulübeleri, yakılan karakollar, taş fırlatarak mücadele eden öfkeli kitleler. Sadece hayal gücüyle tamamlanabilecek karartılmış cümleler.

Başkan Bak Conğhi'nin suikast sonucu öldüğü ekim ayında kendi kendine sordun. Artık şiddetin merkezindeki adam ortadan kalktığına göre şimdi polisler elbiselerini çıkarıp feryat eden işçi kızları sürükleyerek götüremeyecekler mi? Yere düşen kızın karnına basıp bağırsaklarının yırtılmasına sebep olamayacaklar mı?

Başkan Bak'ın görevlendirdiği söylenen genç General Con Duhoan'ın muzaffer edasıyla tank üzerinde Seul'e girdiğini, hemen arkasından en yüksek mevkii olan Merkez İstihbarat Teşkilatı başkanlığını üstlendiğini gazetelerde okudun. Tüylerin diken diken oldu. *Korkunç şeyler olacak gibi.* "İm Hanım gazete okumayı o kadar çok mu seviyorsun?" Orta yaşlı terzi seni elinde gazeteyle her gördüğünde alay ederdi. "Keşke genç olsaydım, gözlüksüz küçük yazıları okuyabilmek ne güzel..."

Ve o otobüsü gördün.

Kadın terzinin üniversite öğrencisi oğlunu alıp Yongam'da yaşayan kardeşinin evine gittiği güneşli bir bahar günüydü. Öğle

Telegram: @cinciva

vakti birden işin kalmayınca ne yapacağını bilmeden yolda yürürken gözüne o otobüs çarptı. Otobüsün camlarının altına asılmış uzun beyaz pankarta mavi keçeli kalemle yazılmış "SIKIYÖNETİM KALKSIN!" "İŞÇİ HAKLARI GARANTİ ALTINA ALINSIN!" cümlelerini gördün. İş kıyafetli Connam Dokuma Atölyesi çalışanı onlarca kadın işçi otobüsü doldurmuştu. Güneş görmediklerinden ağarmış mantar gibi solgun yüzlü kadınlar ellerinde sopalarla camlardan dışarı kollarını uzatıp aracın gövdesine vurarak şarkı söylüyordu. Daha öncesinden hatırladığın inleyişlerin, kuşların ya da küçük hayvanların seslerinin birleşmiş hâli gibi bir sesti.

Biz adalet savaşçılarıyız, ne güzel, ne güzel

Birlikte ölür birlikte yaşarız, ne güzel, ne güzel

Diz çöküp yaşamaktansa dimdik durarak ölmeyi yeğleriz

Biz adalet savaşçılarıyız

Hâlâ net hatırladığın o şarkıyı takiben bir akıntıya kapılmışçasına o otobüsün kaybolduğu yöne doğru yürüdün. On binlerce insan, çeşitli yerlerden akın ederek meydana yönelmişti. Baharın başından beri eylem yapan üniversite öğrencileri ortalıkta görünmüyordu. Yaşlılar, ilkokullu çocuklar, iş kıyafetli kadın ve erkek fabrika işçileri, kravatlı genç erkekler, döpiyeslerinin altına topuklu ayakkabı giymiş kızlar, *Yeni Köy Hareketi* logolu ceket giymiş amcalar bir silah gibi ellerine uzun şemsiyeler almış. Kortejin önünde Şin İstasyonu'nda vurulan iki gencin cesedi el arabasına yüklenmiş, meydana doğru ilerlemekteydi.

23.50

Dik merdivenleri tırmanıp metro istasyonundan çıkıyorsun. Vagonun klimasının serin rüzgârıyla kuruyan cildin tekrar nemleniyor. Korkunç bir tropikal sıcaklık var. Gece yarısı yakın ancak rüzgâr hâlâ serinlemedi.

İstasyon çıkışındaki hastanenin bilgi panosunu görüp duruyorsun. Sadece gündüzleri sefer yapan servis otobüsünün saatlerinin yazdığı çizelgeyi kısa bir süre inceledikten sonra sırt çantanın

Telegram: @cinciva

askılarının altına ellerini sokuyorsun. Ilık havayı içine çekerek yokuşu çıkıyorsun. Ara ara elini sırt çantanın askılarından çıkarıp boynundan sızan yapış yapış teri siliyorsun.

Birilerinin kepengine beyaz sprey boyayla grafiti çizdiği bir dükkânın önünden geçiyorsun. 24 saat açık büfenin önündeki şemsiyenin altında oturmuş kutu bira içen adamları geçiyorsun. Başını kaldırıp tepenin üstündeki üniversite hastanesine bakıyorsun. Bu geceden çok uzaklarda kalan, o otobüste neşeyle şarkı söyleyen kadınların cıvıltıları kulaklarında yankılanıyor. *Diz çöküp yaşamaktansa dimdik durarak ölmeyi yeğleriz. Bizden önce ölenler için hep birlikte sessizce dua edelim. Aramızdan ayrılanlar için sonuna kadar savaşalım. Çünkü bizler yüce ve değerli varlıklarız.*

00.10

Hastane yerleşkesinin girişindeki karanlık yokuşun iki yanı da ışıklandırılmış; cenaze töreni binası, ana bina ve ek bina kavisli bir yay şeklinde. Çelenklerin dizili olduğu binanın girişini geçiyorsun. Cenaze törenlerinde giyilen beyaz gömleklerinin koluna sarı bant takmış gençlerin ayakta karşılıklı sigara içtiklerini görüyorsun.

Gecenin geç vakti ama uykun yok. Çantan ağır olduğundan sırtın ve omzun terden ıslanmış ama önemi yok. Gerçek hayattan çok, gerçek gibi olan rüyalarını hatırlayarak sürekli yürüyorsun.

Rüyanda yüzlerce demir parçasından yapılmış bir zırh giyiyorsun ve yüksek bir binanın çatısından düşüyorsun. Kafanı zemine çarptığın hâlde ölmüyor, tekrar yangın merdivenine tırmanıyorsun. Tekrar hiç tereddüt etmeden çatıdan atlıyorsun. Yine ölmüyor, yangın merdiveninden çıkıyorsun. Bir kez daha düşmek için. Rüyanın bir katmanı ortaya çıkıyor ve durumun farkında olduğun için kendi kendine soruyorsun, *her seferinde bu kadar yüksekten düşerken üzerimdeki zırh ne işe yarar*? Yine de uyanmak yerine başka bir rüyaya süzülüyorsun. Bedeninin üzerinde devasa bir buzulun baskısını hissediyorsun. Kaskatı kesilmiş bedenin paramparça oluyor. Keşke buzulun altından akıp gitsem diye düşünüyorsun. İster deniz suyu ister petrol ister lav olsun, herhangi bir sıvıya dönüşerek

Telegram: @cinciva

bu ağırlıktan kurtulmalısın. Başka çaresi yok. Bu rüya katmanını da geçince son rüya katmanı seni bekliyor. Beyaz sokak lambası altından karanlığı izleyerek dimdik duruyorsun.

Gerçek hayata yaklaştıkça rüyan daha az acımasız hâle geliyor. Uykun daha da hafifliyor. Bir kâğıt kadar incelerek hışır hışır ederken sonunda uyanıyorsun. Kâbusların bile yanında sıfır kaldığını kavramana sebep olan anılar sessizce başucunda bekliyor.

00.20

Sorun ne diye kendine sormuşluğun var. Her şey geçip gitmedi mi? Sana acı verme ihtimali yüzde bir, hatta binde bir de olsa o kişileri kendi kendine geride bırakmadın mı?

Ne hakla benim hikâyemi başkalarına anlatıyorsun diye dişlerini sıkarak sorduğunda Songhi, soğukkanlılıkla "Hikâyeni anlatman senin için gerçekten zor mu olacak?" diye karşılık vermişti. Senin yaşadıklarını görmezden gelerek bu kadar sakin bir ifadeyle konuşmasını affetmen için geçen on yıl bile yetersiz kalmıştı. "Ben olsaydım senin gibi saklanmazdım. Hayatımın geri kalanını, kendimi koruyacağım diye boşa geçirmezdim."

Sekiz ay evli kaldığın kocan olan adamın uysal sesini hatırlıyorsun. "Gözlerin küçük ama çok güzel", onun ilk sözleriydi. "Senin yüzünü çizecek olsam basit birkaç hat çizmem yeterli. Bir çift göz, burun, ağız, beyaz bir kâğıda uyumlu ve hoş çizgilerle." Onun bir buzağınınkine benzeyen büyük ve nemli gözlerini hatırlıyorsun. Dudaklarının büzülüşünü, göz akı kanlanmış hâlde sana kaçamak baktığı anı hatırlıyorsun. Sana "Öyle yapma," derdi. "Öyle korkunç gözlerle bana bakma."

Biraz önce ofiste okuduğun, "Size baskı yapmak istemem" cümlesiyle başlayan Yun'un uzun ve konudan konuya atlayan mektubunu hatırlıyorsun. "Ben o şiddetin yaşattıklarının, on günlük kısa bir mücadele süreciyle sınırlandırılamayacağını düşünüyorum. Çernobil patlamasının etkilerinin yıllarca devam etmesi gibi. İmkânım olursa on yıl sonra bir makale daha yazmayı düşünüyorum. Lütfen

Telegram: @cinciva

bana yardım ediniz. Hafızanızı yoklayıp şahit olduklarınızı eklememe yardımcı olunuz."

00.30

Ana binada yatış işlemlerinin yapıldığı lobideki ışıklar tamamen kapalı. Sadece ek bina tarafındaki acil servisin girişi aydınlık. Az önce acile bir hasta getiren taşradaki bir hastanenin ambulansı tepe lambasını yakmış arka kapısı açık vaziyette durmakta.

Ardına kadar açık olan kapıdan girip acil koridorunda duruyorsun. İnleyen, telaşla koşuşturan insanları, tıbbi cihazların sert solumalarını, hasta taşınan sedyelerin gürültülü tekerlek seslerini duyuyorsun. Camekânlı kayıt masasının önünde birkaç sıra hâlindeki arkalıksız sandalyelerden birine oturuyorsun.

"Nasıl yardımcı olabilirim?" Kayıt masasındaki orta yaşlı kadın soruyor.

"...Biriyle görüşmeye gelmiştim."

Doğru değildi. Buraya kimseyle görüşmeye gelmedin. Hasta ziyaretine izin verilen sabah saatlerinde gelseydin bile Sonğhi Abla seninle görüşmek ister miydi, bilemiyorsun.

Üzerinde dağcılık kıyafeti olan orta yaşlı bir adam, arkadaşının desteğiyle içeri giriyor. Koluna beceriksizce kırık tahtası sarıldığına bakılırsa gece yürüyüş yaparken sakatlanmışa benziyor. "Tamam, geldik işte." İki sırt çantasını üst üste omzunda taşıyan arkadaşı yaralı adamı teselli ediyor. İkisinin de morallerinin kötü olduğunu yüzlerindeki aynı ifadeden anlıyorsun. Dikkatli baktığında arkadaş değil de kardeşlermiş gibi benzediklerini görüyorsun. "Biraz sabret. Doktor birazdan gelir."

Doktor birazdan gelir.

Sandalyenin ucunda kımıldamadan otururken adamın sihirli bir söz gibi tekrarladığı bu cümleyi dinliyorsun. Uzun zaman önce sana doktor olmak istediğini söyleyen o kızı düşünüyorsun.

Telegram: @cinciva

Sonğhi Abla küçük toplantısına yeni üyeler bulalım dediği için Conğmi'ye konuyu açmıştın. Senin gibi ortaokulu bitirmeden yaşını büyütüp fabrikaya giren, yüzünden gülücük eksik olmayan ufak tefek Conğmi teklifini geri çevirmişti. "Sendika hareketini aktif şekilde yapamam. İşten çıkarılmak da istemem. Hem kardeşim Conğde'nin okul masrafını karşılamalıyım hem de ileride okumaya devam etmeliyim. Okuyup doktor olmak istiyorum."

Bağırsak yırtılması teşhisiyle hastanede yattığın zamandı. Myongdong Kilisesi'nde oturma eylemi yapan bir arkadaşın hasta ziyaretine geldiğinde anlatmıştı.

"...Dört bir yana dağılan ayakkabıları... Conğmi, hepsini toplayıp sendika ofisine götürmüş. Ufaklık hüngür hüngür ağlıyormuş, hâli o kadar içler acısıymış ki..."

Gözaltına alınmamak için debelenirken fırlayan ayakkabılar her tarafa dağılmış olmalıydı. Henüz on beş yaşındaki Conğmi, kendisini neyin ağlattığını bile bilmeden o ayakkabıları bağrına basıp ikinci kattaki sendika ofisine, kimsenin kalmadığı boş odaya çıkarmış olmalıydı.

Arkadaşının ziyarete geldiği o gün öğleden sonra vizite gelen temiz yüzlü doktor ve stajyerleri dikkatlice incelemiştin. O an Conğmi'nin, onlar gibi doktor olmasının mümkün olmayacağını düşündün. Kardeşinin üniversiteden mezun olmasını beklese kendi yaşı otuza yaklaşacak. Ondan sonra ortaokulu dışarıdan bitirme sınavlarına hazırlansa... Mümkün değil. Hem Conğmi o zamana kadar fabrikada çalışmaya da dayanamaz. Sık sık burnu kanardı ve kötü kötü öksürürdü. Yetersiz beslenmeden büyümesi tamamlanmamıştı ve çöp gibi ince bacaklarıyla dokuma makineleri arasında koşuştururken bir yere yaslanıp bilincini yitirmiş gibi uyuklardı. İşi öğrendiği ilk gün dokuma makinelerinin gürültüsünden ürküp, korkudan fal taşı gibi açılmış gözleriyle sana, "Neden bu kadar gürültülü burası? Söylediklerini hiç duyamıyorum," diye bağırmıştı.

Telegram: @cinciva

02.00

Çamaşır suyu kokusunun hâkim olduğu hastane tuvaletindeki aynanın karşısında su şişesini kafana dikiyorsun. Lavaboyu suyla doldurup elini yüzünü yıkadıktan sonra uzun uzadıya dişlerini fırçalıyorsun. Yaklaşık on yıl önce Songhi Abla'yla birlikte olay yerinde uzun süreli oturma eylemi yaptığınız zamanki gibi tuvaletteki sabunla saçını yıkadıktan sonra mendille kuruluyorsun. Çantanın gözünden eşantiyon verilmiş losyonu çıkarıp solgun yüzüne sürüyorsun.

Geçen pazartesi telefonla konuşurken Songhi Abla'nın sesi farklı geldiği için bir an onun yüzünü hatırlayamadın. Ancak telefonu kapattıktan sonra zeki bakışları ve güldüğünde görünen pembe diş etleri aklına geldi. Aradan on yıl geçtiği için yüzü de değişmiş olmalı. Yaşlanmıştır. Eski canlılığını yitirmiştir. Şimdi uyuyordur. Uyurken alçak ve yorgun solukları, hasta bir hayvanınkine benzeyen horlamasıyla bütünleşiyordur.

Yirmili yaşlarındaki Songhi Abla'nın yıllarca kaldığı, polisin öyle rastgele giremediği, yabancı bir papazın işçilere dini anlattığı iki katlı evin çatı katına çekinmeden yatmaya gittiğin kış geceleri, Songhi Abla bir ilkokul öğretmenini andıran dış görünüşüne yakışmayacak şekilde sabaha kadar horlardı. Duvara dönüp yatsan da, naftalin kokulu pamuklu yorganı kafana kadar çeksen de o sesten kaçamazdın.

02.50

Camekânlı kayıt masasının önündeki uzun bankın duvar tarafına sırt çantan kucağında büzülerek oturunca bir an uykuya daldın. Tavşan uykusunda olduğundan her ürkek uyanışında Yun'un e-postasında tekrarlanan sözcükler birer imleç gibi göz kamaştırarak parlıyor. *Şahitlik, anlam, hatıra, gelecek için.*

Ampulün içindeki tel gibi ince sinirlerin uyarmasıyla gözlerini açıyorsun. Uyku mahmurluğuyla loş koridora ve acil servisin karanlık kapısından dışarıya bakıyorsun. Metcezir misali uyku

Telegram: @cinciva

bastırırken acının şiddeti belirginleştiği an, herhangi bir kâbustan daha soğuk o an yeniden geliyor. Yaşadığın her şeyin bir rüyadan ibaret olmadığını teyit eden o an.

"Lütfen hatırlayın," Yun rica etmişti. "Yaşadıklarınızla yüzleşip şahitlik edin."

Fakat bu nasıl mümkün olabilir ki?

Otuz santim uzunluğundaki tahta cetvelin rahmin sonuna kadar sayısız kez girip çıktığına şahitlik ettim diye ifade vermek mümkün mü? Tüfeğin dipçiğinin rahim ağzını yırtıp rahmi ezdiğine şahitlik ettim diye ifade vermek mümkün mü? Kanaman durmadığı için şoka girdiğinde seni hastaneye götürüp kan nakli yaptılar diye ifade vermek mümkün mü? Kanamanın iki yıl devam ettiğine, kan pıhtısının yumurtalık kanalını tıkamasından dolayı ömür boyu çocuk sahibi olamayacağına şahitlik etmek mümkün mü? Başkalarının, özellikle erkeklerin sana dokunmasına dayanamadığına şahitlik etmek mümkün mü? Kısa bir öpüşmenin, yanağını okşayan bir elin, yazın kol ve bacakların açıkken herhangi birinin bakışlarının sana yönelmesinin bile ne kadar acı verici olduğuna şahitlik etmek mümkün mü? Kendi bedeninden nefret ettiğine, tüm sıcak ve arzulu o aşkları tekmeleyip kaçtığına şahitlik etmek mümkün mü? Daha soğuk olan yerlere, daha güvenli yerlere... Yalnızca yaşamak için...

03.00

Oturduğun yerden bir kısmı görünen acil servisin içi, hâlâ gündüz gibi aydınlık. Küçük çocuk mu, yoksa genç bir kız mı olduğunu ayırt edemediğin birinin inleme sesleri geliyor. Anne baba olduğu muhtemel orta yaşlı bir çiftin sesi yükseliyor. Telaşla koşturan bir hemşireyi görüyorsun.

Çantanı sırtına asarak ayağa kalkıp çıkışa doğru yürüyorsun. Park etmiş iki ambulans ay ışığının altında büzülmüş gibi duruyor. Artık rüzgâr ılık değil. Nihayet sıcaklık dindi.

Bir süre el ayak çekilen asfalt yoldan aşağı doğru yürürken girişin yasak olduğu çimenliğe giriyorsun. Çimenliğin ortasından

Telegram: @cinciva

karşıdaki ana binaya doğru yürüyorsun. Çorapların kısa olduğundan budanmamış çimler ayak bileklerini ıslatıyor. Yağmur yağmadan önceki güçlü toprak kokusunu içine çekiyorsun. Birden çimenliğin ortasında üzerleri pankartla örtülü yan yana yatan iki kızın yüzleri aklına geliyor. Perişan bir yüzle pankartı kaldırarak yerlerinden kalkıp çimenlerin üzerinde yürüyen kızların ürkek adımları aklına geliyor. Boğazın kuruyor. Bir saat önce dişlerini fırçalamış olmana rağmen damağında bir acılık var. Ayak bastığın karanlık çimenlerin altındakiler sanki toprak değil de tuz buz olmuş cam parçaları gibi.

03.20

O geceden sonra ıslak havluyu kapı koluna asmadım.

Ama o kış geçene kadar, daha fazla ıslak havlu gerekmeyen bahar geldikten sonra bile kapı tarafından o ses geliyordu.

Hâlâ bazen, şans eseri kâbus görmediğim bir uykudan uyanmaya çalıştığım anlarda o sesi duyuyorum.

Her duyduğumda karanlıkta titreyen göz kapaklarımı açıyorum.

Kimsin?

Kim geliyor?

Kim böyle hafif adımlarla yürüyor?

03.30

Tüm binaların kepenkleri inmişti.

Tüm pencereler kilitliydi.

O karanlık yolda on yedinci günün ayı, buzdan bir göz bebeği misali bindiğin küçük kamyonete bakıyordu.

Kamyonetle sokaklardan geçerken üniversiteli kızlar megafonla halka sesleniyordu. Kızlar tamamen yorulduğunda, "Sesimiz çatallaştı, daha fazla bağıramayacağız." dediklerinde yaklaşık kırk dakika boyunca megafonu eline almıştın. İlk cümlen "Sayın halkımız, lütfen ışıklarınızı yakın," olmuştu. Karanlık pencerelere

Telegram: @cinciva

doğru, kimsenin olmadığı ara sokaklara doğru bağırdın. "Tanrı aşkına, herkes en azından ışıklarını açsın."

Askerlerin o kamyoneti hareket güzergâhlarını deşifre etmemek için şafak vaktine kadar öylece bıraktıklarını sonradan anlamıştın. Gün doğmadan önce tutuklandığınızda kadınlar Goangsan Emniyet Müdürlüğü nezaretine, direksiyondaki gençse Sangmu Harp Okuluna götürülmüştü. Silahlı olduğundan seni diğer kadınlardan ayırdılar ve yerel güvenlik birimine sevk ettiler.

Orada adını söylemiyorlar, sana *kızıl kaltak* diyorlardı. Çünkü eskiden fabrika işçisiydin ve işçi sendikası faaliyetlerinde bulunmuştun. Dört yıl boyunca taşradaki kadın terzisinde saklanarak casusluk emirleri aldığına dair kendi senaryolarını kabul ettirmek için seni her gün sorgu odasındaki masaya yatırdılar. "Seni pis kızıl kaltak. İstediğin kadar bağır. Yardımına kim koşup gelecek göreceğiz." Sorgu odasını sadece titrek bir floresan aydınlatıyordu ve sen ışığın altında aşırı kanama sonucu bilincini yitirene kadar durmadılar.

Serbest bırakıldıktan bir yıl sonra Songhi Abla'yla tekrar görüşmüştün. Sanayi Kilisesi ve Hristiyan Akademisinde onun akıbetini soruşturmuş ve nihayetinde Guro semtindeki bir erişte lokantasında buluşmuştun. Senin hikâyeni dinleyince şaşırmış gibi kafasını sallamıştı.

"Senin hapishanede olduğuna rüyamda görsem inanmazdım. Kendi hâlinde yaşadığını sanıyordum."

Yıllardır süregelen kaçak hayatı ve hapisler yüzünden Songhi Abla'nın yanakları çökmüştü ve şimdi başka biri gibi görünüyordu. Daha yirmi yedi yaşında olmasına rağmen on yaş daha yaşlanmış gibiydi. Buharı tüterek soğumakta olan erişteye bakıp bir süre sessiz kaldı.

"Conghmi, o baharda sırra kadem basmış, biliyor muydun?"

Bu sefer de sen başını salladın.

"Kızcağız bir süre sendika işlerine yardım etmiş. Fakat bizimkilerin kara liste yüzünden sıkıntı çektiklerini görünce işten atılmadan kendisi fabrikadan ayrılmış. Ardından kimse haber alamamış...

Telegram: @cinciva

Bu olayı ben de yeni duydum. İlşin Dokuma Atölyesi'nde çalışırken birlikte akşam okuluna devam ettikleri sınıf arkadaşından."

Kendi anadilini anlayamıyormuşsun gibi Sonğhi Abla'nın dudak hareketlerini sessizce izledin.

"Duyduğuma göre sen orada dört yıl yaşamışsın, o küçük şehirde hiç mi karşılaşmadın?"

Hemen cevap vermen mümkün değildi. Conğmi'nin yüzünü doğru düzgün hatırlaman bile imkânsızdı. Zaten bir şeyleri hatırlayayım diye zihnini zorlayamayacak kadar tükenmiş hâldeydin. Bulanık birkaç parça görüntü gözlerinin önüne geldi ama anında kayboldu. Beyaz teni. Sıkışık ön dişleri. *Doktor olmak istiyorum* cümlesi. Conğmi'nin sendika ofisine kadar kucaklayıp götürdüğü ve artık ismini bile unuttuğun arkadaşının hastaneye getirdiği spor ayakkabıların. Hepsi bu kadardı.

04.00

Ölmek için Goanğcu'ya tekrar gittim.

Serbest bırakıldıktan sonra bir süre ağabeyimin evinde yaşadım ancak haftada iki kez polisin gelmesine daha fazla dayanmam mümkün değildi.

Şubat ayının ilk günlerinde bir şafak vaktiydi. Sahip olduğum en temiz elbiseyi giydim, hafif bir çanta hazırlayıp şehirler arası otobüse bindim.

Bir an Goanğcu gözüme hiç değişmemiş gibi geldi. Fakat her şeyin değiştiğini hissedebiliyordum. Vilayetin ek binasının dış duvarı kurşun izleriyle doluydu. Kat kat giyinmiş koyu renk kıyafetli yayaların yüzleri, şeffaf yaralar kazınmış gibi asık ve biçimsizdi. Yayalara çarpa çarpa aralarından yürüdüm. Karnım aç değildi. Ne boğazım kurumuş ne de ayaklarım üşümüştü. Hava kararana kadar, hatta ertesi günün şafağına kadar sürekli yürüyebilecekmişim gibiydi.

Gımnam Caddesi'nde birden seni gördüm Donğho.

Telegram: @cinciva

Az önce öğrencilerin Katolik Merkezinin duvarına yapıştırdıkları resimlere dikkatlice bakarken.

Her an polisler ortaya çıkabilirdi. O an belki de beni bir yerlerden izliyorlardı. Hızla duvardan bir fotoğraf kopardım. Hemen rulo yapıp cebime koyduktan sonra yürümeye devam ettim. Caddeden karşıya geçerek ara sokağa daldım. Yeni açılmış bir müzik kafe tabelasını gördüm. Beşinci kata kadar nefes nefese merdivenlerden çıktım ve içi mağaraya benzeyen bir odaya girip kahve sipariş ettim. Garson kahveyi getirene kadar kıpırdamadan bekledim. Kuşkusuz, yüksek sesli müzik çalıyor olmalıydı ancak derin bir suya dalmış gibiydim ve hiçbir şey duymuyordum. Sonunda tamamen yalnız kalınca fotoğrafı çıkarttım.

Donğho, resimde sen vilayet binasının avlusunda yanlamasına yatıyordun. Silahın geri tepmesiyle kol ve bacakların iki yana açılmıştı. Yüzün ve göğsün göğe, vurulurken dizlerinin üstüne düştüğün için de bacakların iki yana açık hâlde yere dönüktü. O hâlin son nefesini verirken nasıl bir acı hissettiğini ispatlıyordu.

Nefes almak imkânsızdı.

Ses bile çıkaramadın.

Yani sen o yaz ölmüştün. Benim bedenimden bitmeksizin kan akarken senin bedenin toprağın altında acıyla ve hızla çürümekteydi.

O an sen beni hayata döndürdün. Bir anda benim kanım fokur fokur kaynayıp yeniden canlandı. Kalbimin patlayacağını hissettiren bir acının gücüyle, bir öfkenin gücüyle.

04.20

Hastanenin yanındaki otoparkın güvenlik odasının ışıkları açık. Kahverengi döner koltuğa sırtını yaslamış ağzı aralık uyuyan yaşlı güvenlikçiyi görüyorsun. Güvenlik odasının saçağında loş ışıklı bir ampul var. Işığın aydınlattığı beton zemin kanatlı böcek ölüleriyle dolu. Birazdan gün doğacak. Hava giderek aydınlanacak ve kavurucu ağustos sıcağı kendini gösterecek. Yaşayıp hayatını kaybeden her şey hızla çürüyüp gidecek. Çöplerin atıldığı sokaklardan kötü kokular yayılacak.

Telegram: @cinciva

Uzun zaman önce Donğho ile Insuk'un alçak sesle konuştuklarını hatırlıyorsun. Donğho "Neden cesetler bayrağa sarılıyor? Neden millî marş okunuyor?" diye sormuştu. Insuk'un nasıl cevap verdiğini hatırlayamıyorsun.

Şimdi olsa sen nasıl cevap verirdin acaba? *Bayrakla, bir tek onunla sarılması gerekir. Çünkü bizlerin katledilen birer et yığını olmadığımızı herkesin anlaması lazım, ölenleri çaresizce ve sessizce anmak için millî marş okunuyor.*

O yazdan bu güne yirmi küsur yıl geçti. *Kökünü kurutmamız gereken kızıl komünist.* Onların küfürler savurarak bedeninden aşağı su boca ettikleri ânı geride bırakıp bu günlere kadar geldin. Artık o yaz öncesine dönmenin yolu yok. Katliamın öncesine, işkencenin öncesindeki dünyaya dönüş yolu yok.

04.30

O ayak seslerinin kimin olduğunu bilmiyorum.

Hep aynı kişi miydi, yoksa her seferinde farklı biri miydi onu da bilmiyorum.

Belki de teker teker gelmiyorlardı. Sayısız insan belirsizce yayılıp birbirlerine nüfuz ederek, hafif hafif tek bir bedene dönüşüp geliyorlardı belki de.

04.40

Bazen düşünüyorsun.

Güpegündüz, sakin bir tatil gününün öğleden sonrası güneşin aydınlattığı pencereden bakarken aniden Donğho'nun yüzü aklına geldiğinde, gözünün önünde beliren o bulanık şey ruh değil mi acaba? Hatırlayamadığın rüya yüzünden yanakların ıslak uyandığın şafaklarda Donğho'nun yüz hatları birdenbire belirginleştiğinde, ruhu da tereddütle orada oluyor mu acaba? Eğer ruhların yeri varsa orası karanlık mıdır yoksa belirsiz aydınlık mıdır? Donğho, Cinsu,

Telegram: @cinciva

kendi ellerinle temizlediğin vilayet binasındaki o insanlar orada toplanmışlar mıdır yoksa teker teker dağılmışlar mıdır?

Cesur da, güçlü de olmadığını iyi biliyorsun.

Senin seçimin her zaman en kötü durumdan kaçmak yönündeydi. Polis ayağıyla kasıklarına bastığı zaman sendikadan ayrıldın. Cezaevinden çıktıktan sonra Sonğhi Abla'yla bir müddet işçi hareketine katıldın ama Sonğhi Abla'dan farklı olarak sadece ılımlı ofis işlerini üstlendin. Sonğhi'nin tüm karşı çıkmalarına rağmen görüşü farklı bir topluluğa geçtin. Derin yaralar alacağını bile bile bir daha Sonğhi'yi aramadın. Şimdi omuzlarına baskı yapan sırt çantandaki ses kayıt cihazını ve kasetleri, pazartesi sabahı postaneye uğrayıp Yun'a geri göndereceksin.

Ancak aynı zamanda şunu da biliyorsun. O ilkbaharda yaşananlar tekrar başına gelse belki de yine aynı seçimi yapacaksın. İlkokulda yakar top oyununda hızla kaçarken en son yalnız kalınca topu yakalaman gereken o ânın gelmesi gibi. Kızların otobüsten yayılan, gürültülü ve neşeli şarkılarının peşinden meydana doğru, silahlı askerlerin koruduğu meydana doğru yürümen gibi. Sonuna kadar kalacağım diye sakince elini kaldırdığın o son gece gibi. Sonğhi Abla "Daha fazla kurban veremeyiz," demişti. *Arkamızdan kurbanlar demelerine izin veremeyiz.* Yeni doğan ayın çatı katındaki kızları sessizce yukarıdan izlediği bir ilkbahar akşamıydı. O akşam ağzına şeftali dilimini tıkan kimdi? Hatırlaman mümkün değil.

04.50

Sonğhi Abla'yla buluşup ne söylemek istediğimi bilmiyorum.

Ablama sırtımı döndüğüm an,

Yüreğime çimento dökmüş gibi ablam hakkındaki her şeyi, karışık, sıcak, dağınık olan her şeyi bir seferde tıkadığım o an,

O âna yanlışlıkla değinmeden onunla görüşebilir miyim acaba?

Farz edelim görüşebildim, ne söyleyebilirim ki?

Telegram: @cinciva

Hastaneye sırtını dönüp yürüyorsun. Belirsiz bir aydınlık çimenlerin üzerine yayılıyor. İki elini arkaya götürüp, omuzlarına baskı yapan demir gibi sırt çantasını kaldırıyorsun. Küçük bir çocuğu sırtında taşır gibi. Kundağın altına elini koyup avuturmuş gibi.

"Ben de sorumlulardan biriyim, değil mi?"

Dudağını ısırmış, gözünün önündeki mavimsi karanlığa soruyorsun.

Donğho, sana eve git deseydim, gimbabı'yı paylaşıp yedikten sonra ayağa kalkarken sana yalvarsaydım sen orada kalmazdın değil mi?

Bu yüzden mi şimdi bana geliyorsun?

Neden benim hâlâ yaşadığımı sormak için mi?

Gözlerin sanki keskin bir bıçakla çizilerek kızarıyor ve yürüyorsun. Acil servisin ışığına yönelerek hızla ilerliyorsun.

05.00
Hayır,
Ablamla görüşüp söyleyecek tek bir sözüm var.
İzin verilirse.
Eğer izin verilirse.

Cenaze salonuyla acil servisin önündeki yolu, hastanenin ek binasıyla ana binanın girişini aydınlatan sokak lambaları aynı anda sönüyor. Yüzünü kaldırıp yolun ortasına çizilmiş düz beyaz şeridi takip ederek yürüyorsun. Serin yağmur damlaları başına, spor ayakkabılarınla adımladığın asfalta düşerek yayılıyor.

Ölme.

Lütfen ölme.

Telegram: @cinciva

Telegram: @cinciva

6. Bölüm

Çiçeklerin Açtığı Tarafa Doğru

Oğlanın Annesi, 2010

O oğlanı takip ettim.

Oğlanın adımları hızlı, bense yaşlı olduğumdan ne kadar hızlı yürümeye çalışsam da yetişebilmem mümkün değildi. Birazcık başını yana çevirse yüzü görünecek gibiydi ama hiçbir yere bakmadan öylece dosdoğru gidiyordu.

Son zamanlarda hangi ortaokul öğrencisi saçını öyle kısa kestirirdi ki? Senin o top gibi kafanı nerede görsem tanırım, kesinlikle sendin. Küçük ağabeyinin giydiği okul önlüğü senin üstünde çok büyük dururken, üçüncü sınıfa geçtiğinde tam olmuştu. Sabah sen okul çantanı alıp çıkarken arkandan hayranlıkla bakardım, önlük çok yakışmıştı. Fakat o çocuk çantasını nereye koyduysa boş ellerini sallaya sallaya gidiyordu. Beyaz tişörtünün altındaki ince kolların kesinlikle sen olduğunu kanıtlıyordu. Dar omuzların, ince belin ve yürüyüşün, su geyiği gibi öne eğik boynunla kesinlikle sendin.

Sen bir kere bana gelmiştin. En azından şöyle önümden bir geçip gidişini göstermek için gelmiştin ama bu yaşlı kadın seni kaçırmıştı. Bir saat pazar tezgâhlarının arasında ve ara sokaklarda döne döne seni arasam da yoktun. Dizlerimin bağı çözülüp başım dönünce yere oturdum. Ama mahalledeki insanlarla karşılaşmak büyük sorun olacağından, başım hâlâ dönse de yerden destek alarak ayağa kalktım.

Telegram: @cinciva

Pazara kadar seni takip ederken ne kadar uzağa gittiğimi fark etmemiştim ama eve dönerken ağzım dilim kurumuştu. Cebime beş kuruş para koymadan evden çıktığım için herhangi bir dükkâna girip bir bardak soğuk su istemeye çekiniyordum. Biri bana *bunak dilenci*, diye küfreder diye korkmuştum. Karşıma her duvar çıktığında elimle tutunarak yavaş yavaş yürüdüm. Baş döndürücü hâlde tozların havalandığı inşaatın yanından, elimle ağzımı kapatıp öksürerek geçtim. Peşinden giderken nasıl fark etmemişim. Böyle gürültülü bir inşaatın olduğunu, yolların bu kadar çukurlu olduğunu nasıl fark etmemişim.

♠

Geçen yaz aşırı yağışlardan evimizin önünde çukurlar oluşmuştu. Yoldan geçen çocukların ayakları ikide bir bu çukurlara batıyordu. Bebek arabalarının tekerlekleri de batınca kolay kolay çıkmadığından çukurlar epey tehlikeli hâle gelmişti. Sonunda belediyeden gelen işçiler yeni asfalt döşediler. Eylülün ilk günleriydi ve o sıcakta çok sıkıntı çekmişlerdi. El arabasında taşıdıkları fokur fokur kaynayan asfaltı döküp yolu bir güzel düzlediler.

İşçilerin mesaiyi bitirdiği bir akşam dışarı çıktım. Girilmesin diye şeritle etrafını çevirdikleri için kenardan ağır adımlarla yürüdüm. Hâlâ sıcaktı. Ah o sıcaklık ayak bileklerime, baldırıma, sızlayan dizime doğru ne de güzel yayılıyordu. Ertesi günün sabahı acaba asfalt kurumuş mudur diye yavaş yavaş asfaltın üzerinde de yürüdüm. Kenarından yürüdüğümden daha da sıcaktı. Bu yüzden öğlen de, akşam da, bir sonraki günün sabahı da onun üzerinde yürüdüm. Seul'e gidip gelen büyük yengen şaşkınlıkla sordu:

"Anne, insan yerinden kımıldamadığı hâlde sıcaklıyor. Neden asfaltın üzerinde dolaşıyorsun ki?"

"Üşüdüğüm için böyle yapıyorum. Burası ne kadar sıcak biliyor musun? Ağrıyan yerlerimi sıcak tutmam gerek."

"Anne, bugünlerde bir tuhafsın."

Telegram: @cinciva

Birkaç yıldır her fırsatta anne gel bizde kal diyen büyük ağabeyin kafasını sallamış, "Anne, sana bir hâller oluyor ya," diye homurdanmıştı.

Asfalt aralıksız üç gün boyunca sıcak kalmıştı ama sonra soğudu. Üzülecek bir durum değildi ama üzülmüştüm. Az önce öğle yemeği yedikten sonra da bir süre o asfaltın üzerinde bekledim. Soğumuş olsa da hâlâ birazcık sıcaklık vardı. Hem belki sen geçen seferki gibi hızla buradan geçersin.

O gün neden isminin bir hecesiyle bile sana seslenemediğimi, dudaklarım birbirine sımsıkı yapışmış hâlde neden hırıltılı nefeslerle peşinden koşturduğumu bilemiyorum. Eğer bu sefer sana seslenirsem hemen dönüp bak e mi? Bir cevap vermesen bile olur, sessizce dön bak yeter.

♠

Hayır.

Bunun mümkün olmayacağını biliyorum.

Seni kendi ellerimle toprağa verdim ben. Üzerinde beden eğitimi dersinde giydiğin gök mavisi eşofman takımı vardı ve ben onları beyaz tişört ve altlı üstlü siyah bir kışlık kıyafetinle kendi ellerimle değiştirdim. Kemerini de düzgünce bağlayıp temiz beyaz çoraplar giydirdim. Seni ahşap kaplama tabuta koyup çöp kamyonunda götürürken, seni korumak için ön tarafa oturdum. Kamyonun nereye gittiğini bile takip etmeden ve gözlerimi ayırmadan sadece senin olduğun arka tarafa baktım.

Etrafında hiçbir şey olmayan kumul bir tepenin üzerinde siyah kıyafetli yüzlerce insanın tıpkı karıncalar gibi tabut taşıyarak yürüdüklerini hatırlıyorum. Ağabeylerinin dudaklarını ısırarak ağladığını da hayal meyal hatırlıyorum. Baban hayattayken bana demişti ki, o an ben ağlamayıp yerden bir avuç çimen koparak çiğnemişim. Yuttuktan sonra diz çökerek kusmuşum. Hepsini kustuktan sonra tekrar bir avuç daha koparıp çiğnemişim. Ama ben bu yaptıklarımı hiç hatırlamıyorum. Mezarlığa gitmeden önceki her şey hafızamda net ama. Tabutun kapağı kapatılmadan önce son kez

Telegram: @cinciva

gördüğüm yüzün ne kadar da solgundu. Teninin ne kadar beyaz olduğunu ilk kez o an fark etmiştim.

Daha sonra küçük ağabeyin söylemişti. Silahla vurulunca çok fazla kan aktığı için yüzünün bembeyaz olduğunu. O yüzden tabutun hafif olduğunu. "Her ne kadar yaşıtlarından küçük olsa da tabutun öyle hafif olmasına imkân yok!" demişti. Ardından gözünü kan bürümüş gibi "Bunun intikamını ben alacağım," dedi. Ben şaşkınlıkla "O da ne demek?" diye çıkıştım. "Devletin öldürdüğü kardeşinin intikamını nasıl alacaksın? Senin de başına bir şey gelirse ben ölürüm."

Aradan otuz yıl geçtiği hâlde senin ve babanın ölüm yıl dönümlerinde küçük ağabeyinin kıpırdamadan dikilip ağzını sımsıkı kapattığını görünce yüreğim bir tuhaf oluyor. Hâlbuki senin ölümün onun yüzünden değil ki? Neden arkadaşlarının içinde en önce onun kamburu çıkıp saçları beyazladı? Hâlâ intikam almayı mı düşünüyor? İşte bu düşünceler içimi acıtıyor.

Yine de büyük ağabeyinde acıdan eser yok, her şeye olumlu gözlerle bakarak hayatına devam ediyor. Ayda iki kez gelinle birlikte ziyarete gelir. Bazen günübirlik karısından habersiz gelerek hem beni yemeğe götürür hem de harçlık verir. Dizimin dibindeki küçük ağabeyinden daha düşünceli ve şefkatli.

Babanın, büyük ağabeyinin ve senin ortak özelliğiniz belinizin ince ve uzun olmasıyla omuzlarınızın düşük olması. Büyük ağabeyinle senin göz biçimleriniz ve ön dişlerinizin hafif aralık olması tıpatıp aynı. Son zamanlarda da büyük ağabeyin tavşan gibi ön dişlerini göstererek sırıtınca göz kenarlarında derin kırışıklar belirse de hâlâ genç bir delikanlı gibi saf ve temiz görünüyor.

Büyük ağabeyin on bir yaşına girdiğinde sen doğdun. Kız gibi bir oğlan olduğundan sen doğduktan sonra okuldan "Bebeği görmek istiyorum," diye bağırarak nefes nefese gelirdi. Senin gülüşünün çok güzel olduğunu söyleyip bir eliyle ensenden dikkatle destekleyerek kucaklar ve sen gülene kadar seni sallardı. Bir yaşını

Telegram: @cinciva

doldurduktan sonra seni kundakla sırtına alıp avluda zıplayarak dolanır, melodisini bile tutturamadan bir şarkı mırıldanırdı.

Böyle hassas bir çocuğun küçük ağabeyinle kavga edeceğini kim bilebilirdi ki? Yirmi yıldan fazladır, şimdi görüştüklerinde bile birbirlerine karşı soğuktular ve uzunca sohbet edemez olmuşlardı.

Babanın cenaze töreninden sonra eve dönmüş, ölümünün üçüncü gününde yapacağımız anma töreni için hazırlık yapıyorduk ki birden bir şeyin kırılma sesi duyuldu. Hızla koştum ve ne göreyim; biri yirmi altı, öbürü otuz bir yaşındaki bu koca herifler kesik kesik soluyarak birbirlerinin yakasına yapışmışlardı. Büyük bir hiddetle bağırıyordu:

"O küçücük şeyi elinden tutup zorla getirebilirdin, günlerce orada durmasına neden razı oldun? Son gün neden annemi tek başına gönderdin diyorum sana! Nasıl olur da konuşsam bile işe yaramıyordu diyebilirsin? Orada kalınca öleceğini bile bile, olacakları bile bile... Nasıl böyle bir şey yaparsın?!"

Küçük ağabeyin hırıltılar çıkararak tek bir laf etmeden ağabeyinin üstüne atıldı ve onu yere düşürdü. Tıpkı bir hayvan gibi inlerken kesik kesik söyledikleri zor anlaşılıyordu.

"Ağabey, sen ne biliyorsun ki... Seul'deydin... Sen nereden bileceksin ki... O zamanki durum hakkında ne biliyorsun ki?"

İkisinin boğuşmalarına engel olmayı bile düşünemeyip mutfağa geri döndüm. Hiçbir şey düşünmek istemiyordum. Sanki hiçbir ses yokmuş gibi mücver yaptım, şişlere et dizdim ve çorba pişirdim.

Artık hiçbir şeyden emin değilim.

Son gün seni almaya geldiğimde, sen öyle masumca "Akşama eve döneceğim," dememiş olsaydın ne yapardım acaba? Gönül rahatlığıyla eve gidip babana şöyle demiştim:

"Saat altıda kapıyı kilitleyip eve geleceğim, dedi. Hep birlikte akşam yemeği yeriz diye söz verdi."

Telegram: @cinciva

Fakat saat yedi olduğu hâlde eve gelmeyince küçük ağabeyin ve ben evden çıktık. Sıkıyönetim olduğu için sokağa çıkma yasağı saat yedide başlıyordu ve o akşam askerler gelecek diye etrafta kimsecikler yoktu. Tam kırk dakika yürüdük ama Ticaret Odasının ışıkları kapalıydı ve hiç kimse yoktu. Vilayet binasının önüne gittiğimizde silahlı halk ordusu askerleri oradaydı. "Küçük oğlumu görmem gerek," diye yalvardım. Fakat o gepegenç askerlerin beti benzi atmış yüzleri sertleşti ve "Olmaz, içeri kimseyi gönderemeyiz," diye kestirip attılar. "Birazdan sıkıyönetim askerleri tanklarla gelecekmiş. Burası tehlikeli, hemen evinize gidin," dediler.

"Tanrı aşkına, lütfen içeri girmeme izin verin," diye yalvardım. "En azından benim küçük oğlumu çağırıverin, kısa bir süre dışarı gel deyiverin."

Yakarışıma dayanamayan ağabeyin kendim içeri girip kardeşimi bulayım deyince içlerinden biri şöyle dedi,

"İçeri girerseniz çıkamazsınız. İçeride sadece ölümü göze alanlar kaldı."

Küçük ağabeyin, "Ama girmeme izin verin," diye tam ses tonunu yükseltecekti ki ben ona engel oldum.

"Donğho, fırsat bulunca kendi ayaklarıyla çıkar gelir. Bana kesinlikle söz verdi çünkü."

Dört taraf karanlık olduğu için böyle demiştim. Hemen karanlıktan askerler çıkacakmış gibi geldiğinden böyle demiştim. Böyle giderse kalan oğlumu da kaybedeceğim endişesiyle böyle demiştim.

İşte seni sonsuza kadar böyle kaybettim.

Kendi ellerimle küçük ağabeyini kolundan çekip kendi ayaklarımla arkamı dönerek eve gittim. Ölüm sessizliğinin hâkim olduğu o karanlık caddede kırk dakika boyunca ikimiz de ağlayarak yürüdük ve eve geldik.

Artık ben hiçbir şey bilemiyordum. Halk ordusundaki, korkudan betleri benizleri atmış o delikanlılar da ölmüş müydü acaba? Öyle boşuna öleceklerdiyse neden beni içeri almamakta o kadar direndiler acaba?

Telegram: @cinciva

♠

Ağabeylerin bana gelip gittikçe yüreğimde daha büyük bir boşluk hissediyorum. Evin girişine çıkıp güneşte durarak günlerimi geçiriyorum. Eskiden duvarın diğer tarafında, bitişiğimizde bir taş ocağı vardı ve biraz gürültüsü olsa da gün ışığı eve iyi girerdi. Yerine bu üç katlı bina yapıldığından beri ancak saat on bir olunca ev aydınlanabiliyor.

Bu evi almadan önce o taş ocağının arka tarafındaki sokakta uzun süre yaşamıştık. Pek de hava almayan, arduvaz çatılı el kadar bir ev olduğu için ağabeylerin taş ocağının çalışmadığı pazar günlerini severlerdi. Kocaman taşların arasında koşarak saklambaç ve yakalamaca oynarlardı. Önüm arkam sağım solum sobe, saklanmayan ebe. Taş ocağının en ucundan bağırdıklarında sesleri avludan duyulurdu. İşte böyle gürültülü oğlanlar hangi ara büyüdüler de bu kadar sessizleştiler bilmem.

Büyük ağabeyin Seul'e çalışmaya gidince durumumuz iyileştiği için bu eve taşındık. Tek bir sedir koyunca avluda adım atacak yer kalmaması içimi daraltıyordu ama güllerin büyüdüğü, çiçeklerle çevrili bir eve sahip olmak o kadar güzeldi ki... Küçük ağabeyinle ders çalışın diye ikinize bir oda verdik ve bütçeye destek olsun diye de girişteki ayrı odayı kiraya vermeye karar verdik. Odayı ufak tefek, sessiz sakin bir genç kızla seninle akran kardeşi kiralamıştı. Sonra böyle şeyler olacağını kim bilebilirdi ki? Ağabeylerinle senin aranda yaş farkı çok olduğu için sana bir arkadaş çıkması ne de güzel olmuştu. Conğde ile senin okul forması giyip yan yana okula gitmeniz içimi rahatlatıyordu. Tatil günlerinde, avluda badminton oynarken tüy topunuz taş ocağına kaçınca kim gidip alacak diye taş-kâğıt-makas yaparken gülüşmelerinizi dinlemek ne güzeldi.

Conğmi ile kardeşi Conğde nereye kayboldular?

Kaybolmalarının ardından çocukların babası Goanğcu'ya geldi. Aklını kaçırmış gibi dolanırken nutkum tutulmuştu, onu doğru düzgün teselli bile edemiyordum. Adamcağız yaptığı işi bırakıp o tek göz odada bir sene geçirdi ve kafayı yemiş gibi sürekli devlet

Telegram: @cinciva

kurumlarını arşınladı. Ne zaman cesetlerin gömüldüğü yerin bulunduğu yahut bir barajdan cansız bedenlerin yüzeye çıktığı söylense gece gündüz demeden koşup giderdi.

"Bir yerlerde yaşıyorlardır. Muhakkak ikisi birlikte hayattadır."

Fitil gibi sarhoş olana kadar içip mutfağa gelerek delirmiş gibi mırıldanması hâlâ gözümün önünde. Küçük suratlı, basık burunlu bir adamdı. O olay olmadan önce gözlerinde oğlundaki gibi neşe dolu hınzır parıltılar olduğuna eminim.

Sanırım adamcağız uzun yaşayamadı. Tüm ölenler yeni mezarlığa taşınırken kayıp yakınları da sembolik olarak mezar taşlarına isim yazdırmışlardı. Küçük ağabeyin sırf o çocukların akıbetini öğrenmek için gidip bakmıştı ama Conğmi ile kardeşi Conğde'nin isimlerinin olmadığını söylemişti. Babaları yaşıyor olsaydı neden mezar taşını yazmaya gelmesin ki?

Kimi zaman ne diye o odayı kiraya verdim diye düşündüğüm olur... Kuş kadar kira alacağım diye... Conğde bu eve girmeseydi sen Conğde'yi arıyorum diye o kadar çabalamayacaktın... Böyleyken ikinizin badminton oynarken gülüşmeleriniz aklıma geldikçe tek suçlu benim diyorum... Tek suçlu benim diye diye başımı sallıyorum. Doğru, ben o zavallı çocukları suçlayarak çok büyük bir günaha girdim. Tek suçlu benim.

Birkaç gün önce güneş battığı sırada Conğmi'nin yüzü belli belirsiz gözümde canlandı. Gerçekten çok güzeldi... *Böyle güzel bir insan nasıl sırra kadem basar*, diye düşünerek karanlık avluya baktım. O güzel kızın bizim eve girerek çamaşır sepetini kucaklayışı, elinde şapır şapır su damlayan spor ayakkabısı ile diş fırçası, avluda ceylan gibi sekmesi sanki önceki hayatımda gördüğüm bir rüya gibi.

♠

Ölenle ölünmüyormuş. Hayat bir şekilde devam ettiği için seni kaybettiğim hâlde yemek yemeye devam ettim. Conğde'nin babası odayı boşaltıp gittikten sonra içimde garip duygular uyandıran o

Telegram: @cinciva

odanın kapısına kilit vurdum ve aksatmadan dükkâna giderek satış yaptım.

Sadece ismimi yazdırdığım, bir kez bile katılmadığım Ölü Yakınları Birliğinin toplantısına ilk gidişim, başkan yardımcısı olan annenin telefon etmesiyle olmuştu. O asker kökenli devlet başkanı buraya geliyor, o katil buraya geliyor dedikleri için... Ama senin kanın henüz kurumamıştı.

Zaten o günlerde derin bir uyku çekemiyor, yatakta dönüp duruyordum ama o günden sonra bir daha hiç uyuyamadım. Baban da uyuyamıyordu. Ömür boyu hastalık çeken hassas bir adam olduğundan istemeyerek onu evde bırakıp toplantıya tek başına gittim. İlk kez gördüğüm annelerle selamlaştım. Pirinç satış dükkânı işleten grup başkanı kadının evinde gecenin geç saatine kadar pankart ve afiş hazırladık ve eksik kalanları herkes evine gidip yapsın diyerek ayrıldık. Ayrılacağımız vakit tokalaşırken tuttuğum o soğuk ten... İçi boş bostan korkuluğuna benzeyen o elleri tutup korkuluğa dönmüş sırtlarımızı sıvazlayarak yüzlerimizi inceledik. İfadesiz yüzler ve ifadesiz gözlerle yarın görüşürüz diye vedalaştık.

Hiç korkmamıştım.

Hem ölsem de fark etmez diye düşünürken korkacak ne olabilirdi ki? Matem kıyafetlerimizi giyip hep birlikte o katilin bindiği aracın gelmesini bekledik. Gerçekten de sabah erkenden o şerefsiz geldi. Ama hep bir ağızdan aynı anda slogan atma planımız alt üst olmuştu. Feryat figan bağrışmalar mı dersin, baygınlık geçirenler mi dersin, saçımız başımız dağılmış, matem kıyafetlerimiz lime lime olmuştu. Pankartları açmamızla polislere kaptırmamız bir oldu. Hepimizi sürükleyerek karakola götürdüler. Bitap hâlde karakolda otururken başka bir yerde gösteri yapmaya hazırlanan Malul-ler Birliği üyesi gençler yakalanıp getirildi. Asık suratlarla sıraya girmiş içeri girerlerken bizimle göz göze geldiler ve içlerinden bir genç aniden ağlayarak bağırdı.

"Anneler neden buradalar? Anneler ne suç işledi ki?"

Telegram: @cinciva

O an kafam sersemledi. Gözüm kararmış, tüm dünya kapkaranlık olmuştu. Yırtılan matem kıyafetimin eteğini toplayıp sehpanın üzerine çıktım. Kekeleyerek kısık sesle mırıldandım.

"Doğru, ben ne suç işledim ki?"

Sinirden duvarda asılı olan o katilin fotoğrafını indirdiğimde polisler kanatlanmış gibi masaların üzerinden paldır küldür atlayarak beni tutmaya çalıştılar. Çerçeveyi ayağımla kırarken cam parçaları ayağıma battı. Ne gözyaşlarımın aktığının ne de kanımın fışkırdığının farkındaydım.

Ayaklarım kanadığı için polisler beni alıp hastaneye götürdü. Baban haberi alınca acil servise geldi. Doktor ve hemşireler ayak tabanlarımı yarıp içindeki cam kırıklarını çıkarıp sargı yaparken babandan bir ricada bulundum. "Eve bir gidip gelsen. Dün gece hazırlayıp getirmediğim bir pankart dolabın içinde kaldı."

O gün, gün batımında babanın omzuna tutunarak yalpalaya yalpalaya hastanenin çatı katına çıktım. Pankartı korkuluklara asıp bağırdım. "Oğlumu bana geri verin! Kana susamış kasap Con Duhoan'ı parçalara ayıralım." Öfkeden kan beynime sıçramıştı. Polisler yangın merdiveninden çıkıp gelene kadar, beni omuzlayıp hasta yatağına zorla yatırdıkları âna kadar öyle bağırdım.

Sonrasında da, ondan sonrasında da sürekli böyle savaş verdim. Her görüşmenin sonunda anneler ayrılırken birbirlerinin ellerini tutup, omuzlarına dokunup, gözlerinin içine bakarak tekrar görüşelim diye sözleşirdi. Herkes kıt kanaat geçinirken bir de para toplayıp otobüs kiralayarak Seul'deki mitinglere giderdik. Bir keresinde insafsız herifler bizim otobüsün içine göz yaşartıcı bomba attığı için bir anne nefessiz kalarak yere yığılmıştı. Hepimizi yakalayıp penceresi tel örgülü polis aracıyla götürürken, o herifler boş yola içimizden bir kişiyi aşağı atıp bir süre sonra tekrar birini aşağı attılar... Böylece hepimizi dağıttılar. Yol bilmeden iz bilmeden yolun kenarından yürüdüm de yürüdüm. Tekrar diğerleriyle bir araya gelip birbirimizin sırtını sıvazlayana kadar. Soğuktan mosmor kesilmiş dudaklarımıza karşılıklı baktığımız âna kadar.

Telegram: @cinciva

Verdiğimiz bu mücadelede sonuna kadar birlikte olmaya sözleşmiştik ama ertesi sene baban hastalandı ve sözünü tutamadı. Kışın vefat ettiğinde hem kırılmış hem üzülmüştüm. Beni bu cehennemde bir başıma koyup tek başına gitmesine...

Fakat ölümün ardındaki dünyayı ben bilmiyorum. Orada insanlar buluşup ayrılıyor mu, bir yüzleri, bir sesleri var mı, mutluluk ya da hüzün hissediyorlar mı bilmiyorum. Babanın bu dünyadan ayrılışı karşısında kendime acımam mı gerekiyordu yoksa babana imrenmem mi gerekiyordu nereden bileyim...

İyi kötü kış geçip bahar geldi. Bahar gelince her zamanki gibi ben yeniden deliriyordum. Yaz gelince bitkin düşüp günlerce hastalık çekiyor, nihayet sonbaharda zar zor nefes alıyordum. İşte böyle devam ederken artık kışları tüm vücudum donar oldu. Sonra her ne kadar sıcak ve rutubetli olan yaz tekrar gelse de artık terlemiyordum. Soğuk iliklerime, yüreğime kadar işlemiş.

♠

Donğho'm, tekne kazıntım. Seni otuz yaşındayken doğurdum. Sol göğsümün ucu doğuştan anormal olduğundan ağabeylerin hep sütün iyi geldiği sağ göğsümden emerdi. Sol göğsümü emmedikleri için şişer, sertleşirdi. Hâlbuki sağ göğsüm hep yumuşak kalırdı. Ama yıllarca bana çirkin gelen sol göğsümün ucunu sen reddetmemiştin. Sol göğsümü ağzına verir vermez tuhaf görünen göğüs ucumu uysalca emerdin. Dolayısıyla iki göğsüm de eşit şekilde hafifçe sarktı.

Donğho'm, kadersiz yavrum, göğsümü emerken ne de güzel gülerdin. Bezine yaptığın sarı kakanın hoş bir kokusu olurdu. Tıpkı yavru bir kedi gibi emeklerken bulduğun her şeyi ağzına götürürdün. Bir keresinde ateşin çıktı, suratın morardı ve havale geçirir gibi ekşimiş sütü göğsüme kustun. Zavallı yavrum, seni sütten kestiğim zaman tırnağın bir kâğıt gibi incelesiye kadar başparmağını emmiştin. "Tay tay tay, gel bana." Ellerimi çırptığımda bana doğru bir adım, iki adım atmıştın. Gülerek yedi adım atıp bana sarılmıştın.

Sekiz yaşındayken "Ben yazı sevmiyorum ama yaz akşamlarını seviyorum," dediğinde pek de önemli olmayan bu sözün o kadar hoşuma gitmişti ki içimden *bu çocuk şair mi olacak ne*, diye

Telegram: @cinciva

geçirmiştim. Yaz akşamı avludaki sedirde baban ve siz üç kardeş hep birlikte karpuz yerken ağzının kenarına bulaşan yapış yapış karpuz suyunu dilinle yalamıştın.

♠

Ortaokuldaki öğrenci kimliğinden fotoğrafını kesip cüzdanıma koydum. Sabah akşam evim boş gerçi ama kimsenin gelmeyeceği şafak vakitlerinde, beyaz bir kâğıdın içine birkaç kez katlayıp sardığım fotoğrafını çıkarıp yüzüne bakıyorum. Sözlerime kulak misafiri olacak kimse yok ama ben usulca sana sesleniyorum... *Donğho'm, yavrum.*

Sonbahar yağmurları bitip gökyüzünün açıldığı günlerde montumun cebine cüzdanımı koyup dizlerimi tuta tuta ağır aksak dere kenarına giderim. Kozmos çiçeklerinin rengârenk süslediği yolda, daire şeklinde ölmüş solucanlar ve at sinekleriyle kaplanmış yolda yavaş yavaş yürürüm.

Sen altı-yedi yaşlarındayken, bir an bile yerinde duramazken ağabeylerinin hepsi okula gidince sıkıntıdan ne yapacağını bilemezdin. Sen ve ben, ikimiz, her gün dere kenarındaki yoldan babanın çalıştığı dükkâna kadar yürürdük. Sen, ağaç gölgelerinin güneş ışığını engellemesini sevmezdin. O ufak hâline rağmen hem güçlü hem de inatçı olduğundan tüm kuvvetinle elimden asılıp beni güneşli tarafa doğru çekerdin. Seyrek ve ince telli saçların ter içinde kaldığı için ışıl ışıl parıldardı. Bir yerin ağrıyormuş gibi kesik kesik nefes alıp vererek, "Anne, şu taraftan git, mümkün olduğunca güneşin olduğu yere doğru..." Ben numaradan sana boyun eğermiş gibi davranıp, kendimi senin ellerine bırakarak peşinden yürürdüm.

"Anne, bak. Şu taraftaki aydınlık yerde bir sürü çiçek açmış. Neden gölgeden gidiyorsun ki? O tarafa gidelim annecim, çiçeklerin açtığı tarafa..."

Telegram: @cinciva

Son Söz

Karla Kaplı Lamba

Yazar, 2013

Goanğcu olayının hikâyesini duyduğumda dokuz yaşındaydım.

Öyle biri beni yanına oturtarak baştan sona anlatmış değildi. Seul'e taşındığımız o yıl, Suyuri semtinde tepedeki evimizde ya bir yerlere saklanıp elime hangi kitap denk gelirse okur, ya öğleden sonraları ağabeyim veya erkek kardeşimle sürekli *omok* oynar, ya annemin sadece bana yaptırdığı ve aynı zamanda en nefret ettiğim iş olan sarımsak soyma veya hamsi kafası ayıklama gibi işleri yapardım. İşte bunları yaparken büyüklerin konuşmalarına kulak misafiri olurdum.

"O çocuk senin öğrencin miydi?"

Sonbaharın başlarında bir pazar günü en küçük halam yemek masasındayken babama sormuştu.

"Sınıf öğretmeni değildim ama kompozisyon yazıp vermesini istediğim zaman oldukça iyi yazan bir çocuk olduğu için hatırlıyorum. Cunğhınğ semtindeki hanok evi satarken emlak bürosunda sözleşme imzaladık. Ben D ortaokulunda öğretmenim, deyince evi alan adam çok memnun olmuştu. En küçük oğlunun bizim okulda birinci sınıfta olduğunu, şubesini, hatta ismini bile söylemişti. O sınıfa gidip yoklama aldığımda o çocuğu tanıdığımı anladım."

Ardından babamların başka neler konuştuğunu hatırlamıyorum. Sadece en korkunç hikâyenin üzerini örterek konuşmayı sürdürmenin

Telegram: @cinciva

zorluğunun yansıdığı yüz ifadelerini ve tuhaf bir şekilde devam eden sessizliği hatırlıyorum. Her ne kadar farklı şeylerden bahsetmeye çalışsalar da dönüp dolaşıp aynı yere geliyorlardı ve ben bu sohbete tuhaf bir gerginlik hissederek kulak kesilmiştim. Babamın bahsettiği ailenin Cunghıng'daki o evi satın aldığını ben de biliyordum. Fakat neden sohbet ederken sesleri gitgide alçalıyordu? Neden o öğrencinin ismini söylemelerinden önce anlayamadığım bir tereddüt araya giriyordu?

♠

Geleneksel yapıdaki hanok evin ortadaki bir avlu etrafına yerleştirilmiş odaları, sürgülü kâğıt kapıları ve kiremit çatısı vardı. İç avlusunda kısa bir kamelya olan bir çiçeklik yer alıyordu. Hava ısınmaya başladığında iyice koyulaşan neredeyse siyaha çalan kızıl güllerle kaplı sarmaşık, avlu duvarına tırmanırdı. Güllerin solduğu sıralarda girişteki dış duvara tırmanan kocaman beyaz gülhatmi çiçekleri bir insan boyu uzardı. Açık yeşile boyanmış çelik kapıdan dışarı çıkınca Hocon Pil Fabrikası'nın o upuzun duvarı göründü. O evi satıp merkezden uzağa taşındığımız günün sabahı, pavlonya ağacından yapılmış gardırobu bir battaniyeyle ustaca sardıktan sonra sıkıca bağlayan babam ve en küçük amcamın kollarının nasıl hareket ettiğini hatırlıyorum.

Yeni taşındığımız Samgag Mahallesi, kıyıda kalmış bir köyden farksızdı. Arka bahçesinde uzun bir kayısı ağacı olan bu evde yaklaşık iki yıl yaşadıktan sonra Seul'e taşındık. Erken vefat eden dedemin yerine ortaokul öğretmenliğinden kazandığı maaşıyla tüm kardeşlerinin sorumluluğunu alıp onları büyüten babam, en küçük halama kadar hepsini üniversitede okuttuktan sonra kendini yazı yazmaya adamıştı.

Ocak 1980'de, Seul inanılmaz derecede soğuktu. Suyuri'de tepedeki kendi evimize geçene kadar yaklaşık üç ay geçici olarak kirada oturduk. Oturduğumuz dairenin duvarı sunta gibi bir malzemeden olduğundan evin sıcaklığı dışarıdakinden pek farklı olmuyordu. İçeride nefes alıp verirken buhar çıkardı. Paltomu giyip yün yorgana sarınsam bile dişlerim takır takır titreyerek birbirine çarpardı.

Telegram: @cinciva

O kış sürekli Cunğhınğ'daki eski evi düşündüm. Ağacını sallayınca sarı kayısıların masa tenisi topu gibi döküldüğü Samgag semtindeki ev de kötü sayılmazdı ama orada kısa süre oturduğumuzdan olsa gerek, eve pek bağlanmamıştım. Dedemin tek kızı olan annem için yaptırdığı, doğduğum ve dokuz yaşına kadar yaşadığım Cunğhınğ semtindeki eski ev. Mutfağın yanındaki küçük odam. Yazları odamda yere yüzüstü uzanır ders yapardım. Kışın öğleden sonraları sürgülü kâğıt kapıyı biraz aralar, nedense ferahlık hissettiren güneş ışığının doldurduğu avluya bakardım.

♠

Onlar, yaz başlarında bir şafak vakti Suyuri'deki eve geldiler.

Saat üçle dört arasıydı. Ben uyurken annem beni uyandırdı. "Kalk. Işığı açıyorum." Benim kalkmama fırsat bile kalmadan hemen floresan lamba yandı. Gözlerimi ovuşturarak doğrulup oturdum. İri yarı iki adam odaya girmişti. Üzerinde hâlâ pijaması olan annem şaşkın durumdaki bana "Emlakçı amcalar geldiler. Evi görmeye," dedi.

Uykum hemen açıldı. Annemin bacaklarına yapışarak adamların gardırobu açmalarını, masanın altına bakmalarını ve ellerinde el feneriyle çatı katına çıkmalarını izledim. Daha gün ağarmamışken böyle sabahın köründe neden emlakçı amcalar evimize gelip çatı katına çıkıyorlar ki? Çok geçmeden aşağı inen adam anneme "Bu tarafa gelir misiniz?" dedi. Adam annemi mutfağa götürürken ben de çekine çekine arkalarından gittim. Yüzünde sert bir ifade olan annem sadece dudaklarını oynatarak *siz burada kalın*, dedi. Arkama baktığımda ağabeyim ve erkek kardeşim üzerlerinde iç çamaşırlarıyla odadan çıkmış şaşkın bir suratla öylece dikiliyorlardı. Oturma odasında babamın yüksek sesle biriyle konuştuğunu duyduk. Kapısı olmayan mutfağın girişinde tül asılıydı. Mutfakta konuşan annemin sesini duyuyorduk ama çok kısık sesle konuştuğu için tek bir kelime bile anlamak mümkün değildi.

♠

O yıl hasat bayramı *Çusok*'ta akrabalar toplandığı zaman büyükler seslerini iyice alçaltıp sohbet ediyorlardı. Sanki çocuklar

Telegram: @cinciva

hafiyeymiş gibi. Biz kardeşlerin ve daha küçük kuzenlerin duymayacağı şekilde sessiz sessiz...

Babamla o zamanlar savunma sanayinde çalışan en küçük amcam geç saatlere kadar salonda fısıl fısıl sohbet ettiler.

"Şafak vaktinde baskın oldu. Başta eve hırsız girdi sandım. Mutfağın küçük kapısını ve dış kapıyı aynı anda kırıp içeri girdiler. Sonğ Hoca'nın burada olacağından emin gibiydiler. Oysa bir gün önce öğleden sonra Sonğ Hoca'yla görüşmüştüm. Yayınevine gelerek tüm eserlerin telifi olarak dört yüz bin wonu önceden istediği için, Myonğdonğ'da kısa süreli görüşüp ona iletmiştim. Yengenle beni ayrı ayrı sorguladılar. Geçen yıldan bu yana Sonğ Hoca'yla aramızın bozuk olduğu yalanını söyledim."

"Telefonlar dinleniyor gibi ağabey, dikkatli olun. Son günlerde sizin telefondan cızırtılar geliyor, dinleme olduğu zaman ortaya çıkan parazitlerdendir sanıyorum. Arkadaşım Yonğcun da kaçak yaşıyor. İki sene önce askerî polis onu götürmüş ve tüm tırnaklarını çekmişlerdi ya. Bu sefer yakalanırsa hayatta kalamaz."

Mutfakta annemle yengelerim yemek yaparken fısıldaşarak konuşuyorlar:

"Bir kadının göğsünü bıçakla yarmışlar."

"Aman tanrım..."

"Karnındaki çocuğun çıkarıldığı bile söyleniyor."

"Aman tanrım, bu nasıl zalimliktir böyle..."

"Sizin eski evin sahibi girişteki müştemilatı kiraya vermiş, ev sahibinin oğluyla yaşıt bir çocuk ablasıyla o odada yaşıyormuş. D ortaokulu öğrencilerinden üç çocuk ölmüş, ikisi de kayıpmış. Sadece o evden bile iki çocuk..."

"Aman tanrım..." diye inceden iç çeker gibi sızlanan annem başını eğerek sustu. Bir süre sonra kısık sesle konuşmaya başladı.

"Evvelki sene Hiyonğ ile evlenmek amacıyla görüşen adam vardı ya hani, G ortaokulunda matematik öğretmeniydi. Adamcağız iyiydi hoştu da bizim kıza nasip değilmiş demek ki başkasıyla

Telegram: @cinciva

evlenmişti. Karısının başına neler gelmiş, karnı burnundaymış ve evin önünde kocasını beklerken..."

Decon'dan gelen küçük yengem "Aman tanrım..." diye iç çekemedi. İnek gibi gözlerini sakince kırpıştırarak konuşmanın devamını bekledi. Annem bir türlü cümlesini tamamlamaya cesaret edemezken Goanğcu'da yaşayan yengem sözü aldı. "Ben de o olayı duymuştum. Demek o kadıncağızmış ha?"

"Kadıncağız vurularak son nefesini vermiş ama karnındaki bebek canlı hâlde birkaç dakika..."

O an, Hiyonğ Hala'm ya o matematik öğretmeniyle evlenseydi diye düşündüm. Gerçekleşmeyen bu küçüklük hayalimde yirmi beş yaşındaki halam yuvarlak karnını tutarak bahçe kapısının önünde durmaktaydı. Mermi halamın beyaz alnına saplanmıştı. Yanğ Heın'ın şarkılarını opera havasında söylemeyi seven Hiyonğ Hala'mın karnındaki bebek, gözleri açık bebek, tıpkı bir balık gibi ağzını oynatarak kıpırdanıyordu.

♠

İki yaz geçtikten sonra, babam eve o fotoğraf kitapçığını getirmişti. Bu kitapçığı bir tanıdığına taziyeye Goanğcu'ya gittiğinde terminalde bulduğunu söylemişti. Benim çocukluk hayalimin aksine alnından vurulmayan ve hâlâ evlenmemiş olan Hiyonğ Hala'm kısa süreliğine bize gelmişti. Büyükler fotoğraf kitapçığını elden ele dolaştırarak inceledikten sonra eve ağır bir sessizlik çöktü. Babam o kitapçığı çocukların görmeyeceği şekilde salondaki kitaplığın en üst rafına, kapağı görünmeyecek şekilde ters çevirerek koydu.

Büyüklerin her zamanki gibi mutfakta toplanarak saat dokuz haberlerini izledikleri gece gizlice o kitapçığı açtım. Son sayfasına kadar tüm resimlere baktım ve bir kız çocuğunun süngüyle derince yarılarak ezilmiş olan suratıyla karşılaştığım o ânı unutamıyorum. Orada olduğundan bile habersiz olduğum yüreğimdeki hassas nokta ses çıkarmadan paramparça olmuştu.

♠

Ticaret Odasının zemini kazılmış durumdaydı.

Telegram: @cinciva

Ahşap döşemenin söküldüğü yerden görünen koyu kızıl toprak zemine indim. Kafamı kaldırınca oditoryumun dört bir yanındaki kocaman pencereleri gördüm. Karşımda görünen duvarda hâlâ çerçeveli Kore bayrağı asılıydı. Tavandaki floresanlar da sökülmemiş, olduğu gibi duruyordu. Yarı donmuş toprağa basarak sağ taraftaki duvara yürüdüm. A4 kâğıda el yazısıyla yazılmış, şeffaf poşete konup duvara asılmış cümleyi okudum. "Ayakkabılarınızla spor yapmayınız."

Yüzümü giriş tarafına çevirince ikinci kata çıkan merdivenleri gördüm. Uzun süre kullanılmadığı için tozla kaplanmış merdivenlerden yukarı çıktım. Oditoryumun her köşesinin göründüğü tribün koltuğuna oturdum. Nefes alıp verdikçe duman çıkıyordu. Betonun soğuğu kot pantolonumu aşıp her yerimi kapladı. Beyaz pamuklu bezlere sarılı cesetler ve Kore bayrağı örtülü tabutlar, feryat eden ya da donup kalmış kadınlar ve çocuklar koyu kızıl toprağın üstünde belli belirsiz bir görünüp bir kayboldular.

Çok geç başladım, diye düşündüm.

Buranın zemini kazılmadan önce gelmeliydim. İnşaat hâlindeki vilayet binasının dış cephesi kapatılmadan gelmeliydim. Her şeye şahit olan ginko ağaçları sökülmeden, yüz elli yıllık sofora ağacı kuruyup ölmeden önce gelmeliydim.

Ancak şimdi buradayım. Yapacak bir şey yok.

Montumun fermuarını sonuna kadar çekip, güneş batana kadar burada kalacağım. O oğlanın yüzü belirginleşene kadar. Sesi duyulana kadar. Şu an görünmeyen ahşap döşemenin üzerinde yürüyüşü, salınan mum ışığı gibi hayal meyal yansıyana kadar.

♠

Erkek kardeşim hâlâ Goanğcu'da yaşadığı için iki gün önce onun dairesine gelip yerleştim. Kardeşimle iş çıkışında akşam yemeğini birlikte yemeye sözleşip hava kararmadan önce Cunğhınğ semtindeki eski evimize gittim. Çok küçükken ayrıldığımız için bu şehrin yollarını bilmiyorum. Önce bir taksiye atlayıp üçüncü sınıfa kadar gittiğim H ilkokuluna gittim. Okulun ana kapısını arkama

Telegram: @cinciva

alıp yaya geçidinden karşıya geçince, hafızamı yoklayarak sol tarafa doğru yürüdüm. Aklıma o tarafta bir kırtasiyenin olduğu geldi ve hâlâ oradaydı. Kırtasiyeyi geçip biraz yürüdükten sonra sağ taraftaki sokaktan girmeliydim. Zihnime işlenmiş mesafe duygusuna güvenerek ikinci yol ayrımını seçtim. Hocon Pil Fabrikası'nın sonu gelmeyecekmiş gibi uzun duvarı artık yoktu. O duvarın karşısındaki yan yana geleneksel hanok evler de yok olmuştu. Aklımda kaldığı kadarıyla o sokağın büyük caddeyle kesiştiği köşede bir ev genişliğinde taş ocağı vardı. Eskiden o taş ocağıyla duvar arasındaki hanok ev bizim evimizdi. Boş bir arsadan farksız o taş ocağının hâlâ şehir merkezinde durma imkânı olmadığı için sondan ikinci evi bulmam gerekiyor.

Müstakil evler, birkaç katlı apartmanlar, piyano kursu ve mühür dükkânını geçince nihayet yolun sonuna ulaştım. Taş ocağının olduğu yere üç katlı, sevimsiz beton bir bina dikilmişti. Eski ev yıkılmıştı ve onun yerinde iki katlı prefabrik bir yapı vardı: mutfak ve banyo tesisat ve teçhizatları, lavabo, musluk, tezgâh, klozet satan bir nalbur dükkânı.

Ne bekliyordum, ne umuyordum acaba? Sanki biriyle sözleşmişim de onu bekliyormuşum gibi o tüm ışıkları yanan dükkânın önünde uzun süre gezinip durdum.

♠

Oraya gittiğimin ertesi günü, yani dün erkenden hareketlendim. Connam Üniversitesinin 5.18 (18 Mayıs Olayları) Araştırma Merkezi ile ticaret bölgesindeki 5.18 Kültür Vakfına gittim. Yetmişli yıllardan itibaren Merkezi İstihbarat Teşkilatının mukim olduğu ve işkencelerin gerçekleştiği 505 numaralı askerî polis karargâhının giriş kapısı kilitli olduğu için içeri giremedim.

Öğleden sonra D ortaokuluna gittim. O çocuk mezun olamadığı için mezuniyet albümünde fotoğrafının olması imkânsızdı. O okuldan emekli olan babamın eski arkadaşı resim öğretmeninin idarecileri arayarak rica ettiği için okul kayıtlarını inceleyebildim. Okul kayıt belgesi için çekilmiş fotoğrafını orada ilk kez gördüm. Gözkapağı düz, yarım ay şeklindeki gözleri temiz ve saftı. Çene

Telegram: @cinciva

ve yanak hatlarında hâlâ çocukluk izleri vardı. Oldukça sıradan, herkesle karıştırılabilecek bir yüz, gözünü üstünden ayırdığın anda unutabileceğin bir yüzdü.

Öğretmenler odasından çıkıp spor sahasını geçerken kar atıştırmaya başladı. Okulun ana girişine vardığım sırada kar daha da şiddetlendi. Kirpiklerime düşen kar tanelerini silkeleyerek bir taksi çevirdim. Connam Üniversitesine gitmesini söyledim. Çünkü 5.18 Araştırma Merkezinin birinci katındaki sergi yerinde benzer bir yüzü görmüş gibiydim.

Sergi yerine birkaç tane ufak plazma televizyon kurulmuştu ve her biri farklı videoları tekrar ederek gösteriyordu. Hangi video olduğunu tam olarak hatırlamadığım için hepsini en baştan tekrar izlemem gerekti. Şin İstasyonu'nda bulunan gençlerin cesetlerinin yüklendiği el arabasının sürüldüğü kısımda benzer bir ortaokul öğrencisi gördüm. Uzak mesafede ayakta dikilen o erkek çocuk, ağlamaya ramak kalmışa benzeyen şaşkın bir ifadeyle cesetlere bakmaktaydı. Baharın sonları olduğu hâlde üşüyormuş gibi kollarını sıkıca bağlamıştı. Çabucak geçen bir sahne olduğu için orada dikilerek videonun başa sarmasını bekledim. İki kez, üç kez, dört kez tekrar aynı videoyu izledim. O çocuk da fotoğrafını gördüğüm çocuk gibi çok sıradan olduğu için herhangi biriyle karıştırılabilecek bir yüze sahipti. Emin olamıyordum. Belki de o dönemlerde saçları kısacık kesilmiş ve okul önlüğü giymiş tüm oğlanlar birbirine benziyordu. Böyle saf ve temiz gözler. Boyları uzamaya başladığından zayıflamış yanaklar ve ince uzun boyunlar.

♠

İlk başta niyetim bulabildiğim tüm belgeleri okumaktı. Aralık başından itibaren başka hiçbir şey okumadan, yazı yazmadan, olabildiğince kimseyle de buluşmadan belgeleri okudum. Bu şekilde iki ay geçti ama ocak ayının sonlarında daha fazla devam edemeyeceğimi hissettim.

Gördüğüm bir rüya yüzündendi.

Beni kovalayan bir grup askerden nefes nefese kaçıyordum. Nefes almakta zorlanınca adımlarım yavaşlamıştı. Askerlerden biri

Telegram: @cinciva

beni sırtımdan iterek yere düşürdü. Arkama dönüp baktığım sırada asker elindeki süngüyü göğsüme, tam karın boşluğumun ortasına batırdı. Saat gecenin ikisiydi. Birden uyanarak oturdum ve elimle karın boşluğumu kontrol ettim. Yaklaşık beş dakika doğru düzgün nefes alamadım. Çenem tir tir titriyordu. Ağladım mı bilmiyordum ama yüzümü silince avuçlarım ıslanmıştı.

Birkaç gün sonra biri bana gelerek "1980'den şimdiye kadar 33 yıl boyunca yeraltındaki gizli odada tutulan onlarca 5.18 esiri var," dedi. "Bu bir sır ama yarın öğleden sonra üçte hepsi idam edilecek." Rüyamda saat akşam sekizdi. Yarın öğleden sonra üçe kadar hepi topu on dokuz saat kalmıştı. Bunu nasıl önleyebilirdim acaba? Bunları bana söyleyen kişi bir yerlere kaybolmuştu. Bense elimde cep telefonum, ne yapacağımı bilemez hâlde yolun ortasında dikiliyordum. Bir yerleri arayıp bildirmeli miydim? Kime bildirirsem idamlar engellenebilirdi acaba? Bu durum tanrı aşkına neden bana, hiçbir gücü olmayan bana söylenmişti ki? Hemen taksi tutmalıydım. Ama nereye gidelim diyecektim ki? Nereye gidip nasıl... Ağzım kuruduğu, boğazım yandığı an gözlerimi açtım. Rüyaydı. Sıktığım yumruğumu açarak, karanlıkta tekrar ederek fısıldadım. *Sadece bir rüya bu. Bir rüyaydı.*

♠

Biri bana küçük bir radyo hediye etti. Zamanı geriye sarabilme özelliği olduğunu söyledi. Dijital gösterge paneline sadece tarihi yazmamın yeterli olacağını söyledi. Radyoyu elime alıp tarihi "18.05.1980" olarak ayarladım. Çünkü o tarihte yaşanan olayı yazıya dökmek istiyorsam orada olmalıydım. Çünkü en iyi yöntem buydu. Fakat bir süre sonra kendimi kimseciklerin olmadığı Goanğhoamun Meydanı'ndaki dört yolda bir başıma dikilirken buldum. *Tabii ya, makine sadece zamanı geri sarıyor, mekânı değiştirmiyor. Ve ben şu an Seul'deyim.* Mayıs ayında havanın ılık olması gerekirken bulunduğum yer kasımdaymış gibi soğuk ve kasvetliydi. Korkutucu derecede sessizdi.

♠

Telegram: @cinciva

Derken bir gün, uzun bir aradan sonra bir düğüne gitmek için dışarı çıktım. Ocak 2013'te, Seul sokakları birkaç gün önce gördüğüm rüyadaki gibi bomboş ve soğuktu. Düğün salonunun avizeleri oldukça görkemliydi. Şık ve ilgisiz görünen insanlar bana çok yabancı gelmişti. İnanılacak gibi değildi. O kadar insan ölmüşken. Eleştiri yazıları yazan, aynı okuldan mezun olduğumuz bir üstadım neden romanını göndermedin diye gülümseyerek bana çıkıştı. İnanılacak gibi değildi. O kadar insan ölmüşken. Düğün bitince öğle yemeği yemeye gidelim diyenlere doğru düzgün bir bahane bile söyleyemeden oradan ayrıldım.

♠

Kar ne zaman yağdı dedirtecek kadar açık bir hava. Öğleden sonra, Ticaret Odasının penceresinden güneş içeri giriyor.

Zemin çok soğuk olduğundan ayağa kalkıyorum. Merdivenden inip çıkış kapısını açıyorum ve oditoryumdan dışarı çıkıyorum. Görüş açısını engelleyen kocaman, yüksek barikata ve onun arasından görünen beyaz dış duvarın köşesine bakıyorum. Bekliyorum. Gelecek kimse yok ama bekliyorum. Benim burada olduğumu kimse bilmiyor ama bekliyorum.

Yirmi yaşındayken ilk defa tek başıma Mangvol semtine gittiğim kışı hatırlıyorum. Mezarlığın tepesindeki mezarlar arasında yürüyerek onu arıyordum. O zamana kadar soyadını bilmiyordum. Sadece büyüklerin sohbetine kulak misafiri olduğumda duyduğum ismini hatırlıyordum. En küçük amcamın ismine benzediğinden hemen ezberlediğim, on beş yaşındaki Donğho.

Mezarlıktan şehir merkezine giden son arabayı kaçırınca, gitgide kararan yolu takiben rüzgâra arkamı vererek yürüdüğümü hatırlıyorum. Epey bir süre yürüdükten sonra, o âna kadar sağ elimin sol göğsümde durduğunu fark etmiştim. Sanki yüreğimde bir çatlak oluşmuş gibi. Sanki elimle böyle tutarsam yüreğimi güvenle taşıyabilecekmişim gibi.

♠

Özellikle acımasız olan askerler vardı.

Telegram: @cinciva

Belgeleri elime ilk alıp okumaya başladığımda en anlam veremediğim şey masum insanları yargının karşısına çıkarmaksızın tekrar tekrar işlenen cinayetlerdi. Ne bir suçluluk duygusu ne bir tereddüt barındıran, güpegündüz uygulanan şiddet. İçlerindeki zalimliği öylece sergileyebilecekleri şekilde erleri cesaretlendirip emir veren komutanlar.

1979 yılının sonbaharında *Yuşin Reformu*'na karşı Busan ve Masan'da gerçekleşen demokratik protestoyu bastırırken devlet başkanlığı güvenlik şefi Ça Ciçol'un, başkan Bag Conğhi'ye şöyle dediği söylenir, "Kamboçya'da iki milyondan fazla insan öldürüldü. Bizim öyle yapamamamız için bir sebep yok." Mayıs 1980'de Goanğcu'da protestoların arttığı sırada, askerler sokaklarda silahsız vatandaşlara doğru alev makinesiyle ateş püskürttüler. İnsani sebeplerle uluslararası kanunla yasak olan kurşunlar askerlere dağıtıldı. Önceki devlet başkanı Bak Conğhi'nin evlatlık oğlu denecek kadar özel itimat gören Con Duhoan, eğer vilayet binası ele geçirilemezse savaş uçakları göndererek şehri bombalatmak gibi bir yola başvurmayı bile düşünmekteydi. 21 Mayıs günü öğleden önce, yani kalabalığın üzerine açılan toplu ateşin hemen öncesinde Con Duhoan'ın askerî helikopterden inip Goanğcu topraklarına ayak bastığı videoyu izledim. Genç komutan sakin bir ifadeyle, helikopteri arkasına alıp ağır ağır yürüyerek karşılamaya gelen subayla sıkı bir el sıkışıyor.

♠

O dönemde hayatta kalıp işkence gören birinin röportajını okudum. "Tüm o yaşadıklarım radyoaktiviteye maruz kalmaya benziyor. İnsanın kemiklerine, kaslarına işleyen radyasyon onlarca yıl boyunca vücutta kalıp kromozomlarını etkileyerek değiştiriyor. Hücreleri kansere dönüştürüp insanın canına kastediyor. Buna maruz kalan kişi ölse de, bedeni yakılıp sadece kemikleri kalsa da o madde kaybolmuyor."

2009 yılının Ocak ayında bir gece yarısı Seul'ün göbeğinde bir binanın çatı katındaki barakada çıkan yangını canlı yayında izlemiştim. Kentsel dönüşüm yüzünden binanın boşaltılması için baskı yapan polisle bina sakinleri arasındaki çatışmada yangın çıkmış ve

Telegram: @cinciva

yedi kişi can vermişti. Televizyonu izlerken ağzımdan gayriihtiyari şu cümlenin çıktığını hatırlıyorum. "Orası Goanğcu!" Bir başka deyişle Goanğcu, izole edilmişliğin, zorla ayaklar altına alınmışlığın, zarar görmüşlüğün bir diğer adıydı. Radyasyonun etkisi hâlâ devam ediyordu. Goanğcu defalarca yeniden doğuyor ve öldürülüyordu. Goanğcu, yaraları irin toplayıp patlayınca kan revan içinde yeniden inşa ediliyordu.

♠

Bir de o genç kızın yüzü var.

On iki yaşımdayken fotoğraf kitapçığının son sayfasında gördüğüm o kız çocuğu, yanakları ve boynu süngüyle çizilmiş, başı yana düşmüş, tek gözü açık hâlde yatıyordu.

Terminalin bekleme salonunda, tren istasyonunun önünde öylesine korkunç cesetler yerde yattığı zaman, askerler yayaları dövüp bağırarak yarı çıplak hâlde kamyona yükleyip gittiği zaman, evlerde arama yaparak masum gençleri bile zorla götürdükleri zaman, tüm telefonlar kesilip şehir çıkışları abluka altına alındığı zaman, çıplak bedenle direnen kalabalığa ateş açıldığı zaman, tüm şehir halkının öldürüleceği söylentisi kıvılcım gibi yayıldığı zaman, ihtiyat kuvvetleri üssünden eski tarz ateşli silahları çıkaran erkekler mahalle ilkokulunda, derenin üzerindeki köprüde üçer beşer toplanıp nöbet tuttuğu zaman, metcezir gibi geri çekilen hükümet yetkililerinin yerine vilayet binasında sivil özerklik başladığı zaman.

İşte o zaman ben Suyuri'deki evimizden otobüse binip okula gittim. Eve dönünce kapının iç tarafına atılmış D akşam gazetesini yerden alıp, dar ve uzun avluda yürürken manşeti okudum. "Goanğcu'da Anarşinin Beşinci Günü." Fotoğrafta kapkara yanmış binalar. Alnına beyaz bandana sarmış erkeklerle dolu kamyon. Evin hâli karmakarışık ve içler acısıydı. "Olmuyor. Bugün de telefon çalışmıyor." Annem Dein Pazarı civarında oturan anneannemlere ısrarla telefon ediyordu.

Hiyonğ Hala'mın güvende olduğu gibi ben de güvendeydim. Akrabalardan hiç kimse yaralanmamış, ölmemiş, zorla götürülmemişti. Ancak o yılın sonbaharında hep düşündüm. Soğuk muşamba

Telegram: @cinciva

zemine yüzüstü uzanıp ödevimi yaptığım o odayı, mutfağın yanındaki o odayı o ortaokul öğrencisi kullanmış olabilir mi diye. Benim atlattığım o sıcak yaz mevsimini o çocuk gerçekten yaşayamamış mıdır diye.

♠

Vilayet binasının önünde inşaat hâlindeki alt geçitten geçerek, neon ışıklarının ve gürültülü müziğin hâkim olduğu o yolda gece vakti yürüyorum. İki gün önce ziyaret ettiğim üniversite hazırlık dershanesine ulaşıyorum. Giriş katında danışma masası var. Dershanenin tanıtım broşürüyle ders planı ve popüler derslerin renkli el ilanları masanın önünde sergileniyor.

Dün telefonda "Size yarım saatten fazla vakit ayıramam," demiş ve eklemişti:

"Saat beş buçukta benim sınıfıma gelin. Anlayışınıza sığınıyorum. Akşam yemeğini hızla yiyip önceden sınıfa gelen, ders çalışan öğrenciler olursa sizinle yarım saat bile konuşamayabilirim."

Cunğhınğ semtindeki eski evin arsasında boş boş dolanırken sonunda nalbur dükkânına girdim. Üzerinde açık mor kapitone bir mont olan ellili yaşlardaki kadın, gazetesini bırakıp başını kaldırdı.

"Buyur kızım, ne istediydin?"

Goanğcu'dan çocukluk zamanlarımda ayrıldıktan sonra buranın şivesini sadece akrabalarımdan duymuştum. Geri geldiğimden beri tanımadığım insanların bana akrabammış gibi davrandığı hissi tuhaf bir rahatsızlık ve üzüntü yaratmıştı bende.

"Eskiden burada bir hanok ev vardı da... Bu bina ne zaman yapıldı acaba?"

Kadın da benim Seul aksanımdan rahatsızlık ve üzüntü hissetmiş gibi. Şiveden vazgeçip standart Seul aksanıyla tekrar sordu.

"Burada yaşayan birini mi arıyorsunuz?"

Başka bir cevap verme şansım olmadığından "Öyle," dedim.

Telegram: @cinciva

"O ev evvelki sene yıkıldı," diyen kadın sakinlikle anlatmaya devam etti:

"Tek başına yaşayan yaşlı bir kadın varmış da vefat etmiş. Epey eski bir ev olduğundan kiraya veremeyen oğlu evi yıkıp yerine bu geçici binayı dikmiş. Bu yüzden biz kiraladık gerçi ama yeri iyi olmadığından iki senelik kontrat süresini doldurup çıkacağız."

Yaşlı kadının oğluyla görüştünüz mü diye sorduğumda şöyle cevap verdi:

"Kontrat yaparken görüştük tabii ki. Büyük bir dershanede öğretmenmiş. Yine de kazancı pek iyi olmadığı için bu geçici binayı dikmiş olmalı."

Dükkândan çıkıp caddede uzun süre yürüdükten sonra taksi çevirdim. Kadının söylediği bu dershaneye gelerek tanıtım broşürlerindeki resimlerin içinde o küçük oğlanın, Donğho'nun ağabeyinin resmini aradım. Bulmak zor olmamıştı. Soyadı Gang olan iki öğretmen vardı ve biri yirmili yaşlardaydı. Fotoğraftaki orta yaşlarında görünen fen öğretmeninin gözünde kalın camlı bir gözlük vardı. Saçlarının önleri beyazlamıştı, beyaz gömleğinin üzerine lacivert bir kravat bağlamış, objektife bakmaktaydı.

♠

Kusura bakmayın lütfen. Ders erkenden biter diye düşünmüştüm fakat aksine geç bitti. Buyurun, oturun. Bir şey içer misiniz?

O evin Donğho'nun okulundan bir öğretmenin evi olduğunu biliyordum. Bizden haberdar olduğunu tahmin bile etmemiştim.

Aslında söyleyecek bir sözüm olmadığından sizinle görüşünce ne yaparım diye çok düşündüm. Eğer annem yaşıyor olsaydı ne yapardı acaba diye de düşündüm tabii.

Elbette. Annem yaşıyor olsaydı hiç tereddüt etmeden sizinle görüşürdü. Hem dur durak bilmeden Donğho'yu anlatırdı. Çünkü son otuz yıl bu şekilde yaşadı. Fakat ben öyle yapamam.

Telegram: @cinciva

İzin mi? Tabii ki izin veriyorum. Ama bir şartım var, iyi yazmanız gerek. Doğru düzgün yazmalısınız. Kimsenin kardeşimi daha fazla aşağılamasını istemiyorum. Bunu düşünerek yazın lütfen.

♠

Kardeşimin yatağımı hazırladığı antrenin yanındaki küçük odada bir o yana bir bu yana dönerek sabahlıyorum. Bir anlık uykuya daldığımda kendimi hep gece vakti o dershanenin önündeki yolda buluyorum. On beş yaşındaki Donğho'nun kaçırdığı yaşlardaki yakışıklı ve uzun liseliler omzuma çarparak geçiyorlar. *Kimsenin kardeşimi daha fazla aşağılamasını istemiyorum. Bunu düşünerek yazın lütfen.* Kalbime bastırır gibi göğsümün sol tarafına sağ elimi koyup yürüyorum. Karanlık caddenin ortasında belli belirsiz yüzler görüyorum. Katledilen insanların yüzlerini. Göğsüme bir kılıç saplayan acımasız katilin boş yüzünü.

♠

Ne zaman ayak parmaklarımızla oyun oynasak hep ben kazanırdım.

Çünkü o çok kolay gıdıklanırdı.

Başparmağım onun ayağına değdiği an huylanarak büzülürdü.

Acıdığından mı yoksa gıdıklandığından mı anlamazdım ama önce yüzünü ekşitir,

Sonra kulaklarından alnına kadar kızararak gülerdi.

♠

Doğuştan zalim askerler olduğu gibi doğuştan yufka yürekli askerler de vardı.

Kan revan içindeki birini sırtına alarak hastanenin önüne bırakıp hızla oradan uzaklaşan, hava indirme birliğinden bir asker vardı. Ateş emri verildiğinde kurşun insanlara isabet etmesin diye silahını yukarı kaldıran askerler vardı. Vilayet binasının önündeki cesetlerin önünde saf tutup koro hâlinde askerî marş söylenirken ağzını sımsıkı kapadığı için yabancı basının objektifine yakalanan bir asker vardı.

Telegram: @cinciva

Nedense benzer bir tavır vilayet binasında kalan sivil askerlerde de vardı. Çoğu insan silahı sadece almış, kullanamamıştı. Yenileceklerini bile bile neden orada kaldıkları sorusunaysa hepsi benzer cevaplar vermişti. *Bilmiyorum. Sadece öyle yapmam gerekiyor gibiydi.*

Onları kurban olarak düşünmekle hata etmiştim. Onlar kurban olmak istemedikleri için orada kalmışlardı. O şehirde yaşanan o on günü düşününce öldüresiye linç edilen adamın var gücüyle gözlerini açmaya çalıştığı an gözümde canlanıyor. Ağzını dolduran kan ve kırılan dişlerini tükürerek açılmayan göz kapaklarını parmaklarıyla zorla kaldırıp karşısındakinin yüzüne baktığı an canlanıyor gözümde. Bir yüzünün, bir sesinin, sanki önceki hayatından kalmış gibi bir haysiyetinin olduğunu hatırladığı o an canlanıyor. *İşte o ânı çiğneyerek katliam geliyor, işkence geliyor, zorla bastırma geliyor. İtip kakıyorlar. Eziyorlar. Yok ediyorlar. Ancak şimdi gözleri açık olduğu sürece, onları gözetlediğimiz sürece sonuna kadar bizler...*

Artık beni elimden tutup götürmeni diliyorum. Beni aydınlık tarafa, ışığın parladığı tarafa, çiçeklerin açtığı tarafa çekerek götürmeni diliyorum.

♠

Uzun boyunlu, ince kıyafetli erkek çocuk mezarların arasındaki karla kaplı yolda yürüyor. Çocuk önden giderken ben onu takip ediyorum. Şehir merkezinde eriyen karlar henüz burada erimemiş. Donmuş kar yığını, gök mavisi eşofman altının paçasını ıslatarak çocuğun ayak bileklerini üşütüyor. Çocuk birden başını çeviriyor. Bana gözleriyle gülümsüyor.

Hayır, mezarlıkta kimseyle karşılaşmadım. Yalnızca, uyuyan kardeşime not yazarak masanın üstüne koyup sabaha doğru apartmandan çıktım. Yalnızca, bu şehirde topladığım belgeler yüzünden ağırlaşan çantamı sırtlanıp otobüse binerek buraya mezarlığa geldim. Çiçek bile alamadım. Ne içki ne de meyve getirebildim. Yalnızca, kardeşimin evinde mutfak tezgâhının çekmecesinde

Telegram: @cinciva

bulduğum, içinde küçük mumların olduğu kutudan üç mum ve bir çakmak alıp evden çıktım.

Ağabeyi, kardeşinin cenazesinin Manğvol semtindeki eski mezarlıktan şimdiki yeni mezarlığa taşındığından beri annesinin tuhaflaştığını söylemişti.

Mezar taşımak için uygun tarihi bir falcıdan öğrendik ve o tarihte ölenlerin aileleriyle birlikte cenazelerimizi yeni mezarlığa taşıdık. Mezarları açıp bakınca ölülerin korkunç hâllerini gördük. Kemiklere naylonlar dolanmıştı ve kan lekeli Kore bayrağı Tegıkgi örtülmüş hâlde... Yine de biz Donğho'nun cenazesini en başta güzelce temizleyip hazırladığımız için onun kemikleri derli toplu duruyordu. Bir metre pamuklu bez keserek onu hiç kimseye emanet etmeden kemiklerini tek tek silmiştik. Baş kısmını anneme sildirirsek büyük şok yaşar endişesiyle ben hemen baş tarafına geçerek dişlerini teker teker silmiştim. Buna rağmen annem için bu durumun üstesinden gelmek muhtemelen epey zor olmuştu. Aslında o zaman ısrarla diretip onun evde kalmasını sağlamalıydım. Keşke mezarlığa gelmesine engel olsaydım.

Nihayet karla kaplı mezarlıkta onunkini buldum. Uzun zaman önce gittiğim Manğvol semtindeki mezarında onun fotoğrafı yoktu ve sadece ismi ile doğum-ölüm tarihleri vardı. Ama şimdiki mezarında öğrenci kayıt belgesindeki siyah beyaz fotoğrafının büyütülmüş hâli mezar taşına basılmıştı. Sağ ve sol yanındaki iki mezar da liseli öğrencilere aitti. Muhtemelen ortaokul mezuniyet fotoğraflarıydı ve içim sızlayarak üzerlerinde koyu kışlık kıyafet olan gencecik yüzlere baktım. Dün gece onun ağabeyi sürekli konuşmuştu. Kardeşinin şanslı olduğunu, vurulup fazla acı çekmeden hemen son nefesini vermesinin ne kadar büyük bir şans olduğunu söyledi ve benim de hemfikir olup olmadığımı sordu. Hararetli gözlerle benim onayımı istemesi çok tuhaf gelmişti bana. Kardeşiyle yan yanayken vilayet binasında vurularak yine kardeşinin yanına gömülen liseli çocuk ilk kurşunla hemen ölmediğinden ikinci kez vurulmuş. Cenazesi taşınırken gördüğü kadarıyla gencin alnının tam ortasında

Telegram: @cinciva

mermi delik açmış, kafatasının arka tarafı da bomboşmuş. Saçları tamamen beyazlayan babası ağzını eliyle kapatıp sessizce ağlamış.

Çantamı açtım. Yanımda getirdiğim mumları gençlerin mezarlarının önüne sırayla dizdim. Bir dizimi dikip çömelerek mumları yaktım. Dua etmedim. Gözlerimi kapatıp saygıyla selam da vermedim. Mumlar usulca yanıyordu. Sessizce dalgalanan turuncu alevler giderek mumların ortasını çukurlaştırıyordu. Birden ayak bileğimin soğuduğunu fark ettim. Donğho'nun mezarının önünde biriken kar yığınına bastığımdan kar paçamdan içeri girmişti. Kar, ıslanan çorabımın altındaki tenime yavaş yavaş işlemişti. Yarı saydam bir kanat gibi çırpınan mum alevini sessizce izlemeye devam ettim.

Telegram: @cinciva

Uluslararası Dublin Edebiyat Ödülü Finalisti
Amazon, 2017 Yılının En İyi 100 Roman Seçkisi
The Atlantic, 2017'nin En İyi Okumaları Listesi
San Francisco Chronicle, 2017'nin En İyileri Listesi
Library Journal, 2017'nin En İyi Kitapları Seçkisi
Huffington Post, 2017'nin En İyi Romanları Listesi
Medium, Kong Tsung-gan 2017 İnsan Hakları Seçkisi En İyi Roman

2016 Uluslararası Man Booker Ödüllü Vejetaryen'in yazarı Han Kang'dan Çocuk Geliyor.

18 Mayıs 1980. Gwangju. Kore.

Bak Coınğ Hi'ye 1979 yılında gerçekleştirilen suikastın ardından yeni iktidar yönetime geçmek üzere harekete geçti. Kore halkı demokrasinin daha fazla zarar görmesini istemiyordu, ülkenin dört bir yanında gençlerin başını çektiği protestolar başladı. Ordu iktidara el koydu.

Amaçlarının öğrenci ve işçi eylemlerini bastırmak olduğunu söylediler. Silahsız eylemcilere ateş açıldı, işkence edildi, sayısız insan tutuklandı. Dokuz gün süren olaylar ardında binlerce yaralı ve hâlâ sayısı tam belirlenememiş yüzlerce ölü bıraktı. Olaylar Gwangju Ayaklanması ismiyle demokrasi tarihine geçti.

Han Kang, ölülerle, geride bıraktıkları yaşayan ölüler arasındaki ince çizgiden yazıyor. Alacakaranlık kuşağına korkusuzca dalıyor, adalet ve demokrasi tarihinin kanlı bir sayfasını, günümüzdeki yansımalarının ışığında evrensel bir hikayeye dönüştürüyor.

"Akıldan çıkarması güç bir anlatı."
Observer

"Özgün, yoğun ve kışkırtıcı. Çok cesur. Çocuk Geliyor itirazını edebiyatla yapan bir yazarın şaheseri."
Newsday

"Teknik ve içerik bakımından edebi bir zafer..."
The Sunday Telegraph (5 yıldız)

Telegram: @cinciva

